

**Η Έκθεση των Ηνωμένων Εθνών για τους στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης
(Sustainable Development Goals, SDG, Στόχοι 1-10)**

Μετάφραση Στάθης Λιδωρίκης, 25 Ιουλίου 2026

Περιεχόμενα

Πρόλογος: Antonio Guterres, ΓΓ Ηνωμένων Εθνών

Εισαγωγή: Li Junhua, Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων

Παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals, SDG) στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης

Στόχος 1: Όχι Φτώχεια (No Poverty)

Στόχος 2: Μηδενική Πείνα (Zero Hunger)

Στόχος 3: Καλή Υγεία και ευεξία (Well-Being)

Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση (Quality Education)

Στόχος 5: Ισότητα φύλων (Gender equality)

Στόχος 6: Καθαρό νερό και Υγιεινή (Clean water and sanitation)

Στόχος 7: Οικονομικά προσιτή και Καθαρή Ενέργεια

Στόχος 8: Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη

Στόχος 9: Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομή

Στόχος 10: Μείωση Ανισοτήτων

Πρόλογος

Πριν από μια δεκαετία, η παγκόσμια κοινότητα ξεκίνησε μια τολμηρή προσπάθεια να εκπληρώσει την Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, ένα κοινό σχέδιο δράσης για τους ανθρώπους, τον πλανήτη και την ευημερία.

Με λιγότερο από πέντε χρόνια για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals, SDG), η παρούσα έκθεση των Ηνωμένων Εθνών προσφέρει ένα σαφές μέτρο της συλλογικής προόδου της ανθρωπότητας - και του επείγοντος έργου που υπάρχει μπροστά μας.

Τα οφέλη που έχουν επιτευχθεί είναι πραγματικά και καλύπτουν όλους τους στόχους. Πιο συγκεκριμένα:

- ✓ Η κοινωνική προστασία σήμερα φτάνει σε πολύ περισσότερους ανθρώπους.
- ✓ Η μητρική και παιδική θνησιμότητα συνεχίζει να μειώνεται,
- ✓ η πρόοδος κατά των παραμελημένων τροπικών ασθενειών έχει επιταχυνθεί και οι επιβλαβείς πρακτικές όπως ο παιδικός γάμος μειώνονται ταχύτερα.
- ✓ Η πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό, αποχέτευση και ηλεκτρική ενέργεια έχει επεκταθεί σε μεγάλη κλίμακα.
- ✓ Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αυξάνονται, η θνησιμότητα από καταστροφές μειώνεται και η ψηφιακή συνδεσιμότητα φτάνει πλέον στο μεγαλύτερο μέρος του κόσμου.

Πίσω από αυτά τα αποτελέσματα βρίσκεται ένας σημαντικός παράγοντας: **τα δεδομένα**. Τώρα μετράμε περισσότερα και καλύτερα, με πολύ μεγαλύτερη ακρίβεια από ποτέ.

Καθώς προχωράμε προς το τελευταίο μίλια προς το 2030, αυτή η ισχυρότερη βάση στοιχείων μπορεί να βοηθήσει τις χώρες να στοχεύσουν καλύτερα τις αναπτυξιακές τους προσπάθειες.

Αυτά δεν είναι μικρά επιτεύγματα. Αποδεικνύουν ότι η πρόοδος είναι εφικτή όταν η πολιτική βούληση, οι επενδύσεις, η καινοτομία και η διεθνής συνεργασία ενώνονται.

Ωστόσο, η έκθεση δείχνει επίσης ότι η πρόοδος παραμένει άνιση και ανεπαρκής ενόψει σοβαρών αντιξοοτήτων - από την κατάρρευση της αναπτυξιακής βοήθειας, έως τα αυξανόμενα χρέη στις αναπτυσσόμενες χώρες, τις αυξανόμενες συγκρούσεις, την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομικής ανάπτυξης, το κλιματικό χάος και άλλα σοκ.

Και ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή έχει διαταράξει τη θαλάσσια κυκλοφορία, πνίγοντας τους ενεργειακούς, λιπασματικούς και τροφικούς διαδρόμους και αυξάνοντας τον πληθωρισμό.

Αυτές οι πιέσεις πλήττουν περισσότερο τις ευάλωτες χώρες, διευρύνοντας το χάσμα μεταξύ επίτευξης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και απειλώντας να ανατρέψουν δεκαετίες προόδου που έχει κερδηθεί με κόπο. Όπως καταδεικνύει η παρούσα έκθεση, μόνο το 36% των 139 αξιολογήσιμων στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης βρίσκονται σε καλό δρόμο ή σημειώνουν μέτρια πρόοδο, ενώ το 15% έχει αντιστραφεί.

Για τη διόρθωση αυτής της πορείας η έκθεση ζητά αποφασιστική δράση.

- ✓ Συμμορφούμενοι με τη δέσμευση της της Σεβίλλης¹ για κλείσιμο του ετήσιου κενού χρηματοδότησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης ύψους \$ 4 τρισ. μέσω κλιμακωτής χρηματοδότησης για τις αναπτυσσόμενες χώρες, ενισχύθηκε η κινητοποίηση εγχώριων πόρων, τριπλασιάστηκε η

¹ **Sevilla Commitment's pledge:** Το Sevilla Commitment (επίσημα γνωστό στα Ισπανικά ως *Compromiso de Sevilla*) είναι η βασική πολιτική διακήρυξη και το πλαίσιο δράσης που υιοθετήθηκε στη 4η Διεθνή Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για τη Χρηματοδότηση της Ανάπτυξης (FfD4) στη Σεβίλλη. Ο όρος "pledge" σε αυτό το πλαίσιο μεταφράζεται ως «δέσμευση» ή «υπόσχεση».

Η «Δέσμευση της Σεβίλλης» είναι μια παγκόσμια συμφωνία-ορόσημο που περιλαμβάνει πάνω από 100 πρωτοβουλίες και 280 δράσεις με κύριο στόχο την επίλυση της κρίσης χρηματοδότησης και την κάλυψη του ελλείμματος των \$4 τρισ. για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) έως το 2030

δανειοδοτική ικανότητα των πολυμερών τραπεζών ανάπτυξης (multilateral development banks)² και αναπτύχθηκαν νέα εργαλεία για την αποτελεσματική διαχείριση του δημόσιου χρέους.

- ✓ Μεταρρυθμίζοντας τη διεθνή χρηματοοικονομική αρχιτεκτονική για την καλύτερη υποστήριξη – και εκπροσώπηση – των αναπτυσσόμενων χωρών.
- ✓ Αξιοποιώντας τεχνολογίες αιχμής, συμπεριλαμβανομένης της τεχνητής νοημοσύνης, για την τόνωση της ανάπτυξης – ιδίως μεταξύ εκείνων που είναι πιθανότερο να μείνουν πίσω καθώς η τεχνολογία εξελίσσεται με γοργούς ρυθμούς.
- ✓ Επιταχύνοντας τη μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για τη δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας και οικονομικών ευκαιριών, διασφαλίζοντας παράλληλα το μέλλον του πλανήτη μας.
- ✓ Συνεχίζοντας να εργαζόμαστε για την ισότητα των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών – μια κρίσιμη κινητήρια δύναμη προόδου σε όλους τους Στόχους, και
- ✓ θέτοντας την ειρήνη σε προτεραιότητα, περιορίζοντας τις ανεξέλεγκτες στρατιωτικές δαπάνες και επενδύοντας στα μέσα ειρήνης και ανάπτυξης.

Καθοδηγούμενοι από τα δεδομένα αυτής της έκθεσης, το όραμά μας για την Ατζέντα 2030 παραμένει εφικτό.

Μαζί, ας κάνουμε μια αποφασιστική τελική ώθηση για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και ας οικοδομήσουμε ένα υγιές, ευημερούν μέλλον για όλους.

² **Multilateral Development Banks** (Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης)": Πρόκειται για υπερεθνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που ιδρύονται από ομάδες χωρών και προσφέρουν χρηματοδότηση, επιχορηγήσεις και επαγγελματικές συμβουλές για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης. Σημαντικά παραδείγματα περιλαμβάνουν την Παγκόσμια Τράπεζα (World Bank) και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης. (European Bank for Reconstruction and Development, EBRD)

Η κατεύθυνση που θα επιλέξουμε σήμερα θα καθορίσει εάν η πρόοδος της τελευταίας δεκαετίας θα διατηρηθεί ή θα αποτύχει.

António Guterres

Γ. Γραμματέας Ηνωμένων Εθνών

Εισαγωγή

Με μόλις τέσσερα χρόνια μέχρι την ημερομηνία-στόχο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG), το χάσμα μεταξύ φιλοδοξίας και επίτευξης δεν ήταν ποτέ πιο έντονο - ή πιο σημαντικό. Η παρούσα έκθεση αξιολογεί με ειλικρίνεια την πρόοδό της Παγκόσμιας Κοινότητας και το έδαφος που έχουμε ακόμη να διανύσουμε. Η βασική υπόσχεση της Ατζέντας του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη να μην μείνει κανείς πίσω παραμένει εφικτή, **αλλά μόνο εάν δράσουμε αποφασιστικά και άμεσα.**

Πρόοδος εν μέσω μιας εποχής κρίσεων

Η τελευταία δεκαετία αποδεικνύει ότι η στοχευμένη παγκόσμια δράση μεταμορφώνει ζωές σε μεγάλη κλίμακα. Από το 2015, εκατοντάδες εκατομμύρια άνθρωποι έχουν αποκτήσει πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό και αποχέτευση. Η ηλεκτρική ενέργεια φτάνει πλέον στο 92% του παγκόσμιου πληθυσμού, **με το ένα τρίτο να τροφοδοτείται από ανανεώσιμες πηγές.** Η πρόσβαση στο διαδίκτυο έχει αυξηθεί από 40% σε 74%, συνδέοντας δισεκατομμύρια με νέες εκπαιδευτικές και οικονομικές ευκαιρίες.

Τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας έχουν βελτιωθεί ομοίως: οι νέες μολύνσεις από τον ιό HIV και οι θάνατοι που σχετίζονται με το AIDS έχουν μειωθεί κατά περίπου το ένα τρίτο, 59 χώρες έχουν εξαλείψει τουλάχιστον μία παραμελημένη τροπική ασθένεια (neglected tropical disease)³ και 134 χώρες έχουν επιτύχει τον στόχο για τη μείωση της παιδικής θνησιμότητας.

³ Neglected Tropical Disease: **παραμελημένη τροπική νόσος** (ή παραμελημένα τροπικά νοσήματα): Πρόκειται για μια ομάδα 21 λοιμωδών και παρασιτικών ασθενειών που εντοπίζονται κυρίως σε τροπικές και υποτροπικές περιοχές. Επηρεάζουν περισσότερους από 1 δισ. ανθρώπους παγκοσμίως, πλήττοντας κυρίως φτωχές και απομονωμένες κοινότητες

Για πρώτη φορά στην ιστορία, η κοινωνική προστασία καλύπτει πλέον πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού και οι θάνατοι που σχετίζονται με καταστροφές έχουν μειωθεί κατά 65% σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία. Πέρα από τα στατιστικά στοιχεία, υπάρχουν οικογένειες που ξεφεύγουν από τη φτώχεια, παιδιά που φοιτούν σε σχολεία και κοινότητες που χτίζουν ανθεκτικότητα. Αυτά τα οφέλη επιβεβαιώνουν την κεντρική αρχή της Ατζέντας του 2030: **ότι η πρόοδος είναι εφικτή όταν η ορθή πολιτική συναντά την πολιτική βούληση και τις επαρκείς επενδύσεις.**

Ένα λιγότερο γνωστό επίτευγμα αξίζει να αναφερθεί: η ικανότητά μας να παρακολουθούμε αυτήν την πρόοδο έχει μεταμορφωθεί. Πριν από μια δεκαετία, δεν υπήρχαν δεδομένα για τους μισούς δείκτες των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Σήμερα, μια παγκόσμια βάση δεδομένων 3 εκατ. σημείων δεδομένων καλύπτει σχεδόν κάθε δείκτη, επιτρέποντάς μας να βλέπουμε καθαρά, να στοχεύουμε με ακρίβεια και να θεωρούμαστε υπεύθυνοι.

Το έργο που απομένει

Παρά τα οφέλη αυτά, η ευρύτερη εικόνα είναι ανησυχητική. Από τους 139 στόχους για τους οποίους μπορούμε να υπολογίσουμε αξιόπιστες ιστορικές τάσεις, μόνο το 36% βρίσκεται σε καλό δρόμο ή σημειώνει μέτρια πρόοδο. Σχεδόν οι μισοί (49%) κινούνται πολύ αργά και το 15% έχει υποχωρήσει κάτω από τα βασικά επίπεδα του 2015.

Η παγκόσμια κοινότητα απέχει πολύ από την εξάλειψη των πιο πιεστικών προκλήσεών του. Ένας στους 10 ανθρώπους εξακολουθεί να ζει σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Η επισιτιστική ανασφάλεια παραμένει πολύ πάνω από τα επίπεδα του 2015, επηρεάζοντας 2,3 δισ. ανθρώπους. Περίπου 2,1 δισ. άνθρωποι

(περίπου ένας στους τέσσερις ανθρώπους) δεν έχουν πρόσβαση σε ασφαλώς διαχειριζόμενες υπηρεσίες πόσιμου νερού.

Περισσότερα από 150 εκατ. παιδιά έχουν καχεξία στην ανάπτυξη. Η μητρική θνησιμότητα παραμένει σχεδόν τριπλάσια από τον παγκόσμιο στόχο και οι καθημερινές διακρίσεις - που εξακολουθούν να γίνονται αισθητές από έναν στους πέντε ανθρώπους παγκοσμίως - συνεχίζουν να περιορίζουν το ανθρώπινο δυναμικό.

Αυτές οι ελλείψεις επιδεινώνονται από τις αλληλοεπικαλυπτόμενες πλανητικές και ανθρωπογενείς κρίσεις. Το 2025, οι παγκόσμιες θερμοκρασίες έφτασαν τους 1,43°C πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα και **το ατμοσφαιρικό διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) έφτασε στην υψηλότερη συγκέντρωσή του εδώ και 2 εκατ. χρόνια**. Οι βίαιες συγκρούσεις εκτοξεύτηκαν στα υψηλότερα επίπεδά τους εδώ και δεκαετίες, αντιστρέφοντας χρόνια ανάπτυξης σε λίγους μόνο μήνες, εκτοπίζοντας βίαια 118 εκατ. ανθρώπους.

Εν τω μεταξύ, το 2025 κατέρρευσε η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια με ένα ρεκόρ 23% 2025, διαβρώνοντας τα οικονομικά θεμέλια στα οποία βασίζονται οι φτωχότερες χώρες. Καθώς το ετήσιο χρηματοδοτικό κενό των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) στις αναπτυσσόμενες χώρες κυμαίνεται γύρω στα \$ 4 τρις. , οι παγκόσμιες στρατιωτικές δαπάνες ανεβαίνουν σε ιστορικά υψηλά. Επειδή αυτές οι κρίσεις συνδέονται, απαιτούνται ολοκληρωμένες λύσεις.

Ο δρόμος προς τα εμπρός

Η πορεία προς τα εμπρός δεν είναι ασαφής ή απρόσιτη. Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) παραμένουν το πιο αποτελεσματικό σχέδιο για ειρήνη, ευημερία και βιωσιμότητα. Πρέπει επειγόντως η Παγκόσμια Κοινότητα να επαναφέρει τους στόχους αυτούς στο επίκεντρο της παγκόσμιας λήψης αποφάσεων..

Το κλείσιμο του χρηματοδοτικού χάσματος είναι ύψιστης σημασίας. Αυτό απαιτεί

- ✓ μεταρρύθμιση της διεθνούς χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής,
- ✓ θέσπιση ουσιαστικής ελάφρυνσης του χρέους και
- ✓ επέκταση της πρόσβασης σε προσιτή χρηματοδότηση.

Θα πρέπει να εφαρμοστεί γρήγορα η Δέσμευση της Σεβίλλης για χρηματοδότηση και το Πλαίσιο Medellín⁴ για συστήματα δεδομένων, ώστε να διασφαλιστεί ότι η υποστήριξη θα φτάσει πρώτα στις πιο ευάλωτες κοινότητες.

Επιπλέον, επειδή κανένα έθνος από μόνο του δεν μπορεί να λύσει την κλιματική αλλαγή, να αποτρέψει πανδημίες ή να εξαλείψει την ανισότητα από μόνο του, πρέπει να υπερασπιστούμε την πολυμέρεια και να αρνηθούμε να αφήσουμε τις γεωπολιτικές εντάσεις να εκτροχιάσουν τη συνεργασία.

Ένα κοινό όραμα για τα επόμενα τέσσερα χρόνια

Η Ατζέντα του 2030 αναγνωρίζει ότι η βιώσιμη ανάπτυξη είναι μια κοινή προσπάθεια, όχι ένα παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος. Πρόσφατα ορόσημα, από τη νομική προστασία της ανοιχτής θάλασσας έως την αύξηση της δυναμικότητας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές στις αναπτυσσόμενες χώρες, αποδεικνύουν ότι η φιλόδοξη, συντονισμένη δράση εξακολουθεί να αποδίδει.

⁴ Ο όρος **Medellín Framework** συνήθως αναφέρεται στο πλαίσιο πολιτικών για τα δεδομένα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το πλαίσιο αυτό υιοθετήθηκε το 2024 στο 5ο Παγκόσμιο Φόρουμ Δεδομένων του ΟΗΕ στην Κολομβία. Λειτουργεί ως στρατηγικός οδηγός για τον εκσυγχρονισμό της συλλογής δεδομένων, με έμφαση στην ενσωμάτωση των πολιτών και στη βελτίωση της πρόσβασης σε πληροφορίες για την υλοποίηση της Ατζέντας 2030

Τα επόμενα τέσσερα χρόνια θα δοκιμάσουν την ορμή της Παγκόσμιας Κοινότητας. Οι επιλογές που θα γίνουν σήμερα, σχετικά με τη χρηματοδότηση, την παγκόσμια συνεργασία και τη συλλογική διαχείριση κρίσεων θα αντηχούν για γενιές. **Οφείλουμε πραγματική αλλαγή σε εκείνους που η παγκόσμια κοινότητα συχνά παραβλέπει: το πρώτο κορίτσι στην οικογένειά της που τελείωσε το σχολείο, το νοικοκυριό που ξεφεύγει οριστικά από τη φτώχεια και την κοινότητα που χτίστηκε για να αντέξει την επόμενη καταιγίδα.**

Τα στοιχεία σε αυτήν την έκθεση αποδεικνύουν ότι οι στόχοι που τέθηκαν το 2015 δεν ήταν ποτέ πέρα από τον ίδιο τον άνθρωπο. Είναι επιτακτική ανάγκη η Παγκόσμια Κοινότητα να επιστρατεύσει δημιουργικά την αποφασιστικότητα για να ολοκληρώσει αυτό που ξεκίνησε.

Li Junhua Under-Secretary-General for Economic and Social Affairs

Παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals, SDG) στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης: ανανέωση των επίσημων στατιστικών για τους ανθρώπους, την εμπιστοσύνη και την εθνική κυριαρχία

Τα τελευταία 10 χρόνια έχουν καταδείξει τον κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζουν οι επίσημες στατιστικές στην αντιμετώπιση των μεγαλύτερων προκλήσεων του κόσμου. Από τις οδηγίες απάντησης σε επιδημίες ασθενειών και την καταγραφή των κλιματικών επιπτώσεων έως τη μέτρηση της μείωσης της φτώχειας και την ενίσχυση της διαφανούς διακυβέρνησης, τα ποιοτικά δεδομένα και τα στατιστικά συστήματα αποτελούν απαραίτητη υποδομή σε μια δεκαετία πρωτοφανούς αλλαγής.

Κεντρική θέση σε αυτή την προσπάθεια έχει η παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals, SDG). Μέσω μιας κοινής παγκόσμιας γλώσσας για την ανάπτυξη, αυτή ως διευρυμένη διαθεσιμότητα δεδομένων, ενίσχυσε τα εθνικά στατιστικά συστήματα, αποκάλυψε τις ανισότητες και έχτισε την εμπιστοσύνη του κοινού - επιτρέποντας στις κυβερνήσεις και τις κοινωνίες να λαμβάνουν πιο τεκμηριωμένες αποφάσεις και να αναπτύσσουν καλύτερα στοχευμένες πολιτικές και κατανομές πόρων.

Καθώς η παγκόσμια κοινότητα αντιμετωπίζει αλληλένδετες κρίσεις – από την κλιματική αλλαγή έως τις πολεμικές συγκρούσεις – η ζήτηση για έγκαιρα, αναλυτικά δεδομένα δεν ήταν ποτέ μεγαλύτερη.

Ωστόσο, ακριβώς τη στιγμή που είναι περισσότερο απαραίτητη, η οικονομική υποστήριξη για τα εθνικά στατιστικά συστήματα συρρικνώνεται.

Ταυτόχρονα, η τεχνητή νοημοσύνη (TN) μετασχηματίζει ραγδαία τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες που δημιουργούνται, αξιολογούνται, αναλύονται και έχουν χρησιμοποιηθεί από κάποιο πρόγραμμα ή συσκευή πληροφορίες – συχνά από συστήματα που δημιουργούνται και ελέγχονται μακριά από τις κοινότητες και τις χώρες που προορίζονται να εξυπηρετήσουν.

Ενώ η Τεχνητή νοημοσύνη (TN) έχει τη δυνατότητα να υποστηρίζει επίσημες στατιστικές, κινδυνεύει επίσης να παράγει προκατειλημμένες ή ανακριβείς πληροφορίες που διαβρώνουν την εμπιστοσύνη και υπονομεύουν το δημόσιο συμφέρον για το οποίο οι επίσημες στατιστικές έχουν σχεδιαστεί για να το προστατεύουν.

Με τέσσερα χρόνια να απομένουν για την υλοποίηση της Ατζέντας του 2030 και να αρχίζουν οι συζητήσεις για ένα “πλαίσιο μετά το 2030”, οι προκλήσεις που αντιμετωπίζει η παγκόσμια στατιστική κοινότητα έχουν εξελιχθεί. Ενώ ο τρόπος μέτρησης της ανάπτυξης εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό έργο σε μια σειρά τομέων, η διαχείριση (governing) των συστημάτων που διαμορφώνουν αυτό που μετριέται, το τι είναι γνωστό και αξιόπιστο, έχει πλέον αναδειχθεί σε μια εξέχουσα “πρόκληση” (challenge).

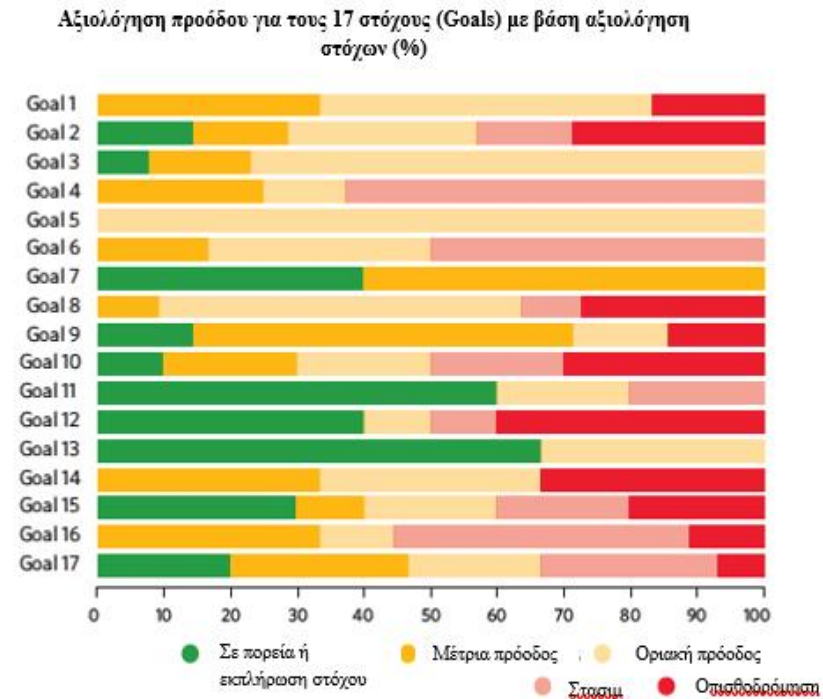
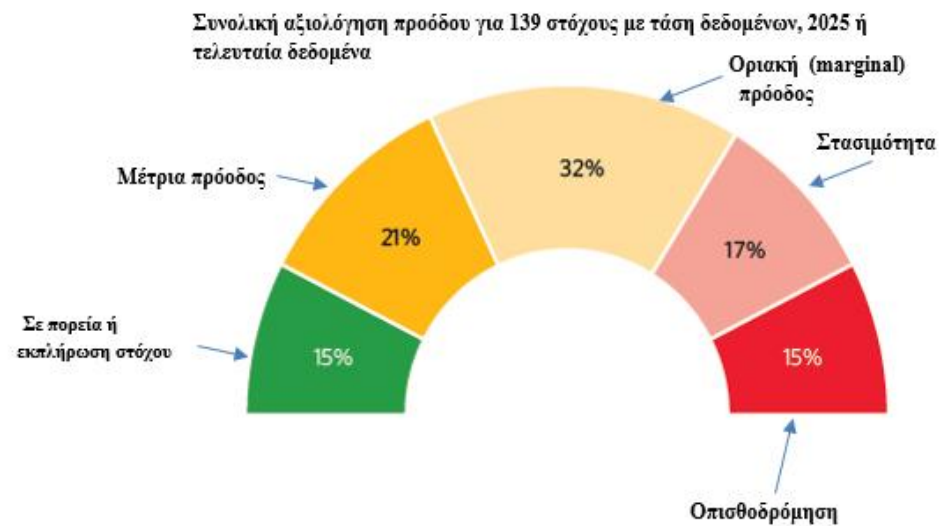
Σε αυτό το μεταβαλλόμενο τοπίο, όπου η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί ολοένα και περισσότερο την προεπιλεγμένη πηγή απαντήσεων, η αξία των επίσημων στατιστικών εκτείνεται πολύ πέρα από τον απλό αριθμό των σημείων δεδομένων. Αντίθετα, ο απώτερος σκοπός τους είναι η διαφύλαξη του δημόσιου συμφέροντος μέσω στοιχείων που είναι ανθρωποκεντρικά, αξιόπιστα και σε εθνικό επίπεδο.

I. Μια δεκαετία παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals (SDG): Ισχυρότερες ενδείξεις, ανεκπλήρωτες υποσχέσεις

Δέκα χρόνια παρακολούθησης (monitoring) έχουν δημιουργήσει μια άνευ προηγουμένου βάση στοιχείων για την παρακολούθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Ωστόσο, η εικόνα που αποκαλύπτεται, είναι απογοητευτική (sobering). Από τους 139 στόχους με επαρκή δεδομένα τάσεων, μόνο το 15% βρίσκονται σε καλό δρόμο και το 21% παρουσιάζει μέτρια πρόοδο. Σχεδόν οι μισοί στόχοι προχωρούν μόνο οριακά ή καθόλου και το 15% των στόχων έχει υποχωρήσει κάτω από το βασικό τους επίπεδο του 2015.

Αυτά τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την κλίμακα των μελλοντικών προκλήσεων, αλλά επίσης επιβεβαιώνουν την ύπαρξη επίσημων στατιστικών στοιχείων. Χωρίς την υποδομή δεδομένων που δημιουργήθηκε την τελευταία δεκαετία, θα ήταν αδύνατο να γνωρίζουμε που επιταχύνεται η πρόοδος, πού επιμένουν οι ανισότητες ή ποιες πολιτικές λειτουργούν.

Στα επόμενα δύο σχήματα παρουσιάζονται η συνολική αξιολόγηση της προόδου σε 139 στόχους με δεδομένα τάσεων το 2025 ή τα πιο πρόσφατα δεδομένα, καθώς και η αξιολόγηση προόδου για τους 17 Στόχους με βάση τους αξιολογημένους στόχους, ανά Στόχο (%).

Πηγή: United Nations: "The Sustainable Development Goals Report", 10 July 2026

II. Ιστορική επέκταση της υποδομής δεδομένων: επιτεύγματα και διδάγματα

Η παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) σηματοδοτεί μια από τις σημαντικότερες προόδους της παγκόσμιας στατιστικής κοινότητας. Τα ευρήματα της Ομάδας Εργασίας για τα Διδάγματα που Αποκομίστηκαν από τη Διατμηματική Ομάδα και την Ομάδα Εμπειρογνομόνων (Inter-Agency and Expert Group) για τους δείκτες Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) έδειξαν πως ένα φιλόδοξο πλαίσιο μέτρησης έχει εξελιχθεί σε μια κοινή υποδομή δεδομένων για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με μια κοινή γλώσσα, μια αποτελεσματική διαδικασία για τη μετατροπή των κοινών επιδιώξεων σε στατιστική μέτρηση, ένα σύνολο παγκοσμίως συμφωνημένων μεθοδολογιών και μια διευρυνόμενη βάση τεκμηρίωσης που υποστηρίζει τη χάραξη πολιτικής, τη λογοδοσία και τη διεθνή συνεργασία.

Έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος στη διαθεσιμότητα διεθνώς συγκρίσιμων δεδομένων, καθώς ο αριθμός των δεικτών στη βάση δεδομένων των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) έχει επεκταθεί από 115 το 2016 σε 233 το 2026, με τα αρχεία δεδομένων να αυξάνονται από περίπου 330.000 σε 3,2 εκατ. Σημαντικά βήματα έχουν επίσης γίνει στη μεθοδολογική ανάπτυξη. Όταν, δημιουργήθηκε για πρώτη φορά, το πλαίσιο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG), σχεδόν το 40% των δεικτών δεν διέθετε διεθνώς συμφωνημένες μεθοδολογίες. Σήμερα, κάθε δείκτης έχει μια συμφωνημένη στατιστική μεθοδολογία.

Ίσως η πιο διαχρονική κληρονομιά των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) δεν είναι το ίδιο το πλαίσιο δεικτών, **αλλά η ενίσχυση των εθνικών στατιστικών συστημάτων**. Πολλές χώρες έχουν θεσπίσει μηχανισμούς συντονισμού των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG), έχουν αναπτύξει εθνικές πλατφόρμες αναφοράς, έχουν βελτιώσει τις ρυθμίσεις κοινής χρήσης

δεδομένων και έχουν επεκτείνει τη χρήση διοικητικών αρχείων, γεωχωρικών πληροφοριών, δεδομένων πολιτών και άλλων καινοτόμων πηγών.

Η παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης έχει επίσης οδηγήσει σε μια παγκόσμια “ατζέντα ανάπτυξης ικανοτήτων” (capacity-development agenda), βοηθώντας τις χώρες να υιοθετήσουν νέες μεθοδολογίες και πρότυπα δεδομένων. Ως αποτέλεσμα, το μερίδιο των δεικτών με καλή κάλυψη χωρών έχει υπερδιπλασιαστεί, παρουσιάζοντας αύξηση από περίπου το ένα τρίτο σε σχεδόν 70%.

Ταυτόχρονα, η εμπειρία καταδεικνύει ότι η φιλόδοξη παγκόσμια παρακολούθηση απαιτεί περισσότερα από μια απλή πολιτική δέσμευση. Η παρακολούθηση 17 Στόχων (Goals), 169 σκοπούς (targets) και πάνω από 230 δείκτες έχει θέσει πρωτοφανείς απαιτήσεις στα εθνικά και διεθνή στατιστικά συστήματα.

Πολλοί δείκτες απαιτούσαν χρόνια μεθοδολογικής ανάπτυξης. Άλλοι παραμένουν δύσκολο να μετρηθούν με συνέπεια, είτε επειδή οι έννοιες είναι πολύπλοκες είτε επειδή οι πηγές δεδομένων παραμένουν περιορισμένες.

Η εμπειρία υπογραμμίζει τη σημασία της εξισορρόπησης της πολιτικής φιλοδοξίας με τη στατιστική εφικτότητα (feasibility) και της διασφάλισης ότι το κόστος εφαρμογής και οι εθνικές δυνατότητες λαμβάνονται υπόψη εξ αρχής.

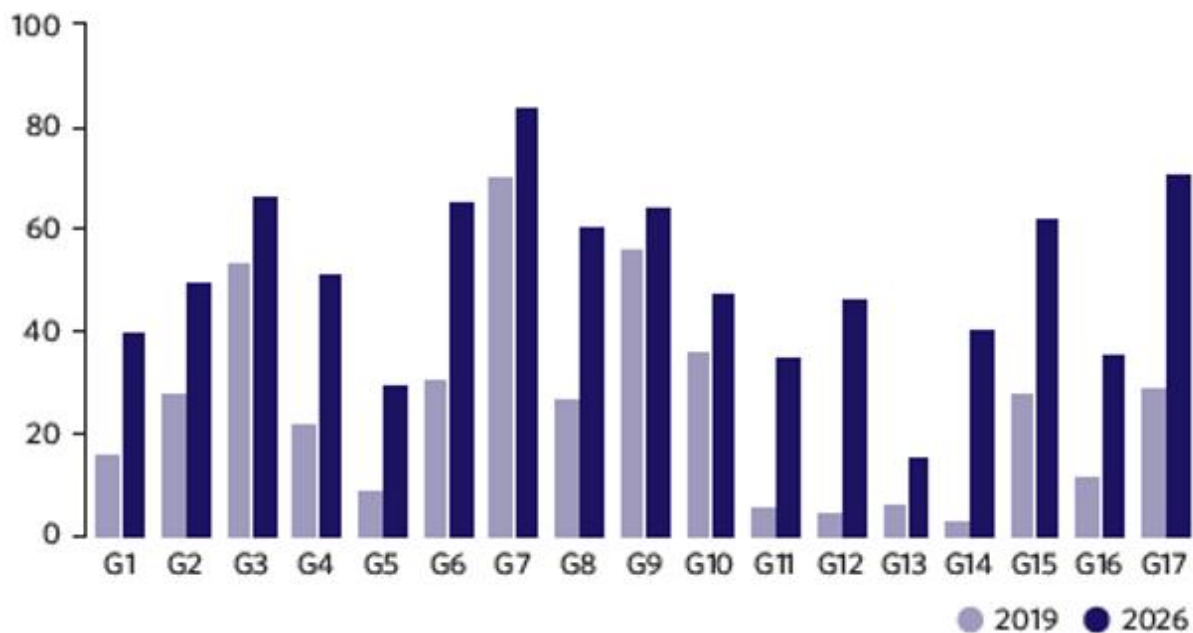
Ένα ακόμη σημαντικό μάθημα παρέχουν τα εμένοντα (persistent) κενά δεδομένων. Παρόλο που η διαθεσιμότητα δεδομένων έχει βελτιωθεί σημαντικά, ιδίως στους τομείς της υγείας, του νερού, της ενέργειας και των συνεργασιών (partnerships) - με ορισμένους τομείς να έχουν δεδομένα τάσεων που υπερβαίνουν το 80% - τα κενά δεδομένων παραμένουν μια επίμονη πρόκληση.

Η πρόοδος στη μέτρηση της ισότητας των φύλων, των βιώσιμων πόλεων, της δράσης για το κλίμα και της ειρήνης και της δικαιοσύνης υπήρξε πολύ πιο αργή, καθώς λιγότεροι από το ένα τρίτο των δεικτών των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) έχουν επαρκή δεδομένα τάσεων.

Επίσης, πολλές χώρες δυσκολεύονται να διαχωρίσουν τα στατιστικά στοιχεία ανά εισόδημα, εκπαίδευση, αναπηρία, μεταναστευτικό καθεστώς ή άλλα χαρακτηριστικά, αφήνοντας κενά στην κατανόηση του ποιος μένει πίσω.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό χωρών ή περιοχών με δεδομένα τάσεων (τουλάχιστον δύο σημεία δεδομένων από το 2015), συγκρίνοντας τις βάσεις δεδομένων του 2019 και του 2026, ανά Στόχο (%)

Ποσοστό χωρών ή περιοχών με δεδομένα τάσεων (τουλάχιστον δύο σημεία δεδομένων από το 2015), συγκρίνοντας τις βάσεις δεδομένων του 2019 και του 2026, ανά Στόχο (%)

Πηγή: United Nations: “The Sustainable Development Goals Report”, 10 July 2026

Το κεντρικό δίδαγμα είναι σαφές: η παρακολούθηση της βιώσιμης ανάπτυξης εξαρτάται όχι μόνο από φιλόδοξα πλαίσια παγκόσμιων δεικτών, αλλά και από βιώσιμες επενδύσεις σε μεθοδολογίες, θεσμούς, συνεργασίες και εθνικά στατιστικά συστήματα.

Η υποδομή δεδομένων που δημιουργείται μέσω των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) είναι ένα παγκόσμιο δημόσιο αγαθό, του οποίου η αξία εκτείνεται πολύ πέρα από το 2030. Η διατήρηση, η ενίσχυση και η αξιοποίηση αυτής της βάσης θα είναι απαραίτητες για την επόμενη γενιά παρακολούθησης της βιώσιμης ανάπτυξης και για την πλοήγηση σε ένα ολοένα και πιο πολύπλοκο τοπίο δεδομένων και Τεχνητής Νοημοσύνης.

III. Χρηματοδοτικές κρίσεις και διαταραχή από την Τεχνητή Νοημοσύνη: ένα μεταβαλλόμενο τοπίο για τις επίσημες στατιστικές

Χρηματοδότηση: Μια υποδομή υπό πίεση

Η βιώσιμη παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) εξαρτάται από τις μακροπρόθεσμες επενδύσεις, αλλά η χρηματοδότηση δεν έχει διατηρήσει ρυθμό, με αποτέλεσμα πολλές χώρες να καλύψουν τις αυξανόμενες ευθύνες τους με περιορισμένους, κατακερματισμένους ή μειούμενους πόρους.

Μια ιστορική μείωση της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας (Official Development Assistance, ODA) έχει καταστήσει αυτήν την πρόκληση πιο επείγουσα, αποκαλύπτοντας την ευπάθεια των συστημάτων δεδομένων που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από βραχυπρόθεσμη εξωτερική υποστήριξη ή χρηματοδότηση που βασίζεται σε επενδυτικά έργα.

Το 2025, η Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (Official Development Assistance, ODA) μειώθηκε κατά 23,1%, σε σχέση με το 2024, η μεγαλύτερη ετήσια πτώση που έχει καταγραφεί ποτέ και η οποία οδήγησε την επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (ODA) πίσω στα επίπεδα που παρατηρήθηκαν στην αρχή της Ατζέντας του 2030. Περαιτέρω περικοπές αναμένονται για το 2026.

Πρόσφατες έρευνες των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος, που διεξήχθησαν από την Διαγραμματειακή Ομάδα Εργασίας (Inter-Secretariat Working Group) για τις Έρευνες Νοικοκυριών, δείχνουν ότι οι μειώσεις της χρηματοδότησης επηρεάζουν ήδη τα βασικά στατιστικά προγράμματα αυτών των χωρών, συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, των ερευνών νοικοκυριών, των συστημάτων διοικητικών δεδομένων (administrative data systems) και των πλατφορμών διάδοσης (dissemination platforms).

Αυτό το σοκ χρηματοδότησης έρχεται σε μια στιγμή που η παγκόσμια κοινότητα αντιμετωπίζει ολοένα και πιο πολύπλοκες και αλληλένδετες προκλήσεις, από την κλιματική αλλαγή και τις συγκρούσεις έως την ανισότητα και τις δημογραφικές μεταβολές. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί αξιόπιστα, έγκαιρα και χωρίς αποκλεισμούς στατιστικά στοιχεία.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών που αναφέρουν μειώσεις χρηματοδότησης από τον Ιανουάριο του 2025, ανά στατιστικό πρόγραμμα (%)

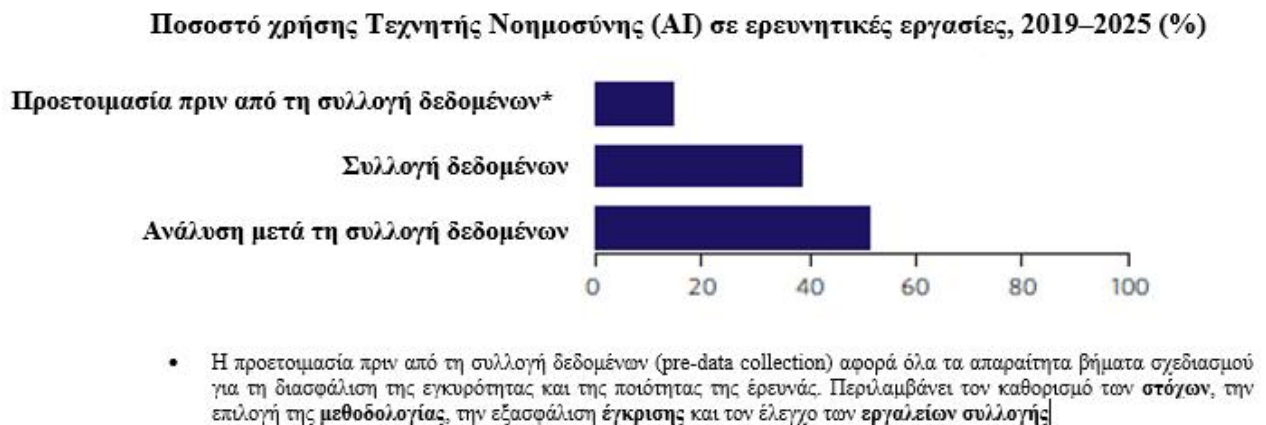
Σχ. Ποσοστό των εθνικών στατιστικών υπηρεσιών που αναφέρουν μειώσεις χρηματοδότησης από τον Ιανουάριο του 2025, ανά στατιστικό πρόγραμμα (%)

Τεχνητή Νοημοσύνη (AI): Ευκαιρία, Υπευθυνότητα και Κίνδυνος

Η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει σχεδόν κάθε στάδιο της στατιστικής διαδικασίας. Μπορεί να βελτιώσει τον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου, να βοηθήσει τους συνεντευκτές ή συνεντεύκτριες (interviewers)⁵, να ταξινομήσει εικόνες και κείμενο, να εντοπίσει ασυνέπειες, να αυτοματοποιήσει τους ελέγχους ποιότητας και να καταστήσει τις πολύπλοκες στατιστικές πιο προσβάσιμες μέσω διεπαφών φυσικής γλώσσας. Μια πρόσφατη μετα-ανάλυση (meta-analysis) ⁶ περίπου 1.800 άρθρων επιβεβαίωσε ότι η Τεχνητή Νοημοσύνη εφαρμόζεται ήδη σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής της έρευνας.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό χρήσης Τεχνητής Νοημοσύνης σε ερευνητικές εργασίες, 2019–2025.

⁵ Η λέξη **interviewers** (πληθυντικός του *interviewer*) στα ελληνικά σημαίνει **συνεντευκτές** ή **συνεντεύκτριες**. Χρησιμοποιείται για το πρόσωπο που θέτει τις ερωτήσεις σε μια συνέντευξη, όπως είναι οι υπεύθυνοι προσλήψεων σε μια εταιρεία ή οι δημοσιογράφοι.

⁶ Πρόκειται για μια στατιστική μέθοδο συνδυασμού και ποσοτικής σύνθεσης των αποτελεσμάτων από πολλαπλές, ανεξάρτητες αλλά σχετικές μεταξύ τους μελέτες. Χρησιμοποιείται συχνά στην ιατρική, την ψυχολογία και τις κοινωνικές επιστήμες για την εξαγωγή πιο αξιόπιστων και γενικεύσιμων συμπερασμάτων.

Ωστόσο, η Τεχνητή Νοημοσύνη εισάγει επίσης νέους κινδύνους. **Τα μεγάλα γλωσσικά μοντέλα (Large language models) απαντούν σε ερωτήματα που σχετίζονται με δεδομένα, συχνά βασισμένα σε ξεπερασμένες ή μη επαληθευμένες πληροφορίες αντί για επίσημα στατιστικά στοιχεία.**

Όταν δεν υπάρχουν διαθέσιμα αξιόπιστα επίσημα δεδομένα, τα συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης καλύπτουν τα κενά μέσω εξαγωγής συμπεράσματος (extrapolation), παρεμβολής (interpolation) ή συνθετικής παραγωγής (synthetic generation), παράγοντας στοιχεία που μπορεί να φαίνονται έγκυρα, ενώ παράλληλα καλύπτουν σημαντική αβεβαιότητα. Χωρίς αξιόπιστα επίσημα στατιστικά στοιχεία, η παραπληροφόρηση μπορεί να κλιμακωθεί ταχύτερα από ποτέ.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη εγείρει επίσης ερωτήματα διακυβέρνησης: ποιανού τα δεδομένα χρησιμοποιούνται, ποιανού τις πραγματικότητες αναπαρίστανται και πόσο αξιόπιστοι είναι αυτοί που ελέγχουν τα ίδια τα συστήματα. Η ευκαιρία δεν είναι απλώς να υιοθετήσουμε την Τεχνητή Νοημοσύνη, αλλά να τη διαμορφώσουμε με τρόπους που ενισχύουν τις αξίες που στηρίζουν τις επίσημες στατιστικές: **επαγγελματική ανεξαρτησία, διαφάνεια, μεθοδολογική αυστηρότητα, λογοδοσία και προστασία της εμπιστευτικότητας.**

Αλλά η αξιοποίηση αυτής της ευκαιρίας απαιτεί προμελετημένες ενέργειες (deliberate actions). Η Τεχνητή Νοημοσύνη και οι μελλοντικές καινοτομίες για τις επίσημες στατιστικές θα πρέπει να σχεδιάζονται και να διέπονται σκόπιμα και να τηρούνται σύμφωνα με τα ίδια πρότυπα δημόσιας εμπιστοσύνης που έχουν καθιερωθεί από τα στατιστικά συστήματα εδώ και δεκαετίες.

IV. Νέα πνοή στις επίσημες στατιστικές

Άνθρωποι: παραμένοντας στο επίκεντρο της αποστολής

Οι επίσημες στατιστικές θα πρέπει να υπηρετούν τους ανθρώπους, όχι τις τεχνολογίες. Ένα ανθρωποκεντρικό σύστημα ξεκινά με την ένταξη – διασφαλίζοντας ότι η παραγωγή δεδομένων αποτυπώνει την πληθυσμιακή ποικιλομορφία, επιτρέπει την ουσιαστική ανάλυση και δίνει στις κοινότητες ευκαιρίες να διαμορφώσουν τι μετριέται, πώς συλλέγονται τα δεδομένα και πώς χρησιμοποιούνται τα ευρήματα.

Ωστόσο, πολλές ομάδες πληθυσμού εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται ή να απουσιάζουν από τα επίσημα συστήματα δεδομένων, επειδή είναι δύσκολο να προσεγγιστούν, δεν καλύπτονται επαρκώς από τις παραδοσιακές πηγές ή δεν έχουν ιεραρχηθεί κατά προτεραιότητα στη μέτρηση.

Για παράδειγμα, μόνο το 29% των χωρών που απάντησαν ανέφεραν στατιστικά προγράμματα για εσωτερικά εκτοπισμένα άτομα (displaced persons), σε σύγκριση με περισσότερο από 70% για άτομα με αναπηρίες και νέους. Ακόμη και όπου υπάρχουν μηχανισμοί συμμετοχής, αυτοί δεν μεταφράζονται πάντα σε δράση.

Το 2024, υψηλά επίπεδα κοινοτικής συμμετοχής στην πολιτική για το πόσιμο νερό στις αγροτικές περιοχές αναφέρθηκαν μόνο στο 30% των περιπτώσεων, παρά τη διαθεσιμότητα ευρύτερων διαδικασιών εμπλοκής.

Εμπιστοσύνη: Διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού

Τα δεδομένα έχουν μικρή αξία αν οι άνθρωποι δεν τα εμπιστεύονται. Για δεκαετίες, οι επίσημες στατιστικές έχουν κερδίσει αυτή την εμπιστοσύνη διατηρώντας την επαγγελματική ανεξαρτησία, τις διαφανείς μεθοδολογίες, υψηλής ποιότητας και προσβάσιμα δεδομένα και προστατεύοντας το απόρρητο.

Όταν τα επίσημα στατιστικά στοιχεία είναι ξεπερασμένα, ελλιπή ή δυσπρόσιτα, η παραπληροφόρηση μπορεί να γεμίσει το κενό. Αν και οι δείκτες στατιστικής απόδοσης (Statistical Performance Indicators, SPI) έχουν δείξει βελτίωση, με τις βαθμολογίες να αυξάνονται από 59 σε 70 μεταξύ 2016 και 2023, αποκαλύπτουν επίσης επίμονα κενά.

Οι χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος υστερούν πολύ σε σχέση με τις χώρες υψηλού εισοδήματος. Ενώ η ζήτηση για αξιόπιστα, έγκαιρα και αναλυτικά δεδομένα αυξάνεται, οι χώρες με τις μεγαλύτερες ανάγκες ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τους μεγαλύτερους περιορισμούς καθώς η χρηματοδοτική στήριξη μειώνεται.

Η τεχνολογία έχει ήδη τη δυνατότητα να φτάσει σε εκείνους που οι παραδοσιακές πηγές δεδομένων δεν προσεγγίζουν μέσω δορυφορικών εικόνων, δεδομένων κινητής τηλεφωνίας και ενσωμάτωσης δεδομένων (data integration).

Η Τεχνητή Νοημοσύνη μπορεί να βοηθήσει στην αξιοποίηση αυτού του δυναμικού. Τα εργαλεία Τεχνητής Νοημοσύνης μπορούν να αναλύσουν τα σχόλια της κοινότητας, τα παράπονα και τον κοινωνικό διάλογο σε μεγάλη κλίμακα. Με τη βοήθεια της Τεχνητής Νοημοσύνης, τα εργαλεία διάδοσης (dissemination tools) μπορούν να κάνουν τα στατιστικά στοιχεία πιο προσιτά σε μη ειδικούς.

Και η βελτιωμένη διασφάλιση ποιότητας μπορεί να ανακατευθύνει την ικανότητα προς τη συμμετοχή της κοινότητας και άλλους απαραίτητους τομείς εργασίας.

Η καθιέρωση των ανθρώπων ως την κατευθυντήρια αρχή δημιουργεί μια βάση για τη διακυβέρνηση της Τεχνητής Νοημοσύνης, την οποία τα τεχνικά πλαίσια από μόνα τους δεν μπορούν να παράσχουν. Το ερώτημα για το ποιον προορίζονται να εξυπηρετήσουν οι στατιστικές πρέπει να παραμείνει στο επίκεντρο κάθε απόφασης σχετικά με την υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης. Οι αλγοριθμικές συντομεύσεις δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τη συμμετοχή, και τα κέρδη από την αποδοτικότητα δεν πρέπει να είναι σε βάρος της συμμετοχής.

Οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες που έχουν δεσμευτεί να διατηρήσουν αυτές τις αρχές θα είναι σε καλύτερη θέση για να αποφύγουν τις αποτυχίες διακυβέρνησης που μπορεί να επιφέρει η υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης - όχι επειδή έχουν ένα νέο εγχειρίδιο κανόνων, αλλά επειδή έχουν παραμείνει πιστές σε αυτό που έκανε εξ αρχής αξιόπιστες τις επίσημες στατιστικές.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη εισάγει ένα νέο επίπεδο προκλήσεων σε αυτό το ήδη άνισο περιβάλλον. **Πρώτον**, τα συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης μαθαίνουν από τα διαθέσιμα δεδομένα και όπου λείπουν δεδομένα, ενδέχεται να καλύψουν κενά με αριθμούς που βασίζονται σε αδύναμα εμπειρικά θεμέλια. Σε πληθυσμούς που ιστορικά έχουν υποκαταμετρηθεί ή έχουν παραλειφθεί εντελώς, η Τεχνητή Νοημοσύνη κινδυνεύει να εμβαθύνει αυτές τις απουσίες και να καλύψει την υποκείμενη αορατότητα αντί να την επιλύσει.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει επίσης αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο υπολογίζεται η εμπιστευτικότητα – μια βασική δέσμευση των επίσημων στατιστικών. Μια ανασκόπηση του 2023 διαπίστωσε ότι το 93% των 167 εθνικών στατιστικών νόμων περιελάμβανε ρήτρα εμπιστευτικότητας.

Αυτή η σχεδόν καθολική νομική δέσμευση χτίστηκε σε μια εποχή που οι τεχνικές ανωνυμοποίησης (anonymization techniques) ήταν ανθεκτικές έναντι των διαθέσιμων μεθόδων επαναταυτοποίησης. Αυτό δεν ισχύει πλέον. Η Τεχνητή Νοημοσύνη έχει καταστήσει δυνατή την επαναταυτοποίηση ατόμων, ακόμη και από συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία, συνδυάζοντας ανοιχτά επίσημα σύνολα δεδομένων με το τεράστιο εμπορικό οικοσύστημα δεδομένων.

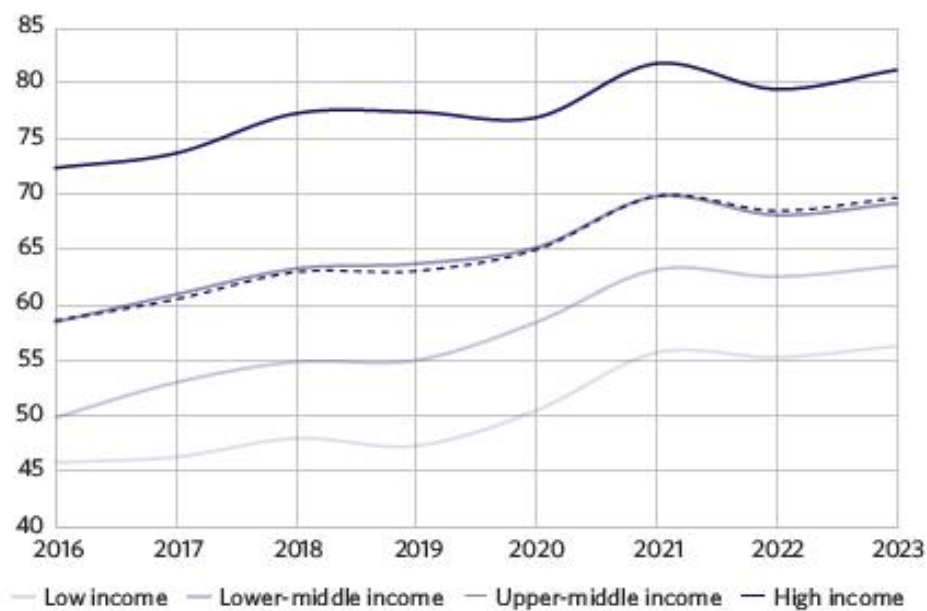
Χωρίς πρώτα να ενισχυθούν τα τεχνικά και διακυβερνητικά πλαίσια που προστατεύουν την εμπιστευτικότητα, η τροφοδοσία επίσημων δεδομένων σε μοντέλα Τεχνητής Νοημοσύνης κινδυνεύει να διαβρώσει την εμπιστοσύνη που χτίστηκε τις τελευταίες δεκαετίες.

Η Τεχνητή Νοημοσύνη προσθέτει επίσης κάτι πραγματικά νέο εδώ: το κοινό δεν γνωρίζει πλέον με αξιοπιστία ποιος κρύβεται πίσω από ένα στατιστικό στοιχείο και ο φορέας που ευθύνεται για ένα σφάλμα μπορεί να μην είναι αυτός που το παρήγαγε στην πραγματικότητα.

Τα Εθνικά Γραφεία Στατιστικής (National Statistics Offices, NSO) θα πρέπει επομένως να διεκδικήσουν τον ρόλο τους ως επαληθεύσιμη πηγή καταγραφής - τεκμηριώνοντας μεθόδους, ποσοτικοποιώντας την αβεβαιότητα και επισημαίνοντας τα παρατηρούμενα δεδομένα ως διαφορετικά από τα μοντελοποιημένα αποτελέσματα όπου χρησιμοποιούνται στατιστικά στοιχεία, όχι μόνο όπου παράγονται. Η ενίσχυση των διασφαλίσεων εμπιστευτικότητας θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για την ετοιμότητα της TN, όχι μια δεύτερη σκέψη.

Το πρότυπο και στις δύο περιπτώσεις είναι το ίδιο: **η υιοθέτηση της TN θα πρέπει να τηρεί τη διαφάνεια και την λογοδοσία που το στατιστικό σύστημα έχει κερδίσει με δεκαετίες, ακόμη και όταν το σύστημα που παρέχει την απάντηση δεν είναι πλέον το ίδιο το Εθνικό Γραφείο Στατιστικής ((National Statistics Offices, NSO).**

Δείκτες Στατιστικής απόδοσης, 2016-2023, ανά κατάσταση εισοδήματος

Εθνική Κυριαρχία (Sovereignty): δίνοντας τη δυνατότητα στις χώρες να διαμορφώσουν το μέλλον των δεδομένων τους

Καθώς η χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης αυξάνεται, αυξάνεται και ο κίνδυνος οι χώρες να χάσουν την κυριαρχία τους επί των δικών τους δεδομένων οικοσυστημάτων.

Η Εθνική κυριαρχία έχει τρεις ενισχυτικές διαστάσεις:

- ✓ τον έλεγχο των στατιστικών προτεραιοτήτων και δεδομένων,
- ✓ τη βιώσιμη εθνική χρηματοδότηση και
- ✓ τους ισχυρούς, ανεξάρτητους θεσμούς ικανούς να συντονίζουν το οικοσύστημα δεδομένων και να διέπουν τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης και οι τρεις διαστάσεις αποκτούν πιο σημαντικές συνέπειες. Χωρίς έλεγχο των δεδομένων, της χρηματοδότησης ή των θεσμών, οι χώρες θα δυσκολευτούν να διαχειριστούν την υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης προς το δημόσιο συμφέρον.

Σε πολλές χώρες, η κυριαρχία επί των δεδομένων είναι ήδη περιορισμένη. Σύμφωνα με μια ανάλυση που διεξήχθη το 2023 μόνο περίπου το ένα τρίτο των χωρών χαμηλού και κατώτερου μεσαίου εισοδήματος διαχειρίζονται τα δικά τους αποθετήρια μικροδεδομένων (microdata repositories).

Ομοίως περιορίζεται και η οικονομική ανεξαρτησία (Financial independence). Το 2025, 135 χώρες είχαν εθνικά στατιστικά σχέδια υπό εφαρμογή, αλλά μόνο το 59% ήταν πλήρως χρηματοδοτούμενα.

Στην υποσαχάρια Αφρική, μόνο το 15% των χωρών ανέφεραν πλήρη χρηματοδότηση. Οι χώρες που εξαρτώνται περισσότερο από την εξωτερική υποστήριξη για την παραγωγή στατιστικών είναι επίσης οι λιγότερο σε θέση να χρηματοδοτήσουν την υποδομή διακυβέρνησης που απαιτεί η υπεύθυνη υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης.

Αυτά τα στοιχεία υποδεικνύουν μια δομική ευπάθεια: **οι χώρες αναμένεται να παράγουν αξιόπιστα, έγκαιρα και ολοένα και πιο έτοιμα για την Τεχνητή Νοημοσύνη στατιστικά στοιχεία, αλλά πολλές δεν έχουν ακόμη πλήρη έλεγχο επί της υποδομής δεδομένων ή της βιώσιμης χρηματοδότησης που απαιτείται για να το κάνουν αυτό.**

Μια ακόμη πρόκληση παρουσιάζει η θεσμική κυριαρχία (Institutional sovereignty). Οι περισσότερες χώρες επιβάλλουν νομικά στις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες τον συντονισμό των εθνικών στατιστικών συστημάτων, αλλά αυτό δεν μεταφράζεται σε εξουσία να διέπουν το ευρύτερο οικοσύστημα δεδομένων.

Αυτό το κενό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, όταν οι Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες πρέπει να ορίζουν πρότυπα, να αξιολογούν τους κινδύνους και να διαμορφώνουν τον τρόπο με τον οποίο οι άλλοι έχουν πρόσβαση στα επίσημα στατιστικά στοιχεία.

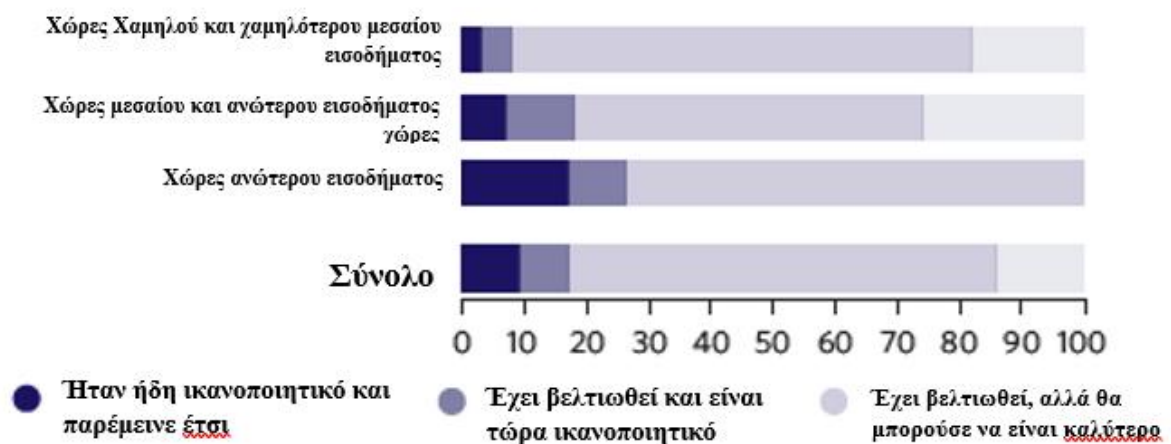
Στην έρευνα του 2021, σχετικά με την εφαρμογή του Παγκόσμιου Σχεδίου Δράσης του Κέιπ Τάουν για τα Δεδομένα Βιώσιμης Ανάπτυξης, μόνο το 17% των χωρών που απάντησαν ανέφεραν ότι ήταν ικανοποιημένες με την ικανότητά τους να συντονίζουν σε όλο το οικοσύστημα δεδομένων.

Στις χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μεσαίου εισοδήματος, το ποσοστό ήταν μόνο 8%, γεγονός που υποδηλώνει ότι η θεσμική κυριαρχία παραμένει η πιο αδύναμη ακριβώς εκεί που χρειάζονται περισσότερο ισχυρότερος συντονισμός, διακυβέρνηση και διασφαλίσεις του δημόσιου συμφέροντος.

Η κυριαρχία (Sovereignty) είναι το πρακτικό θεμέλιο πάνω στο οποίο οι χώρες μπορούν να ασχοληθούν με την Τεχνητή Νοημοσύνη με τους δικούς τους όρους. Ωστόσο, χωρίς έλεγχο των δικών τους δεδομένων, βιώσιμη εγχώρια χρηματοδότηση και θεσμική εξουσία, οι Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες δεν μπορούν να ελέγξουν τα συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης, να επιβάλουν μέτρα ασφαλείας ή να θεωρήσουν τους τεχνολογικούς εταίρους υπόλογους.

Το αποτέλεσμα είναι ένα διευρυνόμενο χάσμα: οι χώρες με ισχυρή κυριαρχία θα διαμορφώσουν την Τεχνητή Νοημοσύνη ώστε να εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον, ενώ όσες δεν την έχουν κινδυνεύουν να γίνουν καταναλωτές συστημάτων που έχουν κατασκευαστεί για τις προτεραιότητες κάποιου άλλου. Στο επόμενο σχήμα απεικονίζεται η αντίληψη της ικανότητας του Εθνικών Στατιστικών Γραφείων (National Statistical Offices, NSO) να συντονίζονται με ολόκληρο το οικοσύστημα δεδομένων, ανά ομάδα εισοδήματος, 2021 (%).

Αντίληψη της ικανότητας του Εθνικών Στατιστικών Γραφείων (National Statistical Offices, NSO) να συντονίζονται με ολόκληρο το οικοσύστημα δεδομένων, ανά ομάδα εισοδήματος, 2021 (%)

V. Η πορεία προς τα εμπρός: η προσήλωση των επίσημων στατιστικών στοιχείων στους ανθρώπους, την εμπιστοσύνη και την εθνική κυριαρχία

Η πρώτη δεκαετία παρακολούθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) δημιούργησε ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του παγκόσμιου στατιστικού συστήματος: ένα κοινό παγκόσμιο δημόσιο αγαθό που ανήκει σε κάθε έθνος. Η επόμενη φάση θα πρέπει να διασφαλίσει ότι αυτό το θεμέλιο θα παραμείνει βιώσιμο και θα διέπεται από το δημόσιο συμφέρον. Για να γίνει αυτό, θα απαιτηθεί **ένα ανανεωμένο όραμα για τις επίσημες στατιστικές στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, ένα όραμα που θα είναι ανθρωποκεντρικό, αξιόπιστο και κυρίαρχο.**

Η υλοποίηση αυτού του οράματος απαιτεί δράση σε τρία μέτωπα ταυτόχρονα. Ξεκινά με την επένδυση σε συστήματα δεδομένων που:

- ✓ αντικατοπτρίζουν την ποικιλομορφία του πληθυσμού,
- ✓ είναι ουσιαστικά διαχωρισμένα για την παρακολούθηση των ανισοτήτων και
- ✓ διατηρούν τις κοινότητες – όχι τους αλγόριθμους– στο επίκεντρο των αποφάσεων.

Στη συνέχεια, είναι επιτακτική ανάγκη να διατηρηθεί η υιοθέτηση της Τεχνητής Νοημοσύνης στα πρότυπα διαφάνειας και λογοδοσίας που οι επίσημες Στατιστικές έχουν εδώ και καιρό υποστηρίξει, διασφαλίζοντας ότι **η καινοτομία ενισχύει, όχι διαβρώνει, την αξιοπιστία που οι Εθνικοί Στατιστικοί Φορείς έχουν αφιερώσει δεκαετίες στην οικοδόμηση.**

Τέλος, οι Εθνικοί Στατιστικοί Φορείς θα πρέπει να έχουν θεσμικό λόγο στη διαχείριση του ευρύτερου οικοσυστήματος δεδομένων και στη βιώσιμη εγχώρια χρηματοδότηση για να ενεργούν βάσει αυτού, έτσι ώστε οι χώρες να μπορούν να συνεργαστούν με την Τεχνητή Νοημοσύνη ως αρχιτέκτονες του δικού τους μέλλοντος δεδομένων.

Τίποτα από αυτά δεν αποκλίνει από τις θεμελιώδεις αρχές των επίσημων στατιστικών. **Η αμεροληψία, η διαφάνεια, η επαγγελματική ανεξαρτησία, η μεθοδολογική λογοδοσία και η δημόσια πρόσβαση δεν αποτελούν κατάλοιπα μιας προ-ψηφιακής εποχής.**

Αν μη τι άλλο, είναι πιο σχετικές στην εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης, όχι λιγότερο. Αυτό που χρειάζεται δεν είναι ένα νέο κανονιστικό πλαίσιο, αλλά η ικανότητα, η χρηματοδότηση και η πολιτική βούληση για την εφαρμογή του υπάρχοντος.

Η ανανέωση των επίσημων στατιστικών μετά το 2030 σημαίνει εφαρμογή αυτών των αξιών όχι μόνο στον τρόπο παραγωγής των δεδομένων, αλλά και στον τρόπο:

- ✓ υιοθέτησης των συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης και άλλων καινοτομιών,
- ✓ στον τρόπο συντονισμού των οικοσυστημάτων δεδομένων και
- ✓ στον τρόπο κατανομής των οφελειών της καινοτομίας

Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη (Sustainable Development Goals)

Οι στόχοι για την βιώσιμη ανάπτυξη είναι μία δέσμη στόχων που αφορά την μελλοντική διεθνή ανάπτυξη. Υιοθετήθηκαν στις 25 Σεπτεμβρίου 2015 κατά τη 70η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών. Αποτελούν μία συλλογική προσπάθεια για ένα κόσμο δικαιότερο, πιο ειρηνικό και ευημερούντα, και έναν υγιή πλανήτη.

Στόχος 1: Όχι Φτώχεια (No Poverty)

Μικρά αδέρφια κάθονται έξω από το κατεστραμμένο από τον σεισμό σπίτι τους στην περιοχή Nurgal του Αφγανιστάν, όπου οι φυσικές καταστροφές επιδεινώνουν τις δυσκολίες της φτώχειας.

- Η πρόοδος προς την εξάλειψη της ακραίας φτώχειας έχει σταματήσει. Το παγκόσμιο ποσοστό ακραίας φτώχειας ανέρχεται στο 10% το 2026, μόνο τρεις ποσοστιαίες μονάδες κάτω από τους μέσους όρους του 2015. **Με την τρέχουσα πορεία, περίπου το 9% του παγκόσμιου πληθυσμού θα εξακολουθεί να ζει σε ακραία φτώχεια το 2030**, με τέσσερις στους πέντε εξ αυτών στην υποσαχάρια Αφρική ή σε εύθραυστες και πληγείσες από συγκρούσεις χώρες.
- Η κάλυψη κοινωνικής προστασίας (Social protection coverage) έχει φτάσει σε ένα σημαντικό ορόσημο, αλλά παραμένει βαθιά άνιση. Για πρώτη φορά, πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού καλύπτονταν από τουλάχιστον ένα επίδομα κοινωνικής προστασίας το 2023. Ωστόσο, 3,8 δισ. άνθρωποι παραμένουν απροστάτευτοι και η κάλυψη ποικίλλει έντονα ανά

ομάδα: από 79,6% για τα ηλικιωμένα άτομα έως μόλις 16,7% για τους ανέργους.

- Η αναπτυξιακή βοήθεια, που επικεντρώνεται στη μείωση της φτώχειας, μειώθηκε απότομα, σβήνοντας μια δεκαετία προόδου. Οι επιχορηγήσεις επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας (Official development assistance, ODA), που στοχεύουν στη μείωση της φτώχειας, μειώθηκαν κατά 8,7% μεταξύ 2023 και 2024, επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2015.
- Η πρόοδος προς την εξάλειψη της φτώχειας θα απαιτήσει στοχευμένες επενδύσεις προς όσους ζουν σε επίμονη φτώχεια. Τόσο οι μεμονωμένες χώρες όσο και η παγκόσμια κοινότητα θα πρέπει να δεσμευτούν:
 - ✓ για την επέκταση των οικονομικών ευκαιριών χωρίς αποκλεισμούς,
 - ✓ την ενίσχυση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και
 - ✓ την αντιμετώπιση των δυνάμεων που συνεχίζουν να οδηγούν τους ανθρώπους στη φτώχεια εξαρχής, συμπεριλαμβανομένης της ανισότητας, των κλιματικών κραδασμών, των συγκρούσεων και του αυξανόμενου κόστους διαβίωσης.

Ένας στους 10 ανθρώπους εξακολουθεί να ζει σε συνθήκες ακραίας φτώχειας και το 2030 είναι απίθανο να είναι διαφορετικό.

Το 2026, περίπου το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού - περίπου 826 εκατ. άνθρωποι - εξακολουθούν να ζουν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, επιβιώνοντας με λιγότερο από \$ 3 την ημέρα σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (purchasing power parity, PPP) του 2021. Από το 2015, αυτό το ποσοστό έχει μειωθεί μόνο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

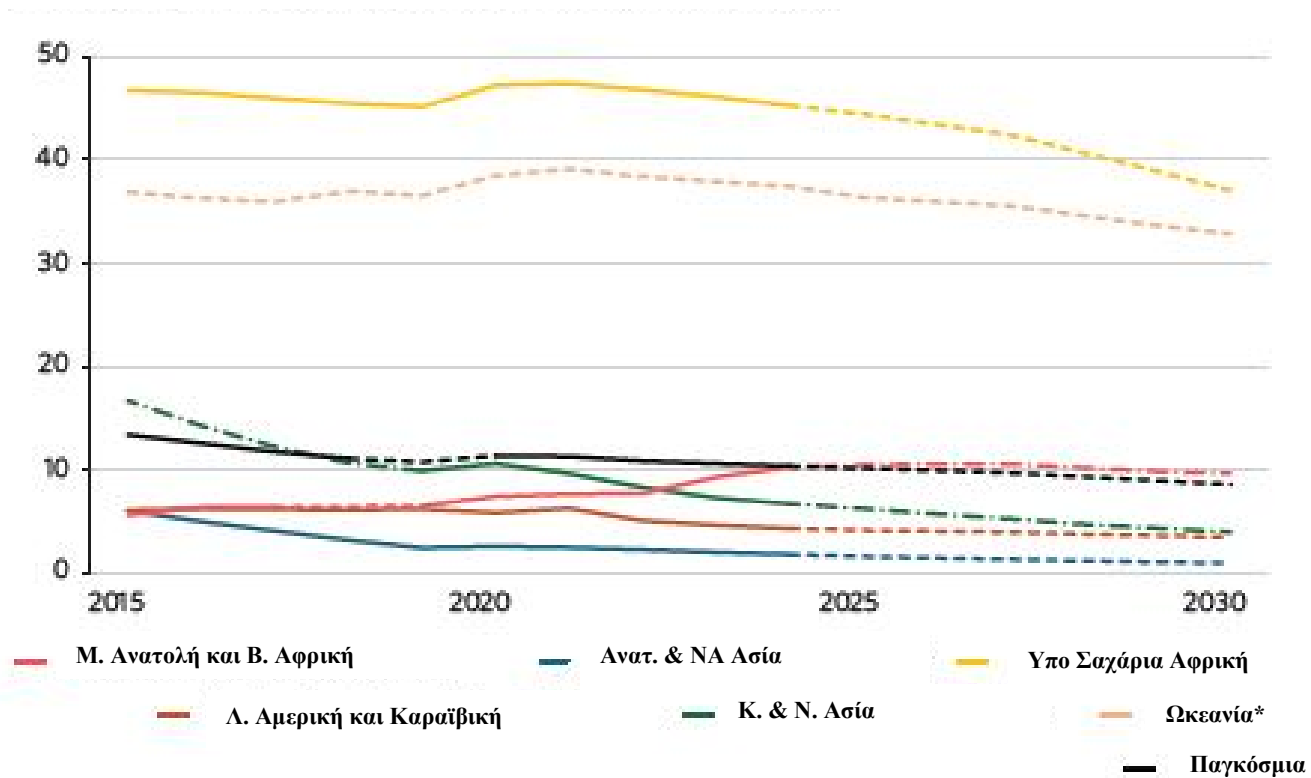
Το διαρκές αποτύπωμα της πανδημίας του κορονοϊού (COVID-19) είναι πλέον ξεκάθαρο. Οι φτωχότερες περιοχές επλήγησαν περισσότερο και έχουν ανακάμψει με τον πιο αργά: η υποσαχάρια Αφρική είδε την ακραία φτώχεια να αυξάνεται κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες κατά τη διάρκεια της πανδημίας και να επιστρέφει στα προ-πανδημίας επίπεδα μόνο το 2025. Την ίδια πορεία ακολούθησε η Ωκεανία (εκτός της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας).

Οι παγκόσμιες προοπτικές προσφέρουν ελάχιστη διαβεβαίωση για το μέλλον. Ακόμα και αν παραβλέψουμε τον αντίκτυπο της πρόσφατης κρίσης στη Μέση Ανατολή, περίπου το 9% του παγκόσμιου πληθυσμού προβλέπεται να εξακολουθεί να βρίσκεται σε συνθήκες ακραίας φτώχειας το 2030.

Ωστόσο, αυτό το ποσοστό, κρύβει σημαντικές περιφερειακές διακυμάνσεις. Ενώ οι περισσότερες περιοχές θα βρίσκονται κοντά στην εξάλειψη της ακραίας φτώχειας έως το 2030, η υποσαχάρια Αφρική, η Μέση Ανατολή και η Βόρεια Αφρική, καθώς και η Ωκεανία παραμένουν κρίσιμες εξαιρέσεις. Με το 71% των ακραίων φτωχών του κόσμου να συγκεντρώνεται πλέον στην υποσαχάρια Αφρική, οι προοπτικές τερματισμού της ακραίας φτώχειας παγκοσμίως εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το τι θα συμβεί στην περιοχή αυτή. Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει κάτω από \$ 3/ημέρα σε PPP⁷ του 2021, με προβολές σε διακεκομμένες γραμμές, 2015–2030 (ποσοστό).

⁷ PPP(Purchasing power parity, PPP): Σύγκριση νομισμάτων μετρώντας πόσο το ίδιο καλάθι αγαθών κοστίζει σε διαφορετικά νομίσματα

Ποσοστό του πληθυσμού που ζει κάτω από \$3/ημέρα σε PPP του 2021, με προβολές σε διακεκομμένες γραμμές, 2025–2030 (%)

* Εξαιρουμένης Αυστραλίας & Ν. Ζηλανδίας

Οι δημόσιες δαπάνες για την υγεία και την εκπαίδευση παραμένουν μεροληπτικές μακριά από το φτωχότερο 20%

Οι “δημόσιες κοινωνικές δαπάνες υπέρ των φτωχών” μετρούν το μερίδιο των κυβερνητικών δαπανών στην **εκπαίδευση, την υγεία και τις άμεσες μεταβιβάσεις** (μετρητά και σχεδόν μετρητά) που ωφελούν άμεσα το φτωχότερο 20% της κατανομής εισοδήματος. Συγκρίσιμα δεδομένα είναι διαθέσιμα για 132 χώρες ή περιοχές σε τουλάχιστον έναν τομέα, εκ των οποίων οι 54 καλύπτουν και τους τρεις. Σε όλους αυτούς τους τομείς συνολικά, το μερίδιο των δαπανών που φθάνουν στο κατώτερο 20% κυμαίνεται από 10 έως 39%, με ένα μέσο όρο 26%.

Η εικόνα ποικίλλει έντονα ανά τομέα. Πιο συγκεκριμένα:

- ✓ Τα **άμεσα μετρητά** και οι σχεδόν σε μετρητά μεταβιβάσεις είναι μακράν τα πιο αποτελεσματικά για την προσέγγιση του φτωχότερου πεμπτημορίου (quintile): κατά μέσο όρο, το 32% ρέει στο κατώτερο πέμπτο, φτάνοντας έως και το 93% στις χώρες με τις καλύτερες επιδόσεις.
- ✓ Λιγότερο στοχευμένες είναι οι δαπάνες για την **εκπαίδευση**, με μέσο όρο το 21% να φτάνει στο φτωχότερο 20% και τιμές που κυμαίνονται από 3 έως 35% μεταξύ των χωρών.
- ✓ Για **την υγεία**, οι δαπάνες παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη διακύμανση μεταξύ των χωρών - από 9 έως 59% - ωστόσο κατά μέσο όρο μόνο το 18% των δαπανών φθάνει στο φτωχότερο 20%.

Η φτώχεια στην εργασία έχει μειωθεί, αλλά η πρόοδος παραμένει άνιση μεταξύ των περιφερειών και των γενεών

Η κατοχή εργασίας ή επιχείρησης δεν αποτελεί εγγύηση διαφυγής από τη φτώχεια. Το 2025, 284 εκατ. εργαζόμενοι - το 7,9% του απασχολούμενου πληθυσμού - ζούσαν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας παγκοσμίως, σε σύγκριση 11% το 2015.

Η πρόοδος, ωστόσο, δεν ήταν καθόλου ομοιόμορφη. Στην υποσαχάρια Αφρική και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDCs), το ποσοστό της εργατικής φτώχειας ήταν περίπου 40%, περίπου δύο ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από ό,τι μια δεκαετία νωρίτερα.

Στις ηπειρωτικές (landlocked) αναπτυσσόμενες χώρες (Landlocked Developing Countries, LLDC) και την Ωκεανία (εκτός Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας), σχεδόν ένας στους τρεις εργαζόμενους ζούσε σε συνθήκες ακραίας φτώχειας. Αντίθετα, τη μεγαλύτερη βελτίωση σημείωσε η Κεντρική και Νότια Ασία, με το ποσοστό της εργατικής φτώχειας να μειώνεται από 15,9% το 2015 σε 5,2% το 2025.

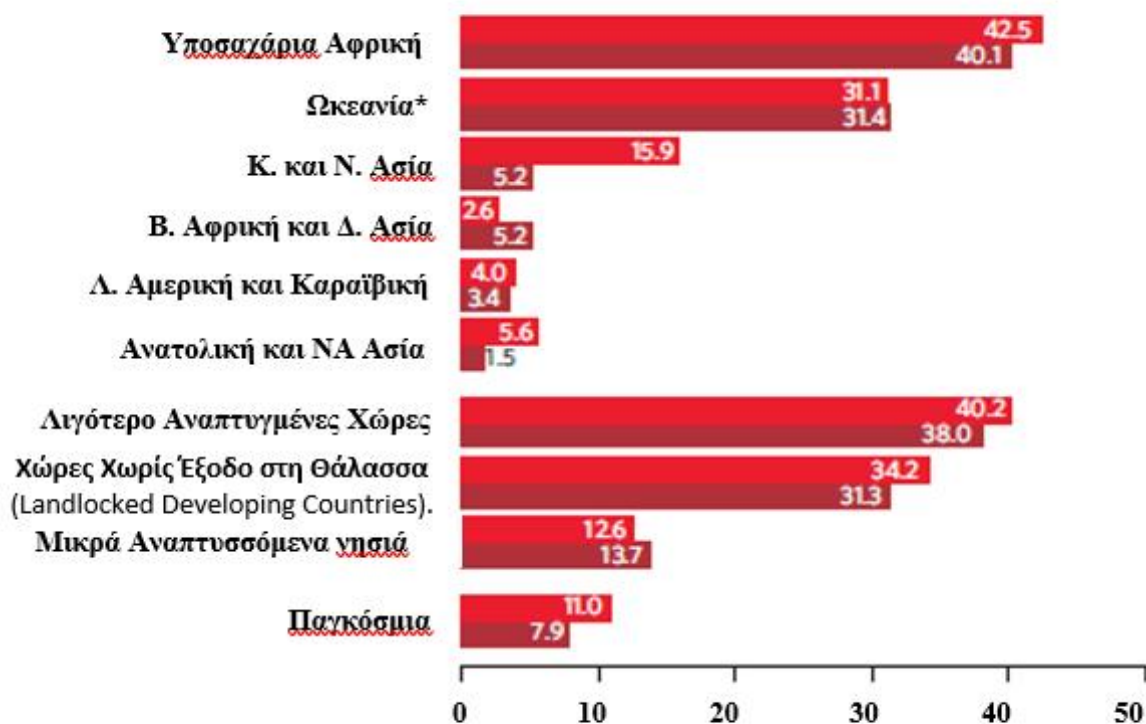
Το χάσμα είναι γενεαλογικό (generational). Οι νέοι ηλικίας 15 έως 24 ετών έχουν διπλάσιες πιθανότητες από τους ενήλικες να είναι εργαζόμενοι φτωχοί, και στην υποσαχάρια Αφρική, σχεδόν οι μισοί εργαζόμενοι νέοι ζουν σε συνθήκες εργασιακής φτώχειας, με παρόμοια ποσοστά στις λιγότερο ανεπτυγμένες (Least Developed Countries, LDC)⁸ και στις χώρες χωρίς πρόσβαση σε θάλασσα, (Landlocked Developing Countries, LLDC)⁹.

⁸ Ο επίσημος όρος του ΟΗΕ για τις **Λιγότερο Ανεπτυγμένες Χώρες** (44 κράτη σε Αφρική, Ασία, Ειρηνικό).

⁹ Ο όρος **LLDC** αναφέρεται στις **Χώρες Χωρίς Έξοδο στη Θάλασσα** (Landlocked Developing Countries). Πρόκειται για 32 αναπτυσσόμενες χώρες που δεν έχουν πρόσβαση στον ωκεανό, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν σημαντικά μειονεκτήματα στο διεθνές εμπόριο, όπως υψηλότερο κόστος μεταφορών και εξάρτηση από τις γειτονικές χώρες για τη διακίνηση των προϊόντων τους

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό του απασχολούμενου πληθυσμού που ζει κάτω από \$ 3/ημέρα, το 2015 και το 2025 (ποσοστό) σε PPP¹⁰ 2021

Ποσοστό απασχολούμενου πληθυσμού που ζει κάτω από \$ 3/ημέρα σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης (Purchasing Power Parity, PPP, 2021), το 2015 και το 2025 (%)

* Δεν περιλαμβάνονται Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία

● 2015 ● 2025

Η κοινωνική προστασία φτάνει σε ένα ιστορικό ορόσημο, αλλά η κάλυψη παραμένει άνιση μεταξύ των ομάδων

Σηματοδοτώντας μια ιστορική πρωτιά, πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού - 52,4% - καλύπτονταν από τουλάχιστον ένα επίδομα κοινωνικής προστασίας το 2023, από 42,8% το 2015. Παρά την πρόοδο αυτή, **περίπου 3,8 δισ. άνθρωποι παρέμειναν χωρίς καμία μορφή κοινωνικής προστασίας.**

¹⁰ PPP (Purchasing Power Parity): Συγκρίνεται η αγοραστική δύναμη διαφορετικών νομισμάτων

Η κάλυψη ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των ομάδων. Μόνο το 28,2% των παιδιών έλαβε οικογενειακό επίδομα, το 36,4% των μητέρων με νεογέννητα έλαβε επιδόματα μητρότητας, το 38,9% των ατόμων με σοβαρές αναπηρίες έλαβε επιδόματα αναπηρίας και το 37,4% των εργαζομένων καλύπτονταν από προστασία για εργατικά ατυχήματα.

Η πιο έντονη αντίθεση είναι μεταξύ της κάλυψης γήρατος και της κάλυψης ανεργίας: οι συντάξεις γήρατος έφτασαν το 79,6% των ατόμων άνω της ηλικίας συνταξιοδότησης (αύξηση 5,5 ποσοστιαίων μονάδων από το 2015), ενώ η προστασία ανεργίας κάλυπτε μόνο το 16,7% των ανέργων - αύξηση μόνο 1,3 ποσοστιαίων μονάδων σε διάστημα σχεδόν μιας δεκαετίας.

Η κοινωνική πρόνοια - μη ανταποδοτικά, χρηματοδοτούμενα από τη φορολογία επιδόματα που παρέχονται από την κυβέρνηση σε άτομα ή νοικοκυριά που έχουν ανάγκη - επεκτάθηκε ταχύτερα, καλύπτοντας το 37,3% των ευάλωτων ατόμων, αύξηση 10,6 ποσοστιαίων μονάδων από το 2015.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό της ομάδας πληθυσμού που καλύπτεται από κοινωνική προστασία, 2015 και 2023 (ποσοστό).

Ποσοστό της ομάδας πληθυσμού που καλύπτεται από επίδομα κοινωνικής προστασίας, 2015 και 2023 (%)

Η βοήθεια για τη μείωση της φτώχειας έχει υποχωρήσει στα επίπεδα του 2015, με τις επιχορηγήσεις για την υγεία να δέχονται το μεγαλύτερο πλήγμα.

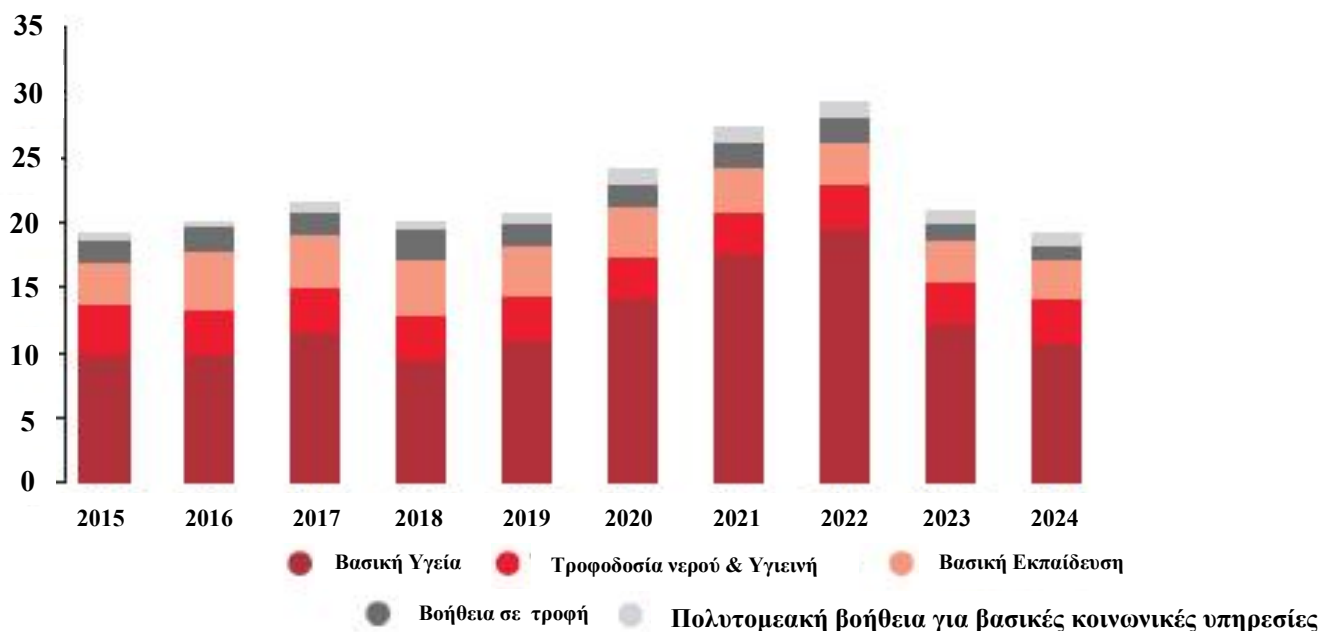
Μεταξύ 2023 και 2024, οι επιχορηγήσεις Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας (Official Development Assistance, ODA)¹¹ που επικεντρώθηκαν στη μείωση της φτώχειας μειώθηκαν κατά 8,7% στα \$ 19,1 δισ. – επιστρέφοντας στα επίπεδα του 2015 και σβήνοντας σχεδόν μια δεκαετία προόδου.

Η μείωση οφείλεται σε μείωση κατά \$1,5 δισ. στη βασική υγειονομική βοήθεια, η οποία υποχώρησε στα προ-πανδημίας επίπεδα μετά από μια απότομη κορύφωση κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19. Επίσης, παρουσίασαν μείωση οι αναπτυξιακές επιχορηγήσεις (Development grants) για την επισιτιστική βοήθεια (11%, σε \$1 δισ.), την εκπαίδευση (9%, σε \$ 3,1 δισ.) και άλλες κοινωνικές υποδομές (9%, σε \$900 εκατ.).

¹¹ **ODA (Official Development Assistance):** Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια. Πρόκειται για χρηματοδότηση από κυβερνήσεις ή διεθνείς οργανισμούς προς αναπτυσσόμενες χώρες.

Μόνο οι επιχορηγήσεις ύδρευσης και αποχέτευσης αυξήθηκαν, σημειώνοντας αύξηση 7% στα \$ 3,4 δισ.. Οι συνολικές επιχορηγήσεις ODA για τη μείωση της φτώχειας αντιπροσώπευαν μόλις το 0,02% του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος (ΑΕΕ) των χωρών δωρητών το 2024, ένα ποσοστό που παρέμεινε σταθερό από το 2015.

Επιδόματα (grants) ODA για μείωση της φτώχειας, 2015-2024 (\$ δισ. σε τιμές 2024)

Στόχος 2: Μηδενική Πείνα (Zero Hunger)

Τα παγκόσμια σοκ εμποδίζουν την πρόοδο προς την επίτευξη μηδενικής πείνας. Η πείνα και η επισιτιστική ανασφάλεια έχουν μειωθεί από το 2021, αλλά και οι δύο παραμένουν πάνω από τα επίπεδα του 2015. Οι συγκρούσεις, η οικονομική αστάθεια και η κλιματική πίεση συνεχίζουν να διαταράσσουν τα συστήματα τροφίμων, με την κρίση στη Μέση Ανατολή να θέτει σοβαρούς κινδύνους για την παγκόσμια επισιτιστική ανασφάλεια.

- Η διατροφή των παιδιών βελτιώνεται, αλλά η πρόοδος είναι αργή σε ορισμένες περιοχές. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο αριθμός των παιδιών κάτω των 5 ετών με καχυποψία και σπατάλη μειώθηκε κατά 30,2 εκατ. και 8,1 εκατ., αντίστοιχα, μεταξύ 2012 και 2024. Ωστόσο, η βελτίωση της διατροφής δεν έχει συμβαδίσει με την ταχεία αύξηση του πληθυσμού των παιδιών κάτω των 5 ετών σε ορισμένες περιοχές, περιορίζοντας τα συνολικά κέρδη και υπογραμμίζοντας την ανάγκη κλιμάκωσης των παρεμβάσεων στη διατροφή.

- Η πρόοδος προς την παραγωγική και βιώσιμη γεωργία παραμένει μέτρια. Η βαθμολογία τάσης κατά την περίοδο 2015–2024 έδειξε μέτρια βελτίωση, φτάνοντας το 4,0 στα 5, αλλά η τρέχουσα βαθμολογία κατάστασης 3,3 υποδηλώνει ότι η παγκόσμια κοινότητα δεν κινείται αρκετά γρήγορα για να επιτύχει τον στόχο του 2030. Βασικές προκλήσεις παραμένουν η γεωργική παραγωγικότητα και οι συνθήκες απασχόλησης.
- Η επιτάχυνση της πρόόδου απαιτεί επενδύσεις σε ανθεκτικά, κλιματικά έξυπνα συστήματα τροφίμων - συνδυάζοντας προγράμματα κοινωνικής προστασίας και διατροφής που προστατεύουν τους πιο ευάλωτους από τους κραδασμούς με μέτρα για τους μικροκαλλιεργητές σχετικά με την παραγωγικότητα, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και την αξιοπρεπή εργασία.

Οι συγκρούσεις, η κλιματική αλλαγή και η οικονομική αστάθεια εμποδίζουν την πρόοδο για την εξάλειψη της πείνας

Η παγκόσμια πείνα παρουσίασε μια μέτρια μείωση το 2024, αλλά εκατομμύρια άνθρωποι εξακολουθούν να αγωνίζονται να εξασφαλίσουν επαρκή τροφή. Υπολογίζεται ότι **673 εκατ. άνθρωποι** - το 8,2% του παγκόσμιου πληθυσμού - βίωναν χρόνια πείνα, μειωμένη από 8,5% το 2023, αλλά εξακολουθεί να είναι υψηλότερη από το επίπεδο του 7,7% του 2015.

Η πρόοδος οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ισχυρή οικονομική ανάκαμψη μετά την πανδημία στη Νότια Ασία και τη Λατινική Αμερική, ακόμη και όταν η πείνα αυξανόταν σταθερά στη Δυτική Ασία και την Αφρική.

Πέρα από την πείνα, το 2024, **2,3 δισ. άνθρωποι** - το 28% της ανθρωπότητας - αντιμετώπισαν μέτρια ή σοβαρή επισιτιστική ανασφάλεια, που σημαίνει ότι δεν

είχαν τακτική πρόσβαση σε επαρκή τροφή σε κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια του έτους.

Αν και πρόκειται για μια μικρή βελτίωση σε σύγκριση με το 2023, εξακολουθούν να είναι 683 εκατ. περισσότεροι άνθρωποι από ό,τι το 2015, υπογραμμίζοντας πόσο μακριά απομένει η παγκόσμια κοινότητα από τον τερματισμό της πείνας. Η κλιματική αλλαγή, η οικονομική αστάθεια και οι συγκρούσεις συνεχίζουν να διαταράσσουν την παραγωγή τροφίμων, τις αλυσίδες εφοδιασμού και το εμπόριο, καθιστώντας δύσκολη τη βιωσιμότητα της προόδου.

Η κρίση στη Μέση Ανατολή θέτει σοβαρούς κινδύνους για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια

Η τρέχουσα κρίση στη Μέση Ανατολή αποτελεί ένα σημαντικό συστημικό σοκ για το παγκόσμιο αγροδιατροφικό σύστημα, με δυνητικά σοβαρές μεσοπρόθεσμες έως μακροπρόθεσμες συνέπειες για την παγκόσμια επισιτιστική ασφάλεια.

Οι διαταραχές στο Στενό του Ορμούζ έχουν ήδη επηρεάσει την κυκλοφορία βασικών εισροών για την παραγωγή τροφίμων - συμπεριλαμβανομένων των λιπασμάτων, του θείου, του φυσικού αερίου και των καυσίμων - αυξάνοντας το κόστος παραγωγής και μεταφοράς σε όλα τα συστήματα τροφίμων.

Ιδιαίτερα ευάλωτες είναι οι χώρες που εξαρτώνται από τις εισαγωγές ι και αντιμετωπίζουν υψηλότερους λογαριασμούς εισαγωγών, αυξανόμενο πληθωρισμό και μειωμένη αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών.

Η ανεπαρκής εφαρμογή λιπασμάτων, κατά τη διάρκεια κρίσιμων περιόδων καλλιέργειας, διακινδυνεύει να μειώσει τις αποδόσεις κατά τη συγκομιδή, υποδεικνύοντας μια απειλή για την επισιτιστική ασφάλεια στο μέλλον και ενδεχομένως περαιτέρω πίεση στα μέσα διαβίωσης των γεωργών.

Κλιματικοί κραδασμοί, συγκρούσεις και υψηλά χρέη επιδεινώνουν αυτές τις πιέσεις, ιδίως στην Αφρική και σε μέρη της Ασίας.

Παρά τα παγκόσμια κέρδη, σε ορισμένες περιοχές υπήρξε αργή πρόοδος στη μείωση της καχεξίας (stunting) και της απώλειας βάρους (wasting).

Ο υποσιτισμός (malnutrition) μεταξύ των μικρών παιδιών παρουσίασε σημάδια βελτίωσης παγκοσμίως, με την καχεξία (χαμηλό ύψος για την ηλικία) και το χαμηλό βάρος για το ύψος να μειώνονται μεταξύ 2012 και 2024. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η καχεξία στον πληθυσμό κάτω των 5 ετών μειώθηκε από 26,4% σε 23,2%, μειώνοντας τον αριθμό των παιδιών που επηρεάζονται κατά 30,2 εκατ.

Κατά την ίδια περίοδο, η συχνότητα απώλειας βάρους μειώθηκε από 7,4% σε 6,6%, επηρεάζοντας 8,1 εκατ. λιγότερα παιδιά.

Η Νότια Ασία ήταν ο κύριος μοχλός της παγκόσμιας προόδου, αντιπροσωπεύοντας πάνω από 68% της παγκόσμιας μείωσης των παιδιών με καχεξία (μείωση 20,6 εκατ.) και 55% της μείωσης των παιδιών με απώλεια βάρους (wasting). Αυτή η μνημειώδης μεταβολή ενισχύθηκε από τη μείωση κατά 6,1% του πληθυσμού κάτω των 5 ετών της υποπεριοχής.

Αντιθέτως, η διατροφική πρόοδος (nutritional progress) στην υποσαχάρια Αφρική αμφισβητήθηκε από την αύξηση του πληθυσμού κάτω των 5 ετών της περιοχής, ο οποίος αυξήθηκε κατά 20,3% ή κατά 31,4 εκατ. παιδιά μεταξύ 2012 και 2024. Αυτή η ραγδαία αύξηση έχει αντισταθμίσει σε μεγάλο βαθμό τις βελτιώσεις στην επικράτηση της καχεξίας και της απώλειας βάρους, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για φιλόδοξες διατροφικές παρεμβάσεις, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι δημογραφικές πιέσεις δεν θα διαβρώσουν τα εύθραυστα οφέλη.

Η διατροφική ποικιλομορφία παραμένει ανεπαρκής για τα παιδιά και τις γυναίκες, με επίμονες περιφερειακές ανισότητες

Η ποικιλία στη διατροφή είναι απαραίτητη για την πρόληψη του υποσιτισμού και την υποστήριξη της υγιούς ανάπτυξης, ωστόσο πολλές γυναίκες και παιδιά παγκοσμίως δεν καταφέρνουν να επιτύχουν την ελάχιστη διατροφική ποικιλομορφία.

Μεταξύ 2018 και 2024, μόνο το 30,8% των παιδιών ηλικίας 6-23 μηνών κατανάλωναν μια ελάχιστη ποικιλόμορφη διατροφή, αφήνοντας περισσότερα από δύο στα τρία παιδιά χωρίς τις απαραίτητες βιταμίνες και μέταλλα που χρειάζονται για υγιή ανάπτυξη και φυσιολογική ανάπτυξη.

Οι περιφερειακές ανισότητες στην επικράτηση της ελάχιστης διατροφικής ποικιλομορφίας είναι έντονες, κυμαινόμενες από 55,7% στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία έως μόλις 18,5% στην υποσαχάρια Αφρική.

Μεταξύ των γυναικών στην αναπαραγωγική ηλικία (15–49 ετών), το 62,7% πέτυχε ελάχιστη διατροφική ποικιλομορφία μεταξύ 2020 και 2024. Η συχνότητα εμφάνισης ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των περιοχών, κυμαινόμενη από 83,7% στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία έως 36,4% στην υποσαχάρια Αφρική.

Αυτά τα ευρήματα υπογραμμίζουν ότι εξακολουθούν να απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες από τις χώρες και τη διεθνή κοινότητα για να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε υγιεινή διατροφή από όλους.

Η πρόοδος προς την παραγωγική και βιώσιμη γεωργία παραμένει μέτρια, με την ανάγκη για επιταχυνόμενες δράσεις

Η πρόοδος αξιολογείται μέσω ενός σύνθετου συνόλου δεικτών που καλύπτουν τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές διαστάσεις της βιωσιμότητας της γεωργίας. Το 2024, η βαθμολογία κατάστασης ήταν 3,3 στα 5, ενώ η βαθμολογία τάσης έφτασε το 4,0 στα 5 κατά την περίοδο 2015-2024 - υποδεικνύοντας κίνηση αλλά όχι με ρυθμό επαρκή για την επίτευξη του στόχου έως το 2030.

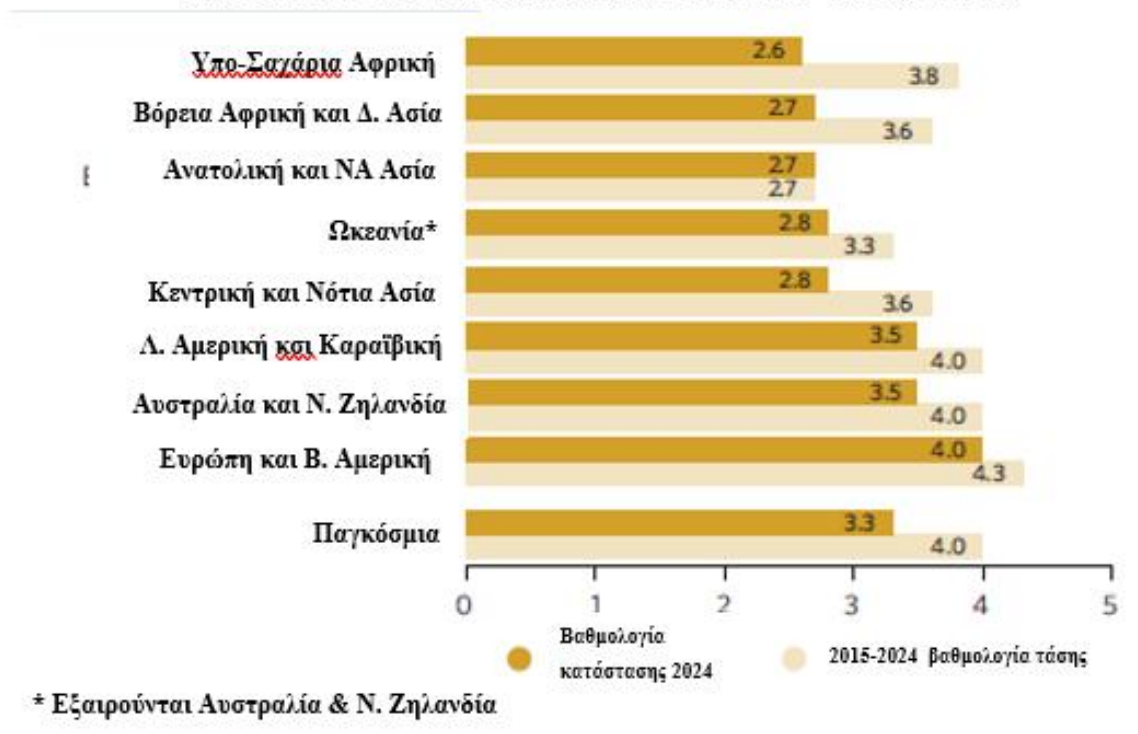
Ενώ οι βελτιώσεις ήταν εμφανείς στις περισσότερες περιοχές από το 2015, η υποσαχάρια Αφρική και τμήματα της Ασίας παραμένουν οι πιο απομακρυσμένες από τον στόχο, με τις βαθμολογίες κατάστασης να είναι πολύ κάτω από τους παγκόσμιους μέσους όρους, αντανakλώντας διαρθρωτικούς περιορισμούς και άνιση πρόσβαση στην τεχνολογία, τις επενδύσεις και τις αγορές.

Τα δεδομένα αποκαλύπτουν μια έντονη ανισορροπία μεταξύ των παραγόντων που μετρούν την παραγωγική και βιώσιμη γεωργία. Οι δείκτες που σχετίζονται με την περιβαλλοντική αποδοτικότητα και τη διαχείριση των πόρων ήταν γενικά πιο κοντά στα επιθυμητά επίπεδα απόδοσης, αντανakλώντας τα οφέλη σε τομείς όπως η αποδοτικότητα χρήσης εισροών και η διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Αντίθετα, οι δείκτες που μετρούν την παραγωγικότητα της γεωργίας και τις συνθήκες απασχόλησης συνέχισαν να υστερούν σε σχέση με άλλες διαστάσεις, υποδεικνύοντας την αύξηση της παραγωγικότητας και την αξιοπρεπή εργασία για τους γεωργικούς εργαζόμενους ως παγιωμένες προκλήσεις.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η βαθμολογία για την επίτευξη παραγωγικής και βιώσιμης γεωργίας, βαθμολογία κατάστασης 2024 και βαθμολογία τάσης 2015–2024 (1 έως 5)

Βαθμολογία για την επίτευξη παραγωγικής και βιώσιμης γεωργίας, βαθμολογία κατάστασης 2024 και βαθμολογία τάσης 2015–2024 (1 έως 5)

Σημ: Βαθμ. κατάστασης: 4,5 -5 =επίτευξη, 3,5-<4,5 =κοντά, 2,5<3,5 = Μέτρια, 1,5<2,5=μακριά, 1<1,5=πολύ μακριά. Τάση: 4,5 -5=Βελτίωση, 3,5-<4,5 =Ελαφρά βελτίωση, 2,5 το<3,5 = Όχι βελτίωση, 1,5 το <2,5 =Ελαφρά χειροτέρευση, 1το <1,5 =χειροτέρευση

Οι δημόσιες δαπάνες για τη γεωργία βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα, παρά τη μείωση του μεριδίου τους στους κρατικούς προϋπολογισμούς.

Το 2024, οι παγκόσμιες δημόσιες δαπάνες για τη γεωργία έφτασαν στο ιστορικό υψηλό των \$ 725 δισ., αντανakλώντας μια μέση ετήσια αύξηση 2% από το 2015. Ωστόσο, η γεωργία αντιπροσώπευε μόλις το 1,83% των κυβερνητικών δαπανών το 2024, από 2,09% το 2015.

Εν τω μεταξύ, το 2024 η γεωργική βοήθεια προς τις αναπτυσσόμενες χώρες έφτασε τα \$ 18,7 δισ., αντιπροσωπεύοντας το 4% των συνολικών επίσημων ροών. Ενώ ο όγκος του 2024 ήταν ελαφρώς χαμηλότερος από ό,τι το 2023, παρέμεινε

υψηλότερος από ό,τι τα έτη πριν από το 2022 και σημείωσε αύξηση 42% από το 2015.

Από το σύνολο, η Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (Official Development Assistance, ODA) αντιπροσώπευε \$12,0 δισ., ενώ άλλες μη ευνοϊκές επίσημες ροές συνέβαλαν σε \$ 6,2 δισ. και οι μηχανισμοί του ιδιωτικού τομέα σε \$ 1,1 δισ.

Η ανάπτυξη προήλθε σε μεγάλο βαθμό από την αυξημένη υποστήριξη προς την Αφρική, η οποία έλαβε \$ 8,7 δισ. το 2024 - σχεδόν διπλάσια από το επίπεδο του 2015 σε πραγματικούς όρους.

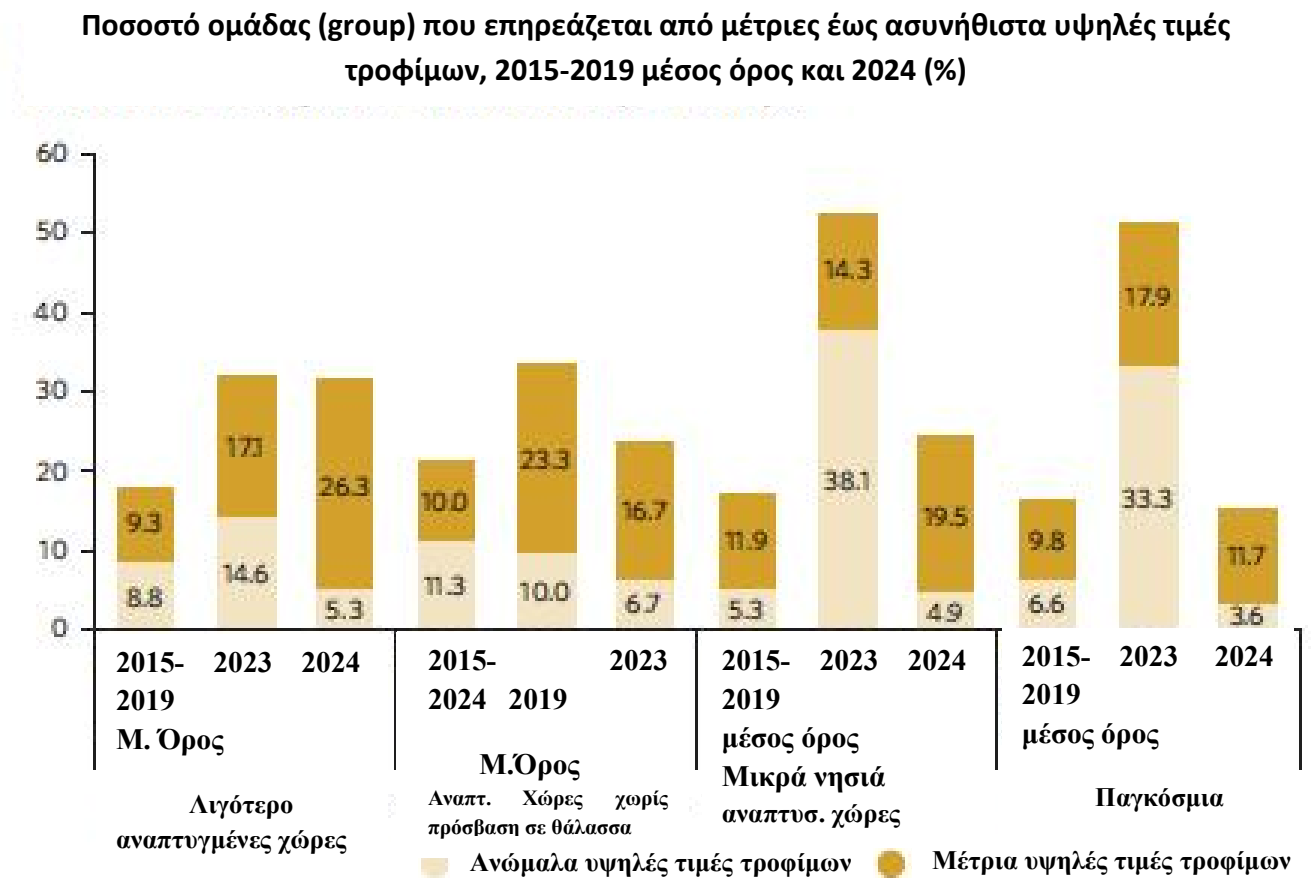
Το μερίδιο των χωρών με μέτρια έως ασυνήθιστα υψηλές τιμές τροφίμων μειώθηκε απότομα το 2024

Το μερίδιο των χωρών που επηρεάστηκαν από τις υψηλές τιμές των τροφίμων μειώθηκε απότομα από 51,2% το 2023 σε 15,3% το 2024 - επίπεδο ελαφρώς χαμηλότερο από τον μέσο όρο της περιόδου 2015-2019. Οι χαμηλότερες τιμές για βασικές γεωργικές εισροές, ιδίως τα λιπάσματα, η άφθονη προμήθεια δημητριακών και η αυξημένη παραγωγή ζάχαρης οδήγησαν στην πτώση, υπεραντισταθμίζοντας το υψηλότερο κόστος αποστολής και την αύξηση των τιμών για το κρέας, το βούτυρο και τα φυτικά έλαια.

Ωστόσο, η βελτίωση δεν ήταν καθολική. Το ποσοστό των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών (Least Developed Countries, LDC) που αντιμετωπίζουν μέτριες έως ασυνήθιστα υψηλές τιμές τροφίμων μειώθηκε μόνο οριακά από 31,7% το 2023 σε 31,6% το 2024 και παρέμεινε πολύ πάνω από τον μέσο όρο του 18% για την περίοδο 2015-2019.

Οι περιφερειακές συγκρούσεις και η ξηρασία στη Νότια Αφρική συνέχισαν να οδηγούν σε υψηλότερες τιμές. Στην υποσαχάρια Αφρική, η οποία περιλαμβάνει πάνω από το 70% των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών παγκοσμίως, περίπου το

26% των χωρών αντιμετώπισαν μέτρια έως ασυνήθιστα υψηλές τιμές τροφίμων, μια κατάσταση που επιδείνωσε τις προϋπάρχουσες οικονομικές ευπάθειες, ιδίως λόγω της μεγάλης εξάρτησης από τις εισαγωγές τροφίμων.

Στόχος 3: Καλή Υγεία και ευεξία (Well-Being)

- Σημαντικά οφέλη στην μητρική, παιδική και αναπαραγωγική υγεία εξοικονομούν εκατομμύρια, αλλά οι στόχοι παραμένουν ανέφικτοι για πολλούς. Η μητρική θνησιμότητα, οι θάνατοι κάτω των 5 ετών και τα ποσοστά γεννήσεων στην εφηβεία μειώνονται, υποστηριζόμενα από την επέκταση της πρόσβασης στην αντισύλληψη και την εξειδικευμένη παρακολούθηση τοκετών. Ωστόσο, η μητρική θνησιμότητα εξακολουθεί να βρίσκεται σχεδόν τρεις φορές πάνω από τον στόχο της βιώσιμης ανάπτυξης (SDG) (SDG) και η πρόοδος είναι βαθιά άνιση, με τις εύθραυστες και πληγείσες από συγκρούσεις περιοχές να πλήττονται περισσότερο.
- Οι προσπάθειες κατά των μεταδοτικών ασθενειών και άλλων σημαντικών κινδύνων για την υγεία αποδίδουν αποτελέσματα. Οι μολύνσεις από HIV και οι θάνατοι που σχετίζονται με το AIDS έχουν μειωθεί πάνω από 30% από το 2015, οι θάνατοι από φυματίωση (tuberculosis, TB) μειώνονται μετά από μια απότομη αύξηση που προκλήθηκε από την πανδημία, η χρήση καπνού και

αλκοόλ μειώνεται και 780 εκατ. λιγότεροι άνθρωποι χρειάζονται θεραπεία για παραμελημένες τροπικές ασθένειες. Ο εμβολιασμός ανακάμπτει αργά από τις διαταραχές που οφείλονται στην COVID-19, αν και εκατομμύρια παιδιά παραμένουν ανεμβολίαστα.

- Οι περικοπές χρηματοδότησης θέτουν σε κίνδυνο δεκαετίες παγκόσμιας προόδου στον τομέα της υγείας. Η επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια έχει μειωθεί στα επίπεδα του 2015, με περαιτέρω μείωση να προβλέπεται για το 2025. Οι χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αντιμετωπίζουν ήδη διαταραχές στις υπηρεσίες υγείας και αυξανόμενα έξοδα από την τσέπη τους, θέτοντας σε κίνδυνο τόσο τους ευάλωτους πληθυσμούς που εξαρτώνται από αυτές τις υπηρεσίες όσο και τα συστήματα που προστατεύουν τον κόσμο από μελλοντικές κρίσεις υγείας.
- Η διατήρηση των παγκόσμιων στόχων υγείας σε καλό δρόμο απαιτεί ισχυρότερη πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη, εκτεταμένη πρόληψη και ανοσοποίηση, καθώς και διεθνή χρηματοδότηση που κατευθύνεται στις χώρες που έχουν μείνει αρκετά πίσω.

Τα αποτελέσματα της μητρικής υγείας βελτιώνονται, αλλά οι γυναίκες στις πιο φτωχές και ευάλωτες περιοχές συνεχίζουν να μένουν πίσω.

Συνολικά, η μητρική υγεία βελτιώθηκε τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Ο παγκόσμιος δείκτης μητρικής θνησιμότητας μειώθηκε από 328 μητρικούς θανάτους ανά 100.000 ζώντες γεννήσεις το 2000 σε 228 το 2015 και 197 το 2023. Επίσης, βελτιώθηκε η πρόσβαση σε εξειδικευμένη φροντίδα κατά τη διάρκεια του τοκετού, με το ποσοστό των γεννήσεων που παρακολουθούνται από εξειδικευμένο επαγγελματία υγείας να αυξάνεται από 80% σε 87% μεταξύ 2015 και 2025,

θέτοντας την παγκόσμια κοινότητα σε καλό δρόμο για την επίτευξη του στόχου του 90% έως το 2030.

Ωστόσο, παρά τη βελτίωση, θα πρέπει να γίνουν περισσότερα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η μητρική θνησιμότητα παραμένει πάνω από δύομισι φορές υψηλότερη από τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης (SDG) των 70 ανά 100.000 ζώντων γεννήσεων. Το 2023, περίπου 260.000 γυναίκες εξακολουθούσαν να πεθαίνουν από αιτίες που σχετίζονται με την εγκυμοσύνη - που ισοδυναμεί με έναν θάνατο κάθε δύο λεπτά. Επίσης, η πρόοδος ήταν βαθιά άνιση. Η Υποσαχάρια Αφρική και η Νότια Ασία μείωσαν τα ποσοστά μητρικής θνησιμότητας κατά 25% και 30% αντίστοιχα από το 2015, ωστόσο μαζί εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν το 87% των παγκόσμιων μητρικών θανάτων το 2023.

Το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών παραμένει έντονο: οι χώρες χαμηλού εισοδήματος κατέγραψαν 346 μητρικούς θανάτους ανά 100.000 ζώντες γεννήσεις σε σύγκριση με μόλις 10 στις χώρες υψηλού εισοδήματος. Το έλλειμμα είναι επίσης ολόένα και πιο εντυπωσιακό σε εύθραυστα και πληγέντα από συγκρούσεις περιβάλλοντα, τα οποία αντιπροσώπευαν το 61% των παγκόσμιων μητρικών θανάτων το 2023.

Εξίσου άνιση είναι η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, με τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες να αναφέρουν μόνο το 77% των γεννήσεων να γίνονται με την επίβλεψη εξειδικευμένου επαγγελματία. Ακόμη και σε χώρες με υψηλότερες επιδόσεις, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά, αφήνοντας τις φτωχές και αγροτικές γυναίκες χωρίς επαρκή φροντίδα.

Για την κάλυψη αυτών των κενών και την επιτάχυνση της προόδου είναι απαραίτητες οι στοχευμένες επενδύσεις σε ισότιμη πρόσβαση και ποιοτικές υπηρεσίες μητρικής υγείας.

Η χρήση αντισυλληπτικών αυξάνεται και τα ποσοστά γεννήσεων στην εφηβεία μειώνονται, αλλά η πρόοδος είναι άνιση μεταξύ των περιφερειών

Δύο ενθαρρυντικές τάσεις αναδύονται στην παγκόσμια αναπαραγωγική υγεία:

η χρήση αντισυλληπτικών αυξάνεται και τα ποσοστά γεννήσεων στην εφηβεία μειώνονται. Το 2026, το 77,2% των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας που ήθελαν να αποφύγουν την εγκυμοσύνη χρησιμοποιούσαν σύγχρονες αντισυλληπτικές μεθόδους, αυξημένες από 76,4% το 2015.

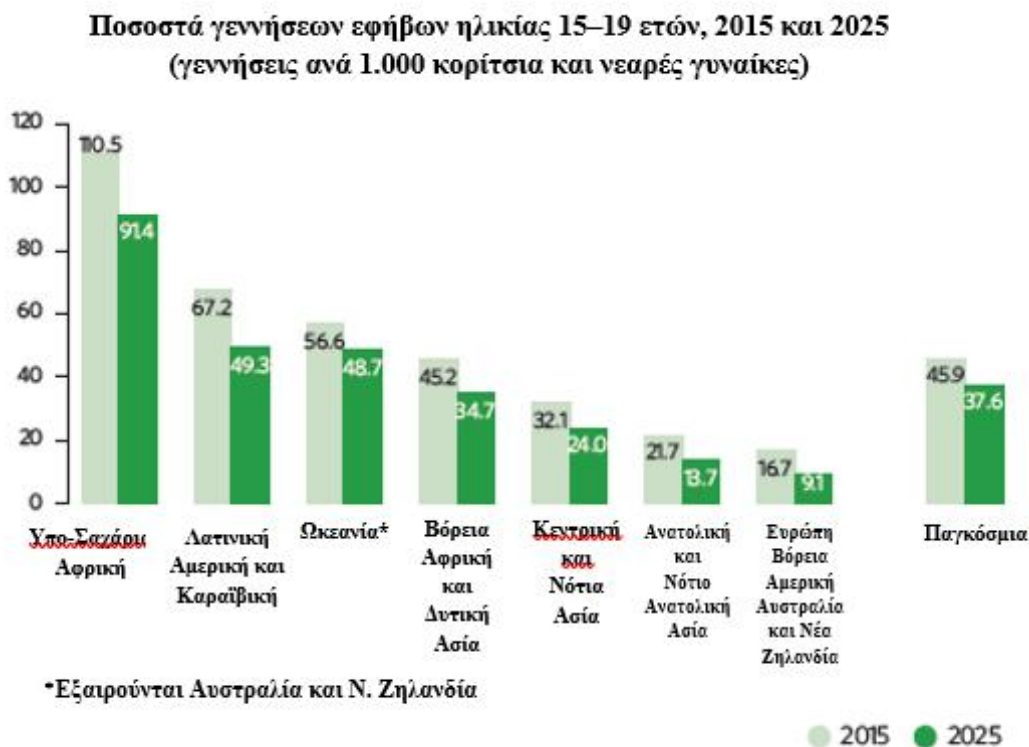
Παγκοσμίως, πάνω από 886 εκατ. γυναίκες ή οι σύντροφοί τους χρησιμοποιούν μια σύγχρονη μέθοδο αντισύλληψης - 78 εκατ. περισσότερες από ό,τι το 2015 - με τον αριθμό αυτό να προβλέπεται να αυξηθεί κατά 31 εκατ. επιπλέον έως το 2030.

Σχεδόν το ήμισυ αυτής της αύξησης σημειώθηκε στην υποσαχάρια Αφρική, όπου ο αριθμός των χρηστών αυξήθηκε κατά 35 εκατ. μεταξύ 2015 και 2026 και προβλέπεται να αυξηθεί κατά 17 εκατ. επιπλέον έως το 2030.

Το ποσοστό γεννήσεων εφήβων συνέχισε επίσης να μειώνεται παγκοσμίως, ιδιαίτερα στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική και την υποσαχάρια Αφρική. Από το 2015 έως το 2025, το ποσοστό μειώθηκε από 45,9 γεννήσεις σε 37,6 γεννήσεις ανά 1.000 εφήβους ηλικίας 15-19 ετών και από 1,5 σε 1,0 γεννήσεις σε κορίτσια ηλικίας 10-14 ετών.

Παρά την πρόοδο, οι περιφερειακές ανισότητες παραμένουν έντονες, ιδίως στην υποσαχάρια Αφρική, όπου το ποσοστό γεννήσεων εφήβων εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλότερο από αυτό άλλων περιοχών το 2015, υπογραμμίζοντας πόσο πολύς δρόμος απομένει να διανυθεί.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται τα ποσοστά γεννήσεων εφήβων ηλικίας 15–19 ετών, 2015 και 2025 (γεννήσεις ανά 1.000 κορίτσια και νεαρές γυναίκες).

Παρά τις συνεχιζόμενες δυσκολίες όλο και περισσότερα παιδιά επιβιώνουν μετά τα πέμπτα γενέθλιά τους

Μετά το 2000 η Παγκόσμια κοινότητα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στη μείωση της παιδικής θνησιμότητας. Μέχρι το 2024, το παγκόσμιο ποσοστό θνησιμότητας κάτω των 5 ετών είχε μειωθεί σε 37,4 θανάτους ανά 1.000 ζώντες γεννήσεις – μια μείωση 51% μετά το 2000 και 13% μετά το 2015.

Επίσης, μειώθηκε η νεογνική θνησιμότητα (Neonatal mortality), φτάνοντας τους 17,2 θανάτους ανά 1.000 ζώντες γεννήσεις το 2024, μειωμένη κατά 43% από το 2000 και 11% από το 2015. Ως αποτέλεσμα, 134 χώρες είχαν ήδη επιτύχει τον στόχο των Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) για τη θνησιμότητα κάτω των 5 ετών το 2024, ενώ 6 ακόμη χώρες να βρίσκονται σε καλό δρόμο για να τον επιτύχουν έως το 2030.

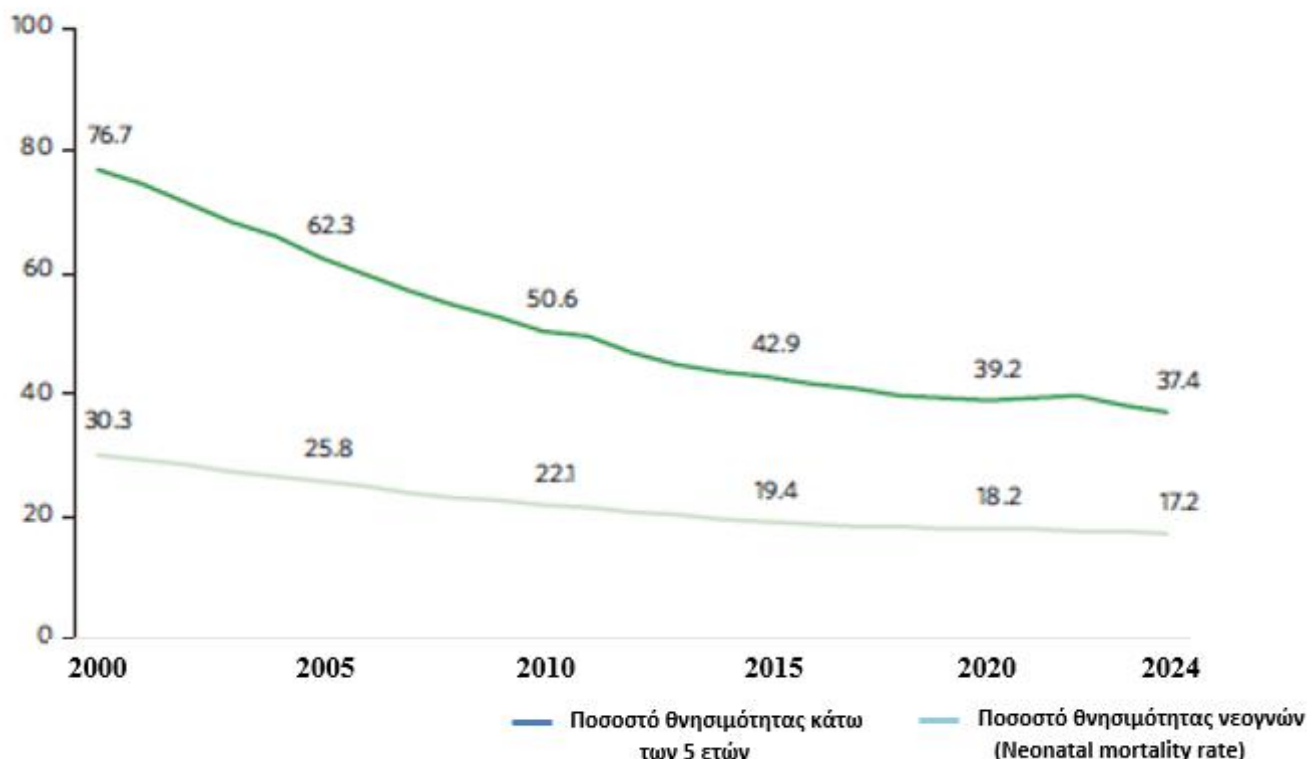
Ωστόσο, ο ρυθμός προόδου έχει επιβραδυνθεί σημαντικά μετά το 2015. Ο ετήσιος ρυθμός μείωσης της θνησιμότητας των παιδιών κάτω των 5 ετών μειώθηκε από 3,9% την περίοδο 2000-2015 σε 1,5% την περίοδο 2015-2024.

Για τη νεογνική θνησιμότητα (neonatal mortality), το ποσοστό μειώθηκε από 3,0% σε 1,3%. Για να επιτευχθεί ο στόχος Βιώσιμης Ανάπτυξης θα πρέπει εξήντα χώρες να επιταχύνουν την προσπάθεια.

Παρά τα συνολικά κέρδη, 4,9 εκατ. παιδιά πέθαναν πριν από τα πέμπτα γενέθλιά τους το 2024. Σχεδόν οι μισοί από αυτούς τους θανάτους σημειώθηκαν σε εύθραυστα και πληγέντα από συγκρούσεις περιβάλλοντα, όπου τα ποσοστά θνησιμότητας των παιδιών κάτω των 5 ετών είναι σχεδόν τρεις φορές υψηλότερα από ό,τι σε άλλες χώρες.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται το ποσοστό θνησιμότητας κάτω των 5 ετών και το ποσοστό νεογνικής θνησιμότητας, κατά τη χρονική περίοδο 2000–2024 (θάνατοι ανά 1.000 ζώντες γεννήσεις).

Ποσοστό θνησιμότητας κάτω των 5 ετών και νεογνικής θνησιμότητας, 2000–2024 (θάνατοι ανά 1.000 ζώντες γεννήσεις)

Τα ισχυρά παγκόσμια οφέλη κατά του HIV¹² διατρέχουν κίνδυνο από τις αυξανόμενες ελλείψεις χρηματοδότησης

Η Παγκόσμια Κοινότητα βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή: σε μια πορεία για την εξάλειψη του AIDS έως το 2030, ωστόσο κινδυνεύει να δει δεκαετίες προόδου να σταματούν μετά τις περικοπές στη διεθνή χρηματοδότηση. Από το 2015, οι νέες μολύνσεις από τον ιό HIV μειώθηκαν κατά 30% και οι θάνατοι που σχετίζονται με το AIDS μειώθηκαν κατά 35% έως το 2024.

Ωστόσο, τα κενά στην πρόληψη του HIV εξακολουθούν να υπάρχουν. Το 2024, καταγράφηκαν 1,3 εκατ. νέες μολύνσεις - σχεδόν αμετάβλητες από το

¹² **HIV (Human Immunodeficiency Virus – Ιός Ανοσοανεπάρκειας του Ανθρώπου)** είναι ο ιός που προκαλεί το Σύνδρομο της Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (Acquired Immune Deficiency Syndrome, AIDS)

προηγούμενο έτος - ενώ πάνω από 9 εκατ. άνθρωποι που ζουν με HIV δεν λάμβαναν θεραπεία και 11 εκατ. είχαν μη κατασταλμένα (unsuppressed) ιικά φορτία (viral loads).

Οι περικοπές στη διεθνή βοήθεια έχουν αρχίσει να αναχαιτίζουν αυτή την πρόοδο, αποδυναμώνοντας τα προγράμματα πρόληψης για τους νέους και τους βασικούς πληθυσμούς, καθώς και τις υπηρεσίες, υπό την ηγεσία της κοινότητας, που συχνά εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από εξωτερική χρηματοδότηση.

Ο αντίκτυπος στην πρόληψη του HIV είναι ήδη ορατός, συμπεριλαμβανομένης της μειωμένης εφαρμογής προληπτικής αγωγής πριν από την έκθεση (pre-exposure prophylaxis PrEP) σε χώρες όπως η Ουγκάντα και το Βιετνάμ, και της απότομης πτώσης στη διανομή προφυλακτικών στη Νιγηρία.

Πάνω από το 60% των οργανώσεων για τον HIV, με επικεφαλής γυναίκες, παγκοσμίως, έχουν επίσης χάσει χρηματοδότηση ή έχουν αναστείλει βασικά προγράμματα, αφήνοντας πολλές κοινότητες χωρίς κρίσιμη υποστήριξη.

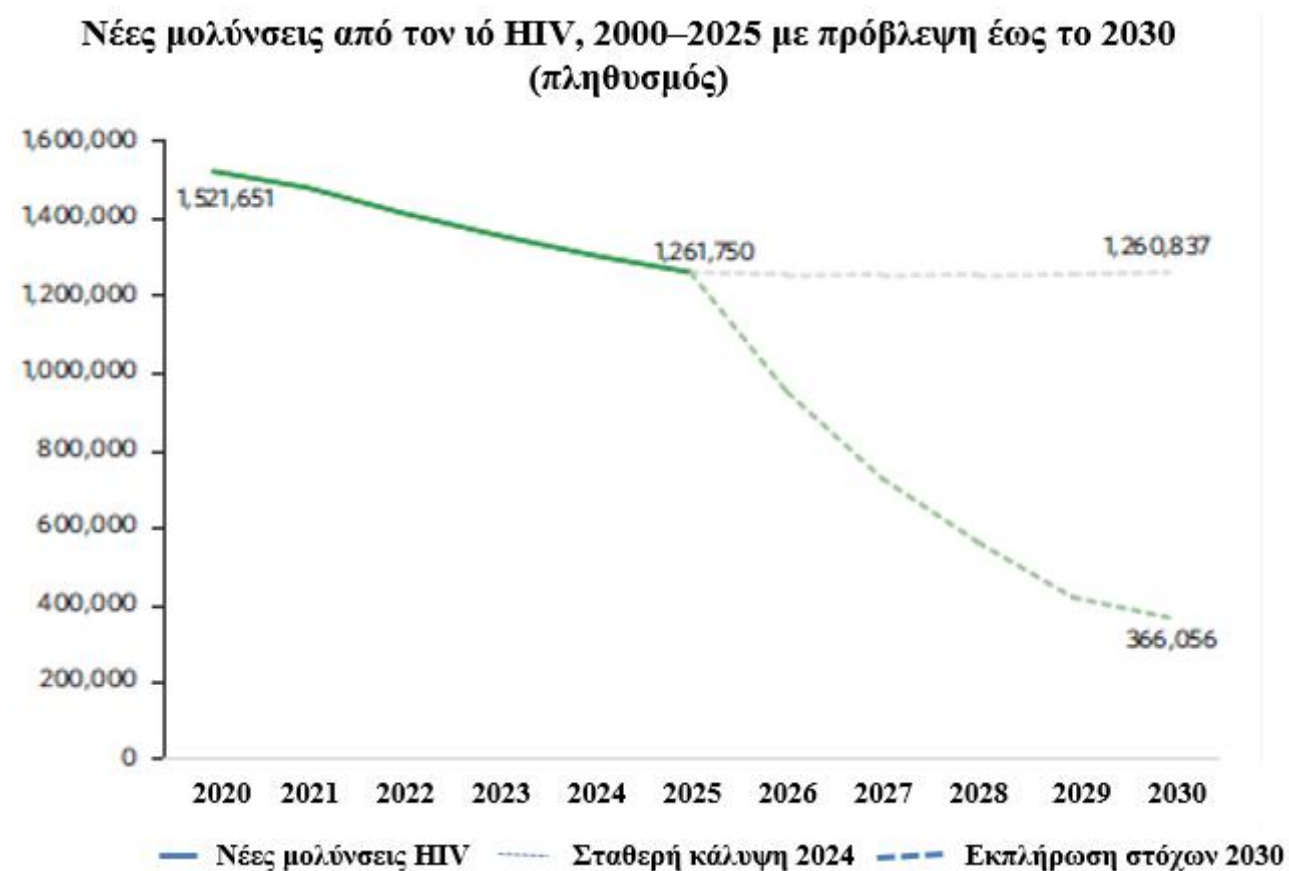
Μετά από απότομες περικοπές, οι χώρες ενήργησαν γρήγορα για να αντιμετωπίσουν τα κενά χρηματοδότησης. Μέσω του Χάρτη Πορείας της Αφρικανικής Ένωσης για το 2030 και μετά (African Union Roadmap to 2030 and Beyond), οι Αφρικανοί ηγέτες δεσμεύτηκαν να εξασφαλίσουν διαφοροποιημένη και βιώσιμη χρηματοδότηση για τον ιό HIV και άλλα προγράμματα υγείας.

Οι ενάρξεις θεραπείας παρέμειναν σταθερές κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025. Οι εξελίξεις που αφορούν σημαντικούς παγκόσμιους χρηματοδότες του HIV κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2025 ενδέχεται να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για την επέκταση των επενδύσεων και την προσέγγιση όσων έχουν μεγαλύτερη ανάγκη από υπηρεσίες.

Η εξάλειψη του AIDS έως το 2030, όπως ορίζεται στη νέα Παγκόσμια Στρατηγική για το AIDS 2026-2031, παραμένει εφικτή, αλλά μόνο εάν οι χώρες αναβαθμίσουν

τις υπηρεσίες πρόληψης και θεραπείας για να επιτύχουν τους παγκόσμιους στόχους. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να αποτρέψει περίπου 3,3 εκατ. επιπλέον νέες μολύνσεις από τον ιό HIV σε σύγκριση με τη διατήρηση των υπηρεσιών στα επίπεδα του 2024.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η εξέλιξη νέων μολύνσεων από τον ιό HIV, 2000–2025 με πρόβλεψη έως το 2030 (πληθυσμός)

Τα κρούσματα φυματίωσης μειώνονται ξανά, αλλά οι περικοπές χρηματοδότησης θέτουν σε κίνδυνο τους στόχους του 2030

Η φυματίωση παραμένει μια από τις πιο επίμονες προκλήσεις για τη δημόσια υγεία παγκοσμίως και η πρόοδος προς την εξάλειψή της έως το 2030 είναι πολύ μικρή

στις περισσότερες περιοχές. Το 2024, εκτιμάται ότι 10,7 εκατ. άνθρωποι νόσησαν από φυματίωση, εκ των οποίων 8,3 εκατ. αναφέρθηκαν ως νεοδιαγνωσμένοι, γεγονός που υπογραμμίζει τα επίμονα κενά στην ανίχνευση, τη διάγνωση και την αναφορά κρουσμάτων.

Υπάρχουν σημάδια ανάκαμψης, μετά από μια τριετή αύξηση των κρουσμάτων φυματίωσης που προκλήθηκε από τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19. Για πρώτη φορά από το 2020, τα κρούσματα φυματίωσης μειώθηκαν και οι θάνατοι από φυματίωση μειώθηκαν επίσης από 1,27 εκατ. το 2023 σε 1,23 εκατ. το 2024. Ωστόσο, η συνολική πορεία παραμένει ανεπαρκής. Η συχνότητα εμφάνισης φυματίωσης μειώθηκε μόνο κατά 12% από το 2015 - πολύ μακριά από το ορόσημο της Στρατηγικής Τέλος της Φυματίωσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας που είναι 50% έως το 2025 και 80% έως το 2030.

Με τις περικοπές στη χρηματοδότηση από διεθνείς δωρητές το 2025, η πολιτική δέσμευση και οι εγχώριες επενδύσεις σε χώρες με υψηλή επιβάρυνση δεν είχαν ποτέ μεγαλύτερη σημασία. Η εντατικοποίηση αυτών των προσπαθειών θα είναι απαραίτητη για την εξάλειψη της φυματίωσης παγκοσμίως.

Η συχνότητα εμφάνισης της ηπατίτιδας B στην παιδική ηλικία μειώνεται παγκοσμίως, με την Αφρική να παραμένει πολύ πίσω.

Οι παγκόσμιες προσπάθειες για την πρόληψη της λοίμωξης από τον ιό της ηπατίτιδας B (Hepatitis B Virus, HBV) σε πρώιμο στάδιο της ζωής συνεχίζουν να σημειώνουν πρόοδο, χάρις σε μεγάλο βαθμό στην επέκταση του εμβολιασμού κατά της ηπατίτιδας B. Το 2024, η παγκόσμια επικράτηση της χρόνιας λοίμωξης από τον ιό της ηπατίτιδας B σε παιδιά κάτω των 5 ετών μειώθηκε στο 0,6%, από

0,8% το 2015. Ωστόσο, αυτό το ποσοστό παραμένει πολύ πάνω από τον στόχο του 0,1% ή χαμηλότερου για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) του 2030.

Σε επίπεδο χώρας, 85 χώρες έχουν επιτύχει τον στόχο, αποδεικνύοντας ότι η εξάλειψη της λοίμωξης από τον ιό της ηπατίτιδας Β σε πρώιμο στάδιο της ζωής είναι εφικτή.

Ωστόσο, οι περιφερειακές ανισότητες παραμένουν έντονες. Η Αφρική συνεχίζει να καταγράφει την υψηλότερη επικράτηση με 1,4%. Η επιτάχυνση της προόδου θα απαιτήσει:

- ✓ επέκταση της κάλυψης του εμβολιασμού κατά της ηπατίτιδας Β κατά τη γέννηση εντός 24 ωρών από τη γέννηση,
- ✓ ενίσχυση του ελέγχου και της θεραπείας της μητέρας,
- ✓ βελτίωση των συστημάτων υγείας,
- ✓ αύξηση της πολιτικής δέσμευσης και της χρηματοδότησης, ιδίως σε χώρες με υψηλό επιβάρυνση.

Η ελονοσία (Malaria) έχει εξαλειφθεί σε 47 χώρες, αλλά η αυξανόμενη συχνότητα εμφάνισης απαιτεί επιταχυνόμενη στρατηγική δράση

Από το 2000, εκτιμάται ότι έχουν αποτραπεί παγκοσμίως 2,3 δις. κρούσματα ελονοσίας και 14 εκατ. θάνατοι. Σαράντα επτά χώρες και μία περιοχή έχουν πιστοποιηθεί, από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (World Health Organization, WHO), ως απαλλαγμένες από ελονοσία, ενώ αρκετές άλλες πλησιάζουν στην εξάλειψη.

Ωστόσο, η ελονοσία παραμένει μια σοβαρή παγκόσμια πρόκληση για τη δημόσια υγεία, με εκτιμώμενα 282 εκατ. κρούσματα το 2024 και ποσοστό επίπτωσης 64

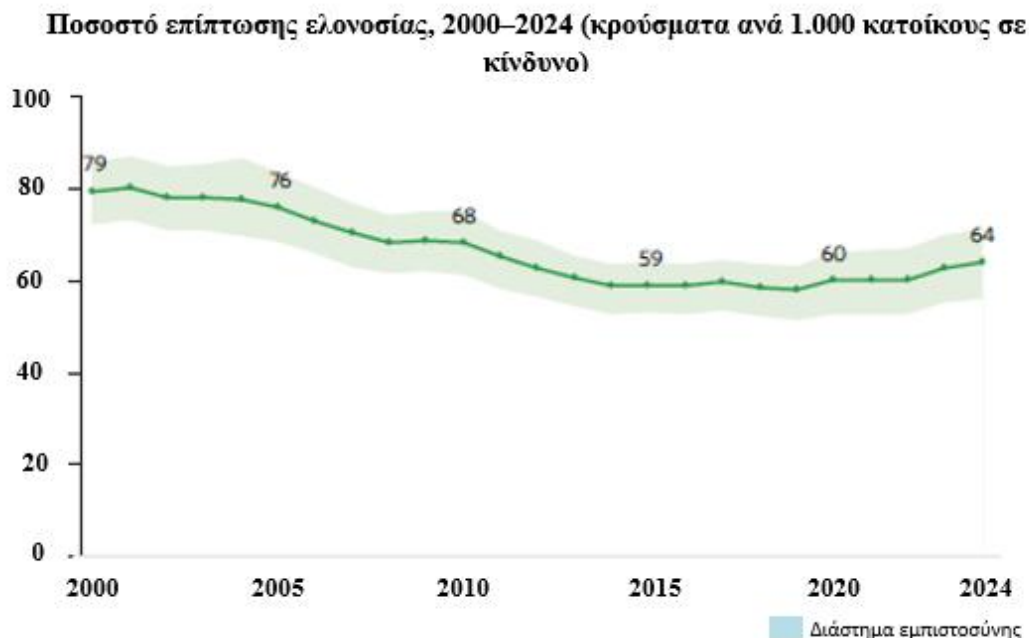
κρουσμάτων ανά 1.000, από 59 το 2015. Με τις τάσεις να αντιστρέφονται, η παγκόσμια κοινότητα βρίσκεται εκτός πορείας για την εξάλειψη της ελονοσίας έως το 2030, με επίπτωση σχεδόν τριπλάσια από το επίπεδο που απαιτείται για την επίτευξη των παγκόσμιων στόχων.

Τα κέρδη ήταν επίσης βαθιά άνισα. Το 2024, τα περισσότερα κρούσματα και θάνατοι σημειώθηκαν σε μικρό αριθμό χωρών και το 75% των θανάτων ήταν μεταξύ παιδιών κάτω των 5 ετών.

Το βάρος της ασθένειας παραμένει υψηλό, ειδικά στην υποσαχάρια Αφρική λόγω κενών στις υπηρεσίες υγείας και στην κάλυψη των παρεμβάσεων για την ελονοσία, των συγκρούσεων, των ακραίων καιρικών φαινομένων, των βιολογικών απειλών όπως η αντοχή στα ανθελμοσιακά φάρμακα (antimalarial drug resistance)¹³ και η περιορισμένη πρόσβαση στην περίθαλψη που αντιμετωπίζουν οι πιο ευάλωτοι πληθυσμοί.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται ο ρυθμός εμφάνισης της ελονοσίας (κρούσματα ανά 1.000 κατοίκους σε κίνδυνο).

¹³ Ο όρος περιγράφει την ικανότητα του παρασίτου της ελονοσίας (*Plasmodium*) να επιβιώνει ή και να πολλαπλασιάζεται παρά τη χορήγηση ενός κατάλληλου ανθελμοσιακού φαρμάκου. Αποτελεί μείζον πρόβλημα δημόσιας υγείας, καθώς έχει οδηγήσει στην ανάπτυξη αντοχής σε παλαιότερα φάρμακα, όπως η χλωροκίνη, αλλά και σε σύγχρονες θεραπείες με αρτεμισινίνη

Οι σημαντικές μειώσεις στις παραμελημένες τροπικές ασθένειες (Neglected Tropical Diseases, NTDs)¹⁴ υπογραμμίζουν τη σημασία της συντονισμένης παγκόσμιας δράσης

Κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες, οι συντονισμένες προσπάθειες μεταξύ κυβερνήσεων, φαρμακευτικών εταιρειών, αναπτυξιακών εταίρων και παγκόσμιων οργανισμών υγείας έχουν μειώσει αισθητά το βάρος των παραμελημένων τροπικών ασθενειών (Neglected Tropical Diseases, NTDs). Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2025, 59 χώρες, περιοχές και εδάφη είχαν εξαλείψει τουλάχιστον μία ασθένεια

¹⁴ **Neglected Tropical Diseases, NTDs** (Παραμελημένες Τροπικές Ασθένειες): Πρόκειται για μια ποικιλόμορφη ομάδα 21 μεταδοτικών και μη μεταδοτικών παθήσεων (όπως η νόμα, η λέπρα και η δηλητηρίαση από δάγκωμα φιδιού) που επηρεάζουν κυρίως φτωχές κοινότητες σε τροπικές περιοχές. Προκαλούν αναπηρία και παραμορφώνουν πάνω από 1 δισ. ανθρώπους παγκοσμίως, ενώ λαμβάνουν σημαντικά λιγότερη ερευνητική χρηματοδότηση σε σχέση με τις κύριες ασθένειες. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ) στοχεύει σε αυτές τις ασθένειες μέσω ολοκληρωμένων προσεγγίσεων όπως η μαζική προληπτική χημειοθεραπεία, ο έλεγχος φορέων, η κτηνιατρική δημόσια υγεία και η βελτίωση του Νερού και της Αποχέτευσης (Water And Sanitation, WASH).

NTD, σηματοδοτώντας σημαντική πρόοδο προς τον παγκόσμιο στόχο των 100 χωρών έως το 2030.

Ο αριθμός των ατόμων που χρειάζονται παρεμβάσεις για τη θεραπεία των ασθενειών NTD μειώθηκε από 2,19 δισ. το 2010 σε 1,41 δισ. το 2024, μια μείωση 36%, η οποία επιτεύχθηκε παρά το γεγονός ότι, κατά την ίδια χρονική περίοδο, ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξήθηκε πάνω από 1 δισ.

Στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDCs, βλ. σχετικό ένθετο στην επόμενη σελίδα), το ποσοστό του πληθυσμού που χρειάζεται θεραπεία και φροντίδα για τις Παραμελημένες Τροπικές Ασθένειες (NTD) μειώθηκε από 79% το 2010 σε 42% το 2024. Με 502 εκατ. ανθρώπους στις περιοχές αυτές, αυτό αντιπροσώπευε μείωση 24% από το 2010. Εκτός, όμως, των λιγότερο ανεπτυγμένων χωρών, πάνω από 907 εκατ. άνθρωποι εξακολουθούσαν να χρειάζονται θεραπεία και φροντίδα το 2024 για τις παραμελημένες τροπικές ασθένειες.

ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΝΕΠΤΥΓΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

Σήμερα, 44 οικονομίες έχουν χαρακτηριστεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDCs), γεγονός που τους παρέχει, μεταξύ άλλων, δικαίωμα σε προτιμησηκή πρόσβαση στην αγορά, βοήθεια, ειδική τεχνική βοήθεια και ανάπτυξη τεχνολογικών ικανοτήτων.

Αυτές οι 44 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες κατανέμονται στις ακόλουθες περιοχές:

Αφρική (32): Angola, Benin, Burkina Faso, Burundi, Central African Republic, Chad, Comoros, Democratic Republic of the Congo, Djibouti, Eritrea, Ethiopia, Gambia, Guinea, Guinea-Bissau, Lesotho, Liberia, Madagascar, Malawi, Mali, Mauritania, Mozambique, Niger, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Somalia, South Sudan, Sudan, Togo, Uganda, United Republic of Tanzania and Zambia.

Ασία (8): Afghanistan, Bangladesh, Cambodia, Lao People's Democratic Republic, Myanmar, Nepal, Timor-Leste and Yemen

Καταϊβική

(1):Haiti

Ειρηνικός (3): Kiribati, Solomon Islands and Tuvalu

Ενώ, όμως, έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στην καταπολέμηση των παραμελημένων τροπικών ασθενειών (NTD), εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά κενά στις υπηρεσίες, γεγονός που υπογραμμίζει ότι πολλοί πληθυσμοί εξακολουθούν να μην έχουν ακόμη προσεγγιστεί.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η μείωση του αριθμού των ατόμων (%) που χρειάζονται παρεμβάσεις για τις παραμελημένες τροπικές ασθένειες (NTDs), κατά τη χρονική περίοδο 2010–2024.

*Landlocked Developing Countries (LLDCs): Ο όρος αναφέρεται σε αναπτυσσόμενα κράτη που δεν έχουν πρόσβαση στη θάλασσα, γεγονός που τους δημιουργεί σημαντικές δυσκολίες στο εμπόριο και την οικονομική

Η παγκόσμια ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας βελτιώνεται, με τις φτωχότερες χώρες να εξακολουθούν να υστερούν

Η παγκόσμια συμμετοχή στην παρακολούθηση της ασφάλειας της υγείας έχει φτάσει σε σχεδόν παγκόσμια επίπεδα. Το 2024, 195 από τα 196 κράτη μέρη υπέβαλαν εκθέσεις αυτοαξιολόγησης των Διεθνών Κανονισμών Υγείας (International Health Regulations) - οι οποίες μετρούν την ικανότητα των χωρών να ανιχνεύουν και να ανταποκρίνονται σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης δημόσιας υγείας - με το 73% να χρησιμοποιεί συντονισμένες, πολυτομεακές προσεγγίσεις που καλύπτουν την ανθρώπινη, ζωική και περιβαλλοντική υγεία.

Οι παγκόσμιες βαθμολογίες για την ανίχνευση, την αξιολόγηση και την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης δημόσιας υγείας σημείωσαν ανοδική τάση μεταξύ 2015 και 2024, σταθεροποιούμενες γύρω στο 64 τα τελευταία χρόνια. Η επιτήρηση ασθενειών, η συστηματική παρακολούθηση για επιδημίες και απειλές για την υγεία, ήταν ο ισχυρότερος τομέας, με βαθμολογία 80. Η ετοιμότητα για χημικά συμβάντα και τα πολιτικά και νομικά πλαίσια υστερούσαν στις 53 και 55 μονάδες, αντίστοιχα, αν και το τελευταίο έδειξε το μεγαλύτερο παγκόσμιο κέρδος, αυξανόμενο κατά 3 μονάδες μεταξύ 2021 και 2024. Παρά την πρόοδο, το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών παραμένει. Οι ανεπτυγμένες περιοχές είχαν κατά μέσο όρο βαθμολογία δυναμικότητας 77, σε σύγκριση με 59 στις αναπτυσσόμενες περιοχές και μόλις 49 στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Η γεφύρωση του χάσματος θα είναι απαραίτητη εάν η παγκόσμια κοινότητα θέλει να ανταποκριθεί αποτελεσματικά σε μελλοντικές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας.

Η παγκόσμια κοινότητα σημειώνει σταθερή αλλά άνιση πρόοδο στη μείωση της κατανάλωσης αλκοόλ και της χρήσης καπνού

Οι άνθρωποι πίνουν λιγότερο αλκοόλ, θέτοντας την παγκόσμια κοινότητα σε τροχιά για την επίτευξη του στόχου μείωσης κατά 20%, μεταξύ 2010 και 2030, που ορίζεται στο Παγκόσμιο Σχέδιο Δράσης για το Αλκοόλ 2022-2030.

Μεταξύ 2010 και 2024, μειώθηκε κατά 13% η κατά κεφαλήν ετήσια κατανάλωση μεταξύ ενηλίκων ηλικίας 15 ετών και άνω, από 5,6 λίτρα σε 4,9. Ωστόσο, η πρόοδος δεν ήταν συνεπής σε όλες τις περιοχές. Κατά την ίδια περίοδο, η κατανάλωση αλκοόλ αυξήθηκε στην Κεντρική και Νότια Ασία από 3,4 σε 3,8 λίτρα, ενώ τα υψηλότερα επίπεδα στα 10,2 λίτρα κατέγραψαν η Αυστραλία και η Νέα Ζηλανδία.

Η χρήση καπνού μειώθηκε επίσης μεταξύ των ενηλίκων ηλικίας 15 ετών και άνω, από 26,2% το 2010 σε 19,5% το 2024 – μια μείωση 26%.

Ωστόσο, η πρόοδος δεν ήταν καθολική, καθώς η χρήση αυξήθηκε σε 12 χώρες και δεν παρουσίασε σημαντική αλλαγή σε 14 άλλες μεταξύ 2015 και 2024. Οι άνδρες εξακολουθούν να χρησιμοποιούν καπνό σε πολύ υψηλότερα ποσοστά από τις γυναίκες, με την αναλογία ανδρών-γυναικών να διευρύνεται από τετραπλάσια σε πενταπλάσια κατά τη διάρκεια της περιόδου.

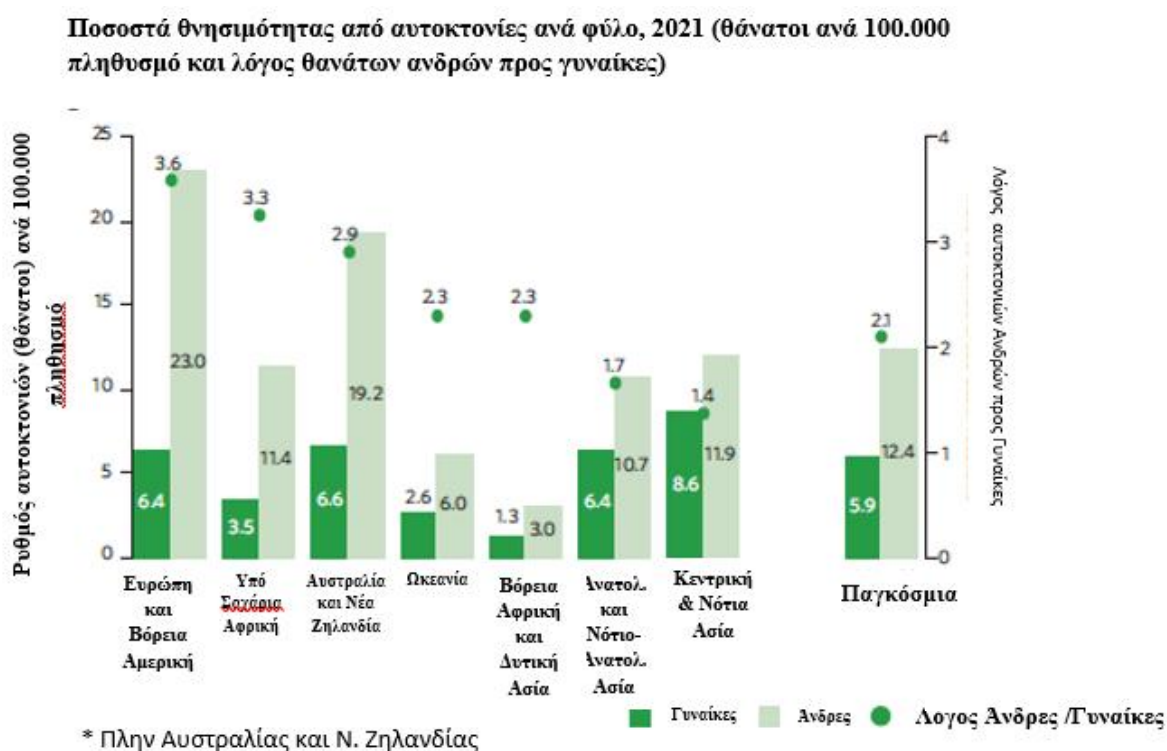
Η μείωση των παγκόσμιων ποσοστών αυτοκτονιών καλύπτει εκτεταμένες περιφερειακές και έμφυλες ανισότητες

Το παγκόσμιο ποσοστό αυτοκτονιών μειώθηκε κατά 6% μεταξύ 2015 και 2021, από 9,8 σε 9,2 θανάτους ανά 100.000 κατοίκους - μια σημαντική μείωση, αν και εκτιμάται ότι 727.000 ζωές χάθηκαν από αυτοκτονίες το 2021.

Οι άνδρες αντιμετωπίζουν σταθερά υψηλότερο κίνδυνο από τις γυναίκες, με τα ποσοστά αυτοκτονίας των ανδρών παγκοσμίως να είναι διπλάσια από αυτά των γυναικών. 12,4 σε σύγκριση με 5,9 θανάτους ανά 100.000 το 2021.

Το χάσμα μεταξύ των φύλων ποικίλλει σημαντικά ανά περιοχή, από 1,4 προς 1 στην Κεντρική και Νότια Ασία έως 3,6 προς 1 στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, όπου οι άνδρες κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά παγκοσμίως με 23 θανάτους ανά 100.000, σχεδόν διπλάσιο από τον παγκόσμιο μέσο όρο των ανδρών. Μεταξύ των γυναικών, η Κεντρική και Νότια Ασία κατέγραψε τα υψηλότερα ποσοστά, σχεδόν 50% πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο των γυναικών. Αυτές οι περιφερειακές και έμφυλες ανισότητες υποδεικνύουν την ανάγκη για στοχευμένες προσπάθειες πρόληψης και υπηρεσίες ψυχικής υγείας προσαρμοσμένες στους πληθυσμούς που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται τα ποσοστά θανάτου από αυτοκτονίες το 2021, ανά φύλο (θάνατοι ανά 100.000 κατοίκους και αναλογία θνησιμότητας ανδρών προς γυναίκες).

Εκατομμύρια παιδιά εξακολουθούν να μην κάνουν τα τακτικά εμβόλια

Τα εμβόλια απέτρεψαν περίπου 17 εκατ. θανάτους μεταξύ 2021 και 2024, μια υπενθύμιση για το τι μπορούν να επιτύχουν οι συντονισμένες προσπάθειες ανοσοποίησης. Ωστόσο, η πανδημία COVID-19 επέφερε σοβαρό πλήγμα στον τακτικό ανοσοποιητικό έλεγχο, διαταράσσοντας τα συστήματα υγείας σε μια κρίσιμη στιγμή και αφήνοντας εκατομμύρια παιδιά απροστάτευτα. Πέντε χρόνια αργότερα, η ανάκαμψη βρίσκεται σε εξέλιξη, αλλά είναι ελλιπής.

Η τακτική κάλυψη παραμένει κάτω από τα επίπεδα πριν από την πανδημία: 14,3 εκατ. παιδιά παγκοσμίως δεν έλαβαν καθόλου εμβολιασμούς, μια αύξηση από 12,9 εκατ. το 2019.

Η κάλυψη για τη διφθερίτιδα (diphtheria), τον τέτανο (tetanus) και τον κοκκύτη (pertussis) - ένα τυπικό σημείο αναφοράς για τα συστήματα ανοσοποίησης - ανέρχεται στο 85% το 2024, αμετάβλητη από το 2015, με μεγάλα περιφερειακά κενά να συνεχίζουν να οδηγούν σε επιδημίες ασθενειών που μπορούν να προληφθούν με εμβόλια.

Η εικόνα ποικίλλει ανάλογα με την ασθένεια. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο εμβολιασμός κατά της **ιλαράς** ανακάμπτει αργά προς τα προ-πανδημίας επίπεδα, με την κάλυψη της πρώτης δόσης να φτάνει το 84% το 2024, αλλά εξακολουθεί να είναι κάτω από το επίπεδο του 86% του 2019, και τη δεύτερη δόση να αυξάνεται από 70 σε 76% μεταξύ 2021 και 2024. Ωστόσο, 20,6 εκατ. παιδιά παρέμειναν ανεμβολίαστα, με τη συνολική κάλυψη να παραμένει ανεπαρκής για να διακόψει τη μετάδοση της ιλαράς.

Την ταχύτερη αύξηση έχει δείξει ο εμβολιασμός κατά του ιού των ανθρώπινων θηλωμάτων (Human papillomavirus, HPV), υπερδιπλασιάζοντας από 12% το 2021 σε 28% έως το 2024, αν και ξεκινά από ένα χαμηλό σημείο αναφοράς.

Κατά τα επόμενα πέντε χρόνια, η προτεραιότητα πρέπει να είναι η προσέγγιση των παιδιών που δεν έχουν λάβει καθόλου εμβολιασμούς, η πρόληψη των επιδημιών και η ενσωμάτωση βιώσιμου εμβολιασμού στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη.

Η μείωση της υγειονομικής βοήθειας απειλεί την πρόοδο στην παγκόσμια υγεία και την ετοιμότητα

Ενώ η χρηματοδότηση της υγείας αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας, συρρικνώθηκε απότομα το 2024. Έτσι, η καθαρή επίσημη αναπτυξιακή βοήθεια (Official Development assistance, ODA) για την ιατρική έρευνα και τη βασική υγεία μειώθηκε κατά 12,4% μεταξύ 2023 και 2024 στα \$ 11,4 δισ., επιστρέφοντας στα επίπεδα που παρατηρήθηκαν τελευταία φορά το 2015. Προβλέπεται περαιτέρω μείωση 14-29% για το 2025.

Οι περικοπές είναι πιο έντονες στις χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Μια αξιολόγηση του Μαρτίου-Απριλίου 2025 σε 108 γραφεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (World Health Organization, WHO) σε χώρες διαπίστωσε ότι περίπου το 70% ανέφερε διαταραχές στις υπηρεσίες υγείας μετά από μειώσεις στην εξωτερική βοήθεια.

Ενώ πολλές χώρες εργάζονται για την ανακατανομή της εγχώριας χρηματοδότησης και την εύρεση εναλλακτικής χρηματοδότησης για την κάλυψη κενών, το 24% ανέφερε ότι οι περικοπές έχουν ήδη αυξήσει το κόστος υγείας από την τσέπη τους, ένα βάρος που πέφτει δυσανάλογα στους φτωχούς και τους ευάλωτους.

Η πανδημία COVID-19 έδειξε πόσο γρήγορα μπορούν να καταρρεύσουν τα οφέλη στην υγεία όταν τα συστήματα είναι υποχρηματοδοτούμενα ή απροετοίμαστα. Χωρίς βιώσιμη χρηματοδότηση και πολιτική δέσμευση, τα οφέλη στον τομέα της

υγείας θα μπορούσαν να αντιστραφούν και να αφήσουν την παγκόσμια κοινότητα λιγότερο προετοιμασμένη για μελλοντικές κρίσεις.

Η καθολική υγειονομική κάλυψη καθυστερεί και οι φτωχότεροι πληρώνουν το τίμημα

Καθολική υγειονομική κάλυψη (Universal Health Coverage, UHC): – ο στόχος της διασφάλισης ότι όλοι έχουν πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες υγείας χωρίς οικονομικές δυσκολίες – παραμένει απρόσιτος για δισεκατομμύρια, με την πρόοδο να επιβραδύνεται μετά από προηγούμενα κέρδη.

Μεταξύ 2015 και 2023, ο δείκτης κάλυψης υπηρεσιών υγείας (*Universal Health Coverage, UHC*) αυξήθηκε μόλις τρεις μονάδες, από 68 σε 71. **Το 2023, 4,6 δισ. άνθρωποι παγκοσμίως δεν είχαν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες υγείας.** Η έλλειψη κάλυψης συνοδεύεται επίσης από οικονομικό κόστος. Οι άμεσες δαπάνες για την υγεία ώθησαν 2,1 δισ. ανθρώπους σε οικονομικές δυσκολίες το 2022, από 28% του παγκόσμιου πληθυσμού το 2015 σε 26% το 2022, αλλά εξακολουθούν να αποτελούν τεράστιο βάρος.

Τα μεγαλύτερα εμπόδια στην περίθαλψη και το υψηλότερο οικονομικό βάρος αντιμετωπίζουν οι φτωχότεροι και περιθωριοποιημένοι πληθυσμοί. Παρόλο που ορισμένες χώρες χαμηλού εισοδήματος έχουν σημειώσει ταχύτερη πρόοδο από τον παγκόσμιο μέσο όρο, εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα κενά στην κάλυψη και την οικονομική προστασία.

Το κλείσιμο και των δύο αυτών κενών θα απαιτήσει:

- ✓ ισχυρότερες επενδύσεις στην πρωτοβάθμια υγειονομική περίθαλψη,
- ✓ διευρυμένη οικονομική προστασία και στοχευμένη υποστήριξη για τους ευάλωτους πληθυσμούς, καθώς και
- ✓ διαρκή πολιτική δέσμευση.

Διαφορετικά, με τον τρέχοντα ρυθμό, σχεδόν ένας στους τέσσερις ανθρώπους παγκοσμίως θα αντιμετωπίσει οικονομικές δυσκολίες που σχετίζονται με την υγεία έως το 2030.

Στόχος 4: Ποιοτική Εκπαίδευση (Quality Education)

- Όλο και περισσότερα παιδιά ολοκληρώνουν το σχολείο, αλλά η πρόσβαση και τα μαθησιακά αποτελέσματα υστερούν. Τα παγκόσμια ποσοστά ολοκλήρωσης έχουν αυξηθεί σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης από το 2015, ωστόσο 273 εκατ. παιδιά και νέοι παραμένουν εκτός σχολείου και τα επίπεδα επάρκειας στην ανάγνωση και τα μαθηματικά είναι ανησυχητικά χαμηλά.
- Η τεχνολογική πρόοδος ξεπερνά τις ψηφιακές δεξιότητες που απαιτούνται για την πλοήγησή τους στο σχολείο. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο επεκτείνεται ραγδαία, αλλά πολλοί άνθρωποι εξακολουθούν να μην έχουν βασικές ικανότητες σε τομείς όπως η διαδικτυακή ασφάλεια και η δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου, περιορίζοντας την ικανότητά τους να συμμετέχουν πλήρως σε έναν ολοένα και πιο ψηφιακό κόσμο.
- Οι σχολικές υποδομές βελτιώνονται, αλλά οι ανισότητες ανά φύλο, πλούτο και τοποθεσία παραμένουν μεγάλες. Οι φτωχότεροι, αγροτικοί και

περιθωριοποιημένοι πληθυσμοί αντιμετωπίζουν επίμονα μειονεκτήματα και πολλά σχολεία - ιδιαίτερα στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες - εξακολουθούν να μην έχουν ηλεκτρικό ρεύμα, αποχέτευση, πρόσβαση στο Διαδίκτυο και υποδομές προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

- Η διασφάλιση της πρόσβασης κάθε παιδιού σε ποιοτική εκπαίδευση θα απαιτήσει ισχυρότερες επενδύσεις σε δίκαια, ανθεκτικά και χωρίς αποκλεισμούς εκπαιδευτικά συστήματα για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών κρίσεων της θεμελιώδους μάθησης, της χρόνιας υποχρηματοδότησης και της συστημικής ανισότητας. Αυτό σημαίνει ισχυρότερη κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ιεράρχηση του προϋπολογισμού για την εκπαίδευση, καλύτερες υποδομές και ψηφιακές δεξιότητες για κάθε μαθητή, ξεκινώντας από τις χώρες και τους μειονεκτούντες πληθυσμούς που βρίσκονται πιο πίσω.

Ενώ περισσότερα παιδιά και νέοι ολοκληρώνουν το σχολείο, 273 εκατ. εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση

Περισσότερα παιδιά και νέοι ολοκληρώνουν το σχολείο σε σχέση με μια δεκαετία πριν, αλλά ένας στους έξι αποκλείεται από την εκπαίδευση. Μεταξύ 2015 και 2024, τα ποσοστά ολοκλήρωσης αυξήθηκαν σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης: από 85 σε 88% για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 75 σε 78% για την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 53 σε 61% για την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Αν και αυτή η τάση είναι ενθαρρυντική σε παγκόσμιο επίπεδο, άλλα σημάδια υποδηλώνουν μεγάλες και επίμονες ανισότητες. Στην υποσαχάρια Αφρική, μόνο το 68% των παιδιών ολοκληρώνουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, το 47%

ολοκληρώνουν την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και μόλις το 28% ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πέρα από τα ποσοστά ολοκλήρωσης, το παγκόσμιο ποσοστό εκτός σχολείου μειώθηκε μόνο οριακά - από 17,4% το 2015 σε 16,8% το 2024 - αφήνοντας 273 εκατ. παιδιά και νέους χωρίς πρόσβαση στην εκπαίδευση. Στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, ο πληθυσμός εκτός σχολείου έχει αυξηθεί κατά 29% από το 2015, με την υποσαχάρια Αφρική και την Κεντρική και Νότια Ασία μαζί να αντιπροσωπεύουν τα τρία τέταρτα του παγκόσμιου συνόλου. Ο αυξανόμενος πληθυσμός εκτός σχολείου στις χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος αντανakλά την ταχεία δημογραφική ανάπτυξη, η οποία επιδεινώνεται από επίμονα εμπόδια που συνδέονται με τη φτώχεια, τις συγκρούσεις και τις περιορισμένες εκπαιδευτικές υποδομές.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι χαμηλά και έχουν μειωθεί στις πλουσιότερες χώρες

Μια κρίση μάθησης δεκαετιών έχει επιδεινωθεί από την πανδημία, αφήνοντας εκατομμύρια παιδιά χωρίς βασικές δεξιότητες γραμματισμού και αριθμητικής. Ακόμη και πριν από την πανδημία, το 2019, μόνο το 58% των παιδιών πέτυχε ελάχιστη επάρκεια στην ανάγνωση στο τέλος της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και μόλις το 44% πέτυχε ελάχιστη επάρκεια στα μαθηματικά.

Παρόλο που δεν υπάρχουν διαθέσιμα πρόσφατα παγκόσμια δεδομένα, συγκρίσιμα δεδομένα από 57 χώρες, οι περισσότερες μεσαίου και υψηλού εισοδήματος, δείχνουν ότι το ποσοστό των μαθητών που πέτυχαν ελάχιστη επάρκεια στην ανάγνωση μειώθηκε από 59% το 2012 σε 47% το 2022, ενώ η επάρκεια στα μαθηματικά μειώθηκε από 41% σε 36%.

Αυτές οι τάσεις αποκαλύπτουν ότι η μαθησιακή κρίση εκτείνεται πέρα από τις διαταραχές της COVID-19 και αντανakλά συστημικές αδυναμίες στην ποιότητα της εκπαίδευσης που έχουν συσσωρευτεί με την πάροδο του χρόνου. Η

αντιστροφή της πορείας θα απαιτήσει διαρκή επένδυση στην ποιότητα της διδασκαλίας και στοχευμένη υποστήριξη για τους μαθητές που δυσκολεύονται.

Η πρόσβαση στο διαδίκτυο συνεχίζει να ξεπερνά την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων

Σε έναν κόσμο που συνδέεται ολοένα και περισσότερο με την τεχνολογία, ο ψηφιακός γραμματισμός (digital literacy) έχει γίνει βασική προϋπόθεση για την εργασία, τη μάθηση και την κοινωνική ζωή. Ωστόσο, δεδομένα από περίπου 50 οικονομίες, κυρίως υψηλού και ανώτερου-μεσαίου εισοδήματος, υποδηλώνουν ότι οι ψηφιακές δεξιότητες παραμένουν άνισες ακόμη και μεταξύ των πιο συνδεδεμένων πληθυσμών.

Παρόλο που οι χώρες που υποβάλλουν έκθεση έχουν μέσο ποσοστό χρήσης του Διαδικτύου 92%, πολλοί χρήστες εξακολουθούν να μην διαθέτουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κριτική αξιολόγηση των πληροφοριών, την προστασία του εαυτού τους στο διαδίκτυο και την παραγωγική χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών.

Οι δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας είναι οι πιο διαδεδομένες, με το 84% των χρηστών να αναφέρουν τουλάχιστον βασική επάρκεια σε αυτούς τους τομείς, το 76% στην πληροφοριακή και δεξιοτεχνία δεδομένων και το 72% στην επίλυση προβλημάτων. Πολύ λιγότεροι αναφέρουν δεξιότητες στη δημιουργία ψηφιακού περιεχομένου (59%) ή στην ασφάλεια στο διαδίκτυο (57%).

Καθώς η Τεχνητή Νοημοσύνη μεταμορφώνει την εκπαίδευση και τις αγορές εργασίας, η ενίσχυση των βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων και της κριτικής σκέψης θα καταστεί απαραίτητη για τη μείωση των ανισοτήτων και την υποστήριξη της χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχής στην ψηφιακή οικονομία.

Ένας στους πέντε εκπαιδευτικούς δεν διαθέτει τα ελάχιστα προσόντα, θέτοντας σε κίνδυνο τα αποτελέσματά

Οι εκπαιδευτικοί είναι απαραίτητοι για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, ωστόσο πολλοί παγκοσμίως εξακολουθούν να μην διαθέτουν τα ελάχιστα προσόντα που απαιτούνται για τη διδασκαλία, με την πρόοδο είτε να έχει σταματήσει είτε να μειώνεται από το 2015. **Το 2024, περίπου το ένα πέμπτο των εκπαιδευτικών παγκοσμίως εξακολουθούσαν να μην πληρούν τα ελάχιστα πρότυπα προσόντων των χωρών τους.**

Ενώ το ποσοστό των καταρτισμένων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε ελαφρώς παγκοσμίως, από 80% το 2015 σε 82% το 2024, κατά την ίδια περίοδο μειώθηκαν οριακά τα επίπεδα προσόντων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, τα επίπεδα προσόντων πλησιάζουν τα παγκόσμια, αλλά στην υποσαχάρια Αφρική, το 30 έως 40% των εκπαιδευτικών εξακολουθούν να μην διαθέτουν ελάχιστα προσόντα.

Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική κατέγραψαν επίσης μειώσεις στα προσόντα των εκπαιδευτικών, ιδίως στο δευτεροβάθμιο επίπεδο. Αυτά τα κενά αντανακλούν ευρύτερες διαρθρωτικές προκλήσεις, όπως

- ✓ η ταχεία αύξηση του μαθητικού πληθυσμού,
- ✓ η ανεπαρκής ικανότητα κατάρτισης εκπαιδευτικών,
- ✓ οι δύσκολες συνθήκες εργασίας και οι
- ✓ περιορισμένες δημόσιες επενδύσεις στην πρόσληψη και την επαγγελματική ανάπτυξη.

Η οικοδόμηση ανθεκτικών εκπαιδευτικών συστημάτων, ικανών να ανταποκρίνονται στις τεχνολογικές αλλαγές και στις εξελισσόμενες μαθησιακές ανάγκες, θα απαιτήσει ισχυρότερη κατάρτιση των εκπαιδευτικών, καλύτερη

διατήρηση των θέσεων εργασίας και συνεχή επένδυση στην επαγγελματική ανάπτυξη.

Τα φτωχότερα παιδιά μένουν όλο και περισσότερο πίσω στα ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης

Ενώ όλο και περισσότερα παιδιά και νέοι ολοκληρώνουν το σχολείο παγκοσμίως, η πρόοδος δεν είναι ισότιμη μεταξύ των φύλων, των περιφερειών ή της οικονομικής κατάστασης –ανισότητες που μπορούν να κρυφτούν από τους παγκόσμιους και περιφερειακούς μέσους όρους.

Οι ανισότητες μεταξύ των φύλων παραμένουν εκτεταμένες σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης: σχεδόν 4 στις 10 χώρες εξακολουθούν να μην επιτυγχάνουν την ισότητα των φύλων στα ποσοστά ολοκλήρωσης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αυξάνοντας σε σχεδόν 5 στις 6 χώρες στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Από το 2015, σε πολλές χώρες, τα ποσοστά ολοκλήρωσης των κοριτσιών έχουν ξεπεράσει όλο και περισσότερο αυτά των αγοριών, ενώ σημαντικά μειονεκτήματα για τα κορίτσια παραμένουν σε μέρη της υποσαχάριας Αφρικής.

Ανά μάθημα ποικίλλουν επίσης τα μαθησιακά αποτελέσματα: τα κορίτσια τείνουν να έχουν καλύτερες επιδόσεις από τα αγόρια στην ανάγνωση, ενώ τα κενά στα μαθηματικά συχνά θέτουν τα κορίτσια σε μειονεκτική θέση, ειδικά στο πρωτοβάθμιο επίπεδο.

Τα κενά πλούτου και τοποθεσίας αποτελούν ακόμη ισχυρότερο προγνωστικό παράγοντα για το εάν ένα παιδί ολοκληρώνει το σχολείο. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο λόγος ισοτιμίας μεταξύ του φτωχότερου και του πλουσιότερου 20% ανήλθε στο 0,91 στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, μειούμενος σε 0,68 στην κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και 0,34 στην ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση -

πολύ κάτω από το εύρος ισοτιμίας 0,97-1,03 - αποδεικνύοντας ότι τα φτωχότερα παιδιά μένουν όλο και περισσότερο πίσω καθώς αυξάνονται τα επίπεδα εκπαίδευσης.

Επίσης έντονες είναι οι ανισότητες μεταξύ αγροτικών και αστικών περιοχών, με τα παιδιά σε αγροτικές περιοχές να ολοκληρώνουν την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε μόλις 76% του ποσοστού των συνομηλίκων τους.

Η κάλυψη αυτών των χάσμάτων θα απαιτήσει στοχευμένες πολιτικές που θα αντιμετωπίζουν τα οικονομικά εμπόδια, τον γεωγραφικό αποκλεισμό και τα μειονεκτήματα που σχετίζονται με το φύλο, τόσο στην πρόσβαση όσο και στα μαθησιακά αποτελέσματα.

Οι σχολικές υποδομές βελτιώνονται, αλλά ένα στα πέντε δημοτικά σχολεία εξακολουθεί να μην έχει ηλεκτρικό ρεύμα ή καθαρό νερό.

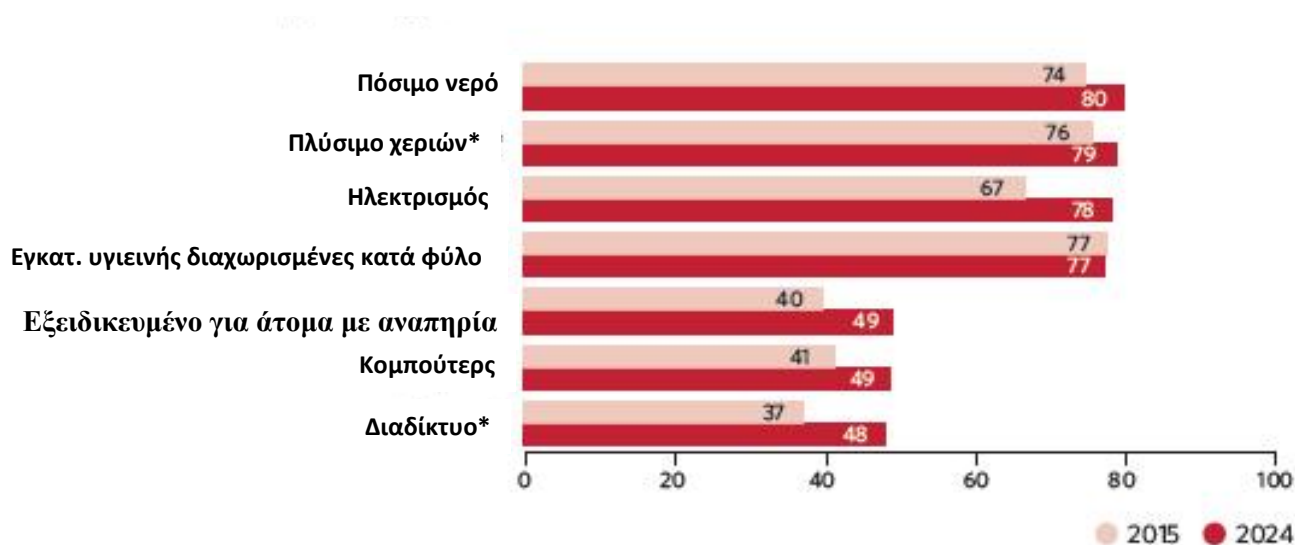
Οι σχολικές υποδομές βελτιώθηκαν σημαντικά την τελευταία δεκαετία, με την πρόσβαση σε ηλεκτρικό ρεύμα, υπολογιστές και σύνδεση στο Διαδίκτυο να αυξάνεται κατά περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες παγκοσμίως. Τα μεγαλύτερα κέρδη ήταν στην Κεντρική και Νότια Ασία, όπου τα δημοτικά σχολεία είδαν την πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα να αυξάνεται κατά περισσότερες από 30 ποσοστιαίες μονάδες. Η σύνδεση στο Διαδίκτυο επιταχύνθηκε επίσης σε αρκετές περιοχές μετά την πανδημία COVID-19, αντανακλώντας την αυξανόμενη αναγνώριση της σημασίας της ψηφιακής μάθησης.

Ωστόσο, η πρόοδος δεν ήταν συνεπής. **Σε παγκόσμιο επίπεδο, πάνω από το ένα πέμπτο των δημοτικών σχολείων εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση σε ηλεκτρικό ρεύμα, ασφαλές πόσιμο νερό ή βασικές εγκαταστάσεις υγιεινής,** ενώ λιγότερα από τα μισά διαθέτουν υπολογιστές, πρόσβαση στο Διαδίκτυο ή υποδομές προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Οι συνθήκες είναι πολύ χειρότερες στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, όπου μεταξύ 40 και 50% των δημοτικών σχολείων δεν έχουν βασικές υπηρεσίες υγιεινής, περισσότερα από τα μισά παραμένουν χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα και περίπου τα τρία τέταρτα δεν έχουν υπολογιστές και σύνδεση στο Διαδίκτυο.

Προσβάσιμες υποδομές για μαθητές με αναπηρίες είναι διαθέσιμες σε λιγότερα από ένα στα πέντε δημοτικά σχολεία.

Πρόσβαση σε βασικές σχολικές υποδομές στα δημοτικά σχολεία, 2015 και 2024 (%)

* Για ορισμένες κατηγορίες χρησιμοποιούνται το 2016 ή το 2017 ως έτος βάσης, επειδή δεν ήταν διαθέσιμα δεδομένα για το 2015.

Στόχος 5: Ισότητα φύλων (Gender equality)

- Η γυναικεία ηγεσία προχωρά, αλλά η ισότητα παραμένει δεκαετίες μακριά. Οι γυναίκες κατέχουν το 27,4% των κοινοβουλευτικών εδρών, το 35,6% των θέσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση και το 30,5% των διευθυντικών θέσεων παγκοσμίως - όλες αυτές οι βελτιώσεις είναι μικρές σε σχέση με τα επίπεδα του 2015.
- Παρά την πρόοδο στον φυλοευαίσθητο προϋπολογισμό (gender-responsive budgeting)¹⁵ που είναι προσαρμοσμένος στις διακρίσεις λόγω φύλου και στις νομικές μεταρρυθμίσεις, τα συστημικά εμπόδια εξακολουθούν να υπάρχουν. Περισσότερες χώρες υιοθετούν φυλο-ευαίσθητο προϋπολογισμό, αλλά μία στις τέσσερις χώρες έχει ένα πλήρες σύστημα (comprehensive

¹⁵ **Φυλοευαίσθητος προϋπολογισμός: Κατάρτιση προϋπολογισμών με ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου**» ή συνηθέστερα ως «**φυλοευαίσθητος προϋπολογισμός**». Η πρακτική αυτή δεν σημαίνει τη δημιουργία ξεχωριστών προϋπολογισμών για άνδρες και γυναίκες, αλλά την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων σε όλα τα στάδια του κρατικού ή εταιρικού προϋπολογισμού (σχεδιασμός, κατανομή πόρων, παρακολούθηση), διασφαλίζοντας ότι τα δημόσια έσοδα και οι δαπάνες καλύπτουν δίκαια τις διαφορετικές ανάγκες όλων των φύλων. Αποτελεί βασικό εργαλείο για την εφαρμογή του UN Women Gender-Responsive Budgeting.

system). Από το 2019, 99 νομικές μεταρρυθμίσεις έχουν προωθήσει τα δικαιώματα των γυναικών, αλλά οι νόμοι που εισάγουν διακρίσεις και τα εμπόδια στην ιδιοκτησία γης και την ασφαλή διαμονή παραμένουν ευρέως διαδεδομένοι.

- Η βία και οι επιβλαβείς πρακτικές συνεχίζουν να υπονομεύουν τα δικαιώματα και την ελευθερία δράσης εκατομμυρίων γυναικών και κοριτσιών. Πιο συγκεκριμένα:
 - Σχεδόν μία στις τρεις γυναίκες έχει βιώσει βία στη ζωή της,
 - Σχεδόν οι μισές παντρεμένες ή με σύντροφο γυναίκες δεν έχουν πλήρη σωματική αυτονομία,
 - Σχεδόν ένα στα πέντε κορίτσια εξακολουθούν να παντρεύονται πριν από την ηλικία των 18 ετών και
 - 230 εκατ. κορίτσια και γυναίκες έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων (Female Genital Mutilation, FGM).

Ωστόσο, οι περιφερειακές επιτυχίες δείχνουν ότι οι νομικές μεταρρυθμίσεις και οι μεταβαλλόμενες κοινωνικές νόρμες μπορούν να οδηγήσουν στην πρόοδο.

- Η επίτευξη της ισότητας των φύλων απαιτεί διαρκή επένδυση στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, αποφασιστική δράση για την άρση των μεροληπτικών νόμων και τον τερματισμό των επιβλαβών πρακτικών, ισχυρότερα οικονομικά δικαιώματα των γυναικών και χρηματοδότηση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του φύλου, καθώς και μετασχηματισμό των κοινωνικών κανόνων και θεσμών που συνεχίζουν να περιορίζουν τις ευκαιρίες των γυναικών και των κοριτσιών.

Η πρόοδος στην εκπροσώπηση των γυναικών σε θέσεις λήψης αποφάσεων ήταν υποτονική την τελευταία δεκαετία. Από την 1η Ιανουαρίου 2026, το παγκόσμιο μερίδιο των γυναικών στις χαμηλότερες ή μονομελείς βουλές των εθνικών κοινοβουλίων έφτασε το 27,4%, σημειώνοντας αύξηση 5,1 ποσοστιαίων μονάδων από το 2015, αλλά μόνο 0,2 μονάδες από το 2025.

Μόνο επτά χώρες είχαν 50% ή περισσότερο γυναίκες στα εθνικά κοινοβούλια, από τρεις το 2015. Τρεις χώρες εξακολουθούν να μην έχουν γυναίκες εκπροσώπους, και σε 18 χώρες, οι γυναίκες αποτελούν λιγότερο από το 10% των βουλευτών.

Η εκπροσώπηση των γυναικών τα πήγε καλύτερα στην τοπική αυτοδιοίκηση, όπου το μερίδιό τους έφτασε το 35,6% το 2025, αλλά η ετήσια πρόοδος έχει επιβραδυνθεί σε μόλις 0,1 ποσοστιαίες μονάδες. Σε σύγκριση με το 2020, ο αριθμός των χωρών με 40% ή περισσότερες γυναίκες στην τοπική αυτοδιοίκηση αυξήθηκε από 23 σε 41.

Οι καλά σχεδιασμένες ποσοτώσεις έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές: Οι χώρες που χρησιμοποιούν ποσοτώσεις εξέλεξαν 15 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερες γυναίκες στα εθνικά κοινοβούλια και 17 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερες στις τοπικές αυτοδιοικήσεις από εκείνες που δεν τις χρησιμοποιούν.

Ωστόσο, μόνο 93 χώρες έχουν θεσπίσει νομοθετημένες ποσοτώσεις για τα κοινοβούλια και μόνο 82 για τις τοπικές αυτοδιοικήσεις. Η αυξανόμενη παρενόχληση και η βία, ιδίως στο διαδίκτυο, οδηγούν επίσης τις γυναίκες εκτός διοίκησης ή τις αποτρέπουν από το να διεκδικήσουν εκλογές εξ αρχής.

Παρόμοιο μοτίβο επικρατεί και στον χώρο εργασίας. Οι γυναίκες αντιπροσώπευαν το 30,5% των διευθυντικών θέσεων παγκοσμίως το 2025, σημειώνοντας αύξηση μόλις 3,6% από το 2015, παρά το γεγονός ότι κατείχαν περίπου το 40% όλων των θέσεων εργασίας παγκοσμίως.

Με αυτόν τον ρυθμό, θα χρειαστούν περισσότερα από 50 χρόνια για να εκπροσωπηθούν ισότιμα οι γυναίκες και οι άνδρες σε διευθυντικές θέσεις.

Υπάρχουν, ωστόσο, και φωτεινά σημεία. Η Υποσαχάρια Αφρική έχει δείξει τα μεγαλύτερα κέρδη, με το μερίδιο των γυναικών σε διευθυντικές θέσεις να αυξάνεται κατά 7,7 ποσοστιαίες μονάδες την τελευταία δεκαετία. Το 2025, κατέγραψε το υψηλότερο ποσοστό γυναικών διευθυντών παγκοσμίως, στο 44,6%.

Ο προϋπολογισμός που συνεκτιμά την ισότητα των φύλων επεκτείνεται, αλλά η χρηματοδότηση και η εφαρμογή παραμένουν ανεπαρκείς

Η προώθηση της ισότητας των φύλων και της ενδυνάμωσης των γυναικών απαιτεί:

- ✓ εξειδικευμένες πολιτικές,
- ✓ επαρκή χρηματοδότηση και
- ✓ ισχυρά συστήματα για την παρακολούθηση και την κατανομή των πόρων.

Το 2025, 123 χώρες υιοθέτησαν στοιχεία προϋπολογισμού που να λαμβάνουν υπόψη την ισότητα των φύλων, σε σχέση με 69 το 2018. Ωστόσο, μόνο μία στις τέσσερις από αυτές τις χώρες διέθετε ολοκληρωμένα συστήματα για την παρακολούθηση και τη δημόσια κατανομή των κονδυλίων για την ισότητα των φύλων - μια μέτρια βελτίωση από το 19% το 2018.

Ενώ το 91% των χωρών ανέφεραν ότι είχαν πολιτικές ισότητας των φύλων το 2025, λίγο περισσότερο από τις μισές είχαν διαθέσει επαρκείς προϋπολογισμούς για την εφαρμογή τους. Παρόλο που η χρήση εργαλείων όπως οι οδηγίες για τον προϋπολογισμό με βάση την ισότητα των φύλων και οι εκτιμήσεις επιπτώσεων έχει επεκταθεί, οι προσπάθειες παρακολούθησης και αξιολόγησης των δαπανών έχουν σταματήσει.

Μεταξύ 2018 και 2025, η χρήση δεδομένων απαλλαγμένων από το φύλο στον προϋπολογισμό, παραμένει κολλημένη στο 55% και η κατηγοριοποίηση με βάση το φύλο (gender tagging) στο 28%. Πιο ανησυχητικό είναι ότι το μερίδιο των

χωρών που διενεργούν εκτιμήσεις των επιπτώσεων των δημοσίων δαπανών ως προς το φύλο έχει στην πραγματικότητα μειωθεί, κατά την ίδια περίοδο, από 43% σε 37%.

Μία στις τρεις γυναίκες έχει βιώσει βία, ένα ποσοστό που έχει αλλάξει ελάχιστα τα τελευταία 20 χρόνια

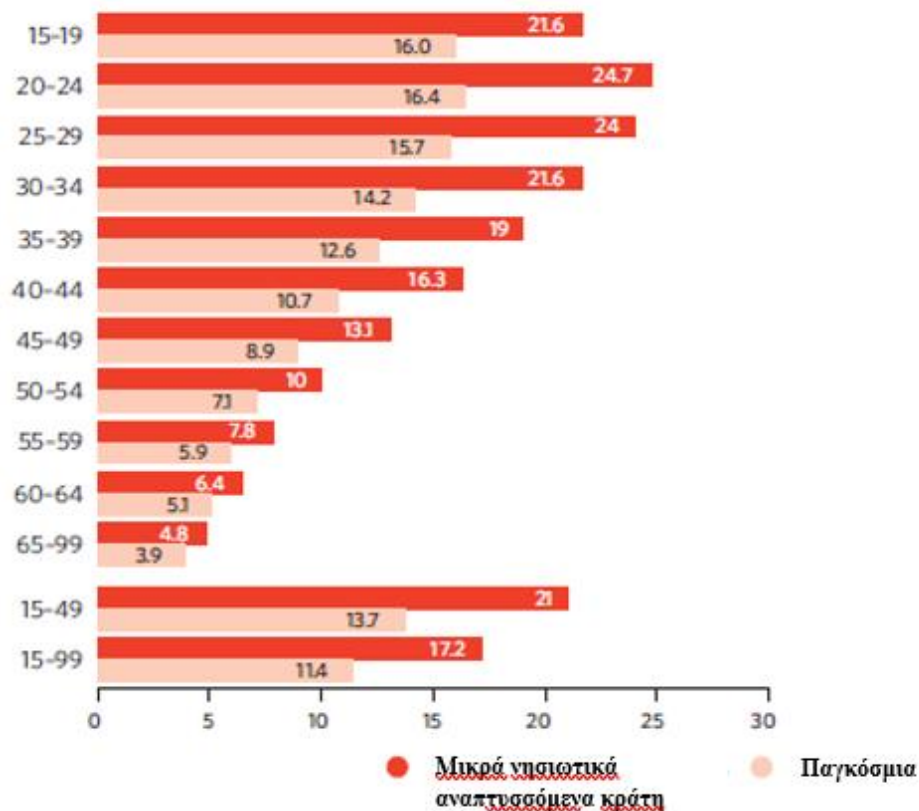
Η βία κατά των γυναικών παραμένει μια από τις πιο επίμονες και ανεπαρκώς αντιμετωπιζόμενες κρίσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο, με ελάχιστη πρόοδο τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του 2023, σχεδόν μία στις τρεις γυναίκες παγκοσμίως (840 εκατ.) έχει υποστεί σωματική και/ή σεξουαλική βία από σύντροφο και/ή σεξουαλική βία από μη σύντροφο τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της ζωής της, ένα ποσοστό που έχει αλλάξει ελάχιστα από το 2000.

Υπολογίζεται ότι το 11% των γυναικών ηλικίας 15 ετών και άνω (316 εκατομμύρια) που έχουν συνευρεθεί ποτέ έχουν υποστεί σωματική και/ή σεξουαλική βία από σύντροφο τους τελευταίους 12 μήνες.

Στα μικρά νησιωτικά αναπτυσσόμενα κράτη (*Small Island Developing States*, SIDS), η συχνότητα εμφάνισης σωματικής και/ή σεξουαλικής βίας από συντρόφους είναι υψηλότερη από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Πάνω από ένα στα πέντε έφηβα κορίτσια ηλικίας 15-19 ετών και μία στις τέσσερις νεαρές γυναίκες ηλικίας 20-24 ετών που είχαν ποτέ σύντροφο, έχουν βιώσει τέτοια βία τους τελευταίους 12 μήνες. Αυτή η αυξημένη συχνότητα εμφάνισης πιθανότατα οφείλεται στην έκθεση σε φυσικές καταστροφές, συγκρούσεις, κοινωνικοοικονομική αστάθεια και εκτεταμένη φτώχεια.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται εκτιμήσεις επικράτησης της σωματικής και/ή σεξουαλικής βίας από στενό σύντροφο κατά γυναικών και κοριτσιών που είχαν ποτέ σύντροφο, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ανά ηλικιακή ομάδα, 2023 (%).

Εκτιμήσεις επικράτησης της σωματικής και/ή σεξουαλικής βίας από στενό σύντροφο κατά γυναικών και κοριτσιών που είχαν ποτέ σύντροφο, κατά τους τελευταίους 12 μήνες, ανά ηλικιακή ομάδα, 2023 (%)

Οι γάμοι παιδιών μειώνονται και σε ορισμένες χώρες το ίδιο συμβαίνει και με τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων.

Είναι ενθαρρυντικό το γεγονός ότι οι γάμοι παιδιών έχουν γίνει λιγότερο συνηθισμένοι παγκοσμίως, με τον ρυθμό μείωσης κατά την περίοδο 2015-2024 να είναι διπλάσιος από αυτόν της προηγούμενης δεκαετίας.

Ωστόσο, σήμερα, σχεδόν μία στις πέντε νεαρές γυναίκες παντρεύτηκε πριν από την ηλικία των 18 ετών και η πρόοδος παραμένει αργή στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, καθώς και στη Βόρεια Αφρική και τη Δυτική Ασία. Η Υποσαχάρια Αφρική και η Νότια Ασία κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά γάμου παιδιών, όπου το 31% και το 25% των νεαρών γυναικών, αντίστοιχα, παντρεύτηκαν στην παιδική ηλικία.

Ο Ακρωτηριασμός των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων (Female Genital Mutilation - FGM)¹⁶ αποτελεί σοβαρή παραβίαση των δικαιωμάτων των κοριτσιών και παραμένει διαδεδομένος σε ορισμένες χώρες. Τουλάχιστον 230 εκατ. κορίτσια και γυναίκες που ζουν σήμερα έχουν υποστεί αυτή την πρακτική, με περίπου 4 εκατ. κορίτσια να υφίστανται κάθε χρόνο τη διαδικασία αυτή.

Ο Ακρωτηριασμός των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων (FGM) είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένος, με την επικράτηση να υπερβαίνει το 90% σε ορισμένες χώρες. Ωστόσο, η πρακτική αυτή έχει παρουσιάσει σημαντική μείωση σε αρκετές χώρες όπου ήταν κάποτε διαδεδομένη, όπως η Μπουρκίνα Φάσο, η Κένυα και η Σιέρα Λεόνε, αποδεικνύοντας ότι η αλλαγή είναι δυνατή όπου οι νόμοι, οι υπηρεσίες και οι κοινωνικοί κανόνες έχουν αλλάξει αποφασιστικά.

¹⁶ Ο Ακρωτηριασμός των Γυναικείων Γεννητικών Οργάνων (Female Genital Mutilation - FGM) περιλαμβάνει διαδικασίες που αλλοιώνουν ή τραυματίζουν τα γυναικεία γεννητικά όργανα για μη ιατρικούς λόγους. Θεωρείται παραβίαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή κακοποίησης παιδιών, χωρίς κανένα ιατρικό όφελος, προκαλώντας σοβαρές άμεσες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην υγεία.

Περισσότερες από τις μισές γυναίκες με σύντροφο εξακολουθούν να μην έχουν πλήρη αυτονομία στο σώμα τους

Σύμφωνα με στοιχεία από 78 χώρες, το 2025, το 88,5% των γυναικών ηλικίας 15-49 ετών που είναι παντρεμένες ή σε σχέση ανέφεραν ότι ήταν σε θέση να λαμβάνουν τις δικές τους αποφάσεις σχετικά με τη χρήση αντισυλληπτικών, το 75% ανέφερε παρόμοια αυτονομία στην αναπαραγωγική τους υγειονομική περίθαλψη και το 75,4% στην ικανότητά τους να αρνηθούν τη σεξουαλική επαφή. Μόνο το 56,3% των γυναικών, ωστόσο, ανέφεραν πλήρη αυτονομία και στους τρεις τομείς.

Υπάρχουν, ωστόσο, σημαντικές περιφερειακές ανισότητες. Η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών που ανέφεραν ότι είχαν ικανότητα λήψης αποφάσεων και στις τρεις χώρες, με 87,2%, ενώ η υποσαχάρια Αφρική είχε το χαμηλότερο ποσοστό, με 36,8%.

Τα δεδομένα σε επίπεδο χώρας αποκαλύπτουν επίσης σημαντικές ανισότητες εντός των χωρών, με χαμηλότερα επίπεδα αυτονομίας μεταξύ των νέων γυναικών, των αγροτικών πληθυσμών, εκείνων με περιορισμένη εκπαίδευση και εκείνων που ζουν σε φτωχότερα νοικοκυριά. Η κάλυψη αυτών των κενών θα απαιτήσει την επέκταση της πρόσβασης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγειονομική περίθαλψη, την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών ανισοτήτων και την μετατόπιση των έμφυλων κανόνων που περιορίζουν την ελευθερία δράσης των γυναικών.

Το νομικό τοπίο για τις γυναίκες μεταβάλλεται προς τη σωστή κατεύθυνση, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχητικά κενά.

Μεταξύ 2019 και 2025, καταγράφηκαν παγκοσμίως 99 μεταρρυθμίσεις που ενίσχυσαν την ισότητα των φύλων, προστατεύοντας τις γυναίκες και τα κορίτσια

από την ενδοοικογενειακή βία, τον βιασμό και τον γάμο ανηλίκων και αίροντας τους περιορισμούς στην απασχόληση των γυναικών.

Ενώ το νομικό τοπίο για τις γυναίκες μετατοπίζεται προς τη σωστή κατεύθυνση, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχητικά κενά. Από τις 131 χώρες με δεδομένα, μόνο το 44% απαγορεύει τόσο τις άμεσες όσο και τις έμμεσες διακρίσεις. Μόνο το 38% έχει νόμους περί βιασμού που βασίζονται στη συναίνεση και ποινικοποιούν ρητά τον βιασμό εντός γάμου. Σχεδόν οι μισές εξακολουθούν να περιορίζουν τις γυναίκες από το να κάνουν τις ίδιες εργασίες με τους άνδρες και μόνο το 23% ορίζει την ελάχιστη ηλικία γάμου χωρίς εξαίρεση στα 18 έτη. Με άλλα λόγια, η πρόοδος απέχει πολύ από το να είναι πλήρης.

Επίσης ελάχιστα προστατευμένα παραμένουν τα δικαιώματα των γυναικών στη γη. Σε 68 από τις 78 χώρες με στοιχεία, λιγότερες από τις μισές γυναίκες σε γεωργικά νοικοκυριά αναφέρουν ότι κατέχουν ή κατέχουν ασφαλή δικαιώματα σε γεωργική γη.

Σε 23 χώρες, το ποσοστό των ανδρών που έχουν ιδιοκτησία είναι τουλάχιστον διπλάσιο από αυτό των γυναικών. Τα νομικά πλαίσια που εγγυώνται στις γυναίκες ίσα δικαιώματα στη γη είναι απαραίτητα για την προώθηση της ισότητας των φύλων.

Ωστόσο, τα δύο τρίτα των σχεδόν 100 χωρών που αναφέρουν δεν διαθέτουν ολοκληρωμένα πλαίσια για ασφαλή κατοχή γης και περισσότερο από το 40% δεν εγγυώνται τη συναίνεση των συζύγων ή τα ίσα δικαιώματα κληρονομιάς.

Λιγότερο από το 30% απαιτεί κοινή καταχώριση γης ή ισότιμη συμμετοχή στη διακυβέρνηση της γης. Η προώθηση της οικονομικής ενδυνάμωσης των γυναικών θα απαιτήσει τόσο ισχυρότερη νομική προστασία όσο και πιο συνεπή εφαρμογή των ήδη υφιστάμενων νόμων.

Στόχος 6: Καθαρό νερό και Υγιεινή (Clean water and sanitation)

- Δισεκατομμύρια άνθρωποι απέκτησαν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό, αποχέτευση και υγιεινή, αλλά η πρόοδος ήταν άνιση. Μέχρι το 2024, το 74% του παγκόσμιου πληθυσμού είχε διαχειριστεί με ασφάλεια το πόσιμο νερό, το 58% είχε διαχειριστεί με ασφάλεια την αποχέτευση και το 80% είχε βασικές υπηρεσίες υγιεινής. Ωστόσο, οι άνθρωποι στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries) είχαν δύο έως τρεις φορές περισσότερες πιθανότητες να μην έχουν αυτές τις υπηρεσίες.
- Παρά τη βελτίωση στην παγκόσμια αποδοτικότητα της χρήσης νερού, η πίεση για νερό παραμένει σοβαρή σε αρκετές περιοχές. Η παγκόσμια αποδοτικότητα της χρήσης νερού βελτιώθηκε κατά 24% από το 2015 έως το 2023, αλλά το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε χώρες με υψηλά ή κρίσιμα επίπεδα πίεσης.

- Η παρακολούθηση του νερού διευρύνεται, αλλά τα κενά δεδομένων παραμένουν και τα κέρδη στην παρακολούθηση δεν έχουν ακόμη οδηγήσει σε λειτουργικές αλλαγές. Η αναφορά για την ποιότητα του νερού αυξήθηκε από 72 χώρες το 2017 σε 124 το 2023, ωστόσο τα κενά δεδομένων παραμένουν στις φτωχότερες περιοχές. Πάνω από το 90% των χωρών που μοιράζονται διασυνοριακά ποτάμια, λίμνες και υδροφορείς έχουν πλέον αναφέρει δεδομένα σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία στον τομέα των υδάτων.
- Η πραγματοποίηση ασφαλούς και βιώσιμου νερού και αποχέτευσης για όλους θα απαιτήσει ισχυρότερους θεσμούς, αποκλειστικές επενδύσεις, βελτιωμένη παρακολούθηση και μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινότητας, ιδίως καθώς οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής εντείνονται.

Καθώς δισεκατομμύρια άνθρωποι αποκτούν πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό, αποχέτευση και υγιεινή, οι φτωχότερες χώρες μένουν πίσω

Κατά την τελευταία δεκαετία, η Παγκόσμια κοινότητα έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην επέκταση της πρόσβασης σε ασφαλές νερό, αποχέτευση και υγιεινή. Έτσι, μεταξύ 2015 και 2024, 961 εκατ. άνθρωποι απέκτησαν πρόσβαση σε ασφαλώς διαχειριζόμενο πόσιμο νερό, 1,2 δισ. σε ασφαλώς διαχειριζόμενη αποχέτευση και 1,6 δισ. σε βασικές υπηρεσίες υγιεινής.

Το 2024, η παγκόσμια κάλυψη ανέρχονταν στο 74% για το πόσιμο νερό (αύξηση από 68%), 58% για την αποχέτευση (αύξηση από 48%) και 80% για την υγιεινή (αύξηση από 66%).

Μερικές από τις μεγαλύτερες βελτιώσεις παρατηρήθηκαν στις αγροτικές περιοχές, όπου η πρόσβαση σε ασφαλές πόσιμο νερό αυξήθηκε από 50 σε 60%, η κάλυψη ασφαλούς αποχέτευσης από 36 σε 49% και η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες

υγιεινής από 52 σε 71%. Η αφόδευση σε ανοιχτούς χώρους έχει μειωθεί κατά 429 εκατομμύρια ανθρώπους παγκοσμίως και έχει σχεδόν εξαλειφθεί στις αστικές περιοχές.

Ωστόσο, πρέπει να γίνουν περισσότερα στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDC), οι οποίες το 2024 ήταν περίπου δύο έως τρεις φορές πιο πιθανό να μην έχουν πρόσβαση σε αυτές τις βασικές υπηρεσίες σε σύγκριση με τον παγκόσμιο μέσο όρο. Στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, τα ποσοστά αφόδευσης σε ανοιχτούς χώρους ήταν τέσσερις φορές υψηλότερα από τον παγκόσμιο μέσο όρο. Οι χώρες που επλήγησαν από συγκρούσεις και αστάθεια υστερούσαν κατά 33 έως 38 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τις σταθερές χώρες και στα τρία μέτρα.

Η παγκόσμια αποδοτικότητα στη χρήση νερού αυξάνεται, χάρις στην οικονομική ανάπτυξη

Σε παγκόσμιο επίπεδο, η αποδοτικότητα της χρήσης νερού βελτιώθηκε κατά 24% μεταξύ 2015 και 2023 – από \$17,4 σε \$ 21,5 ανά κυβικό μέτρο. Ωστόσο, η βελτίωση αυτή οφείλεται λιγότερο στη μείωση των αντλήσεων γλυκού νερού, οι οποίες ήταν γενικά σταθερές, και περισσότερο στην αυξημένη οικονομική παραγωγή ανά κυβικό μέτρο νερού.

Τα κέρδη αποδοτικότητας ήταν άνισα μεταξύ των περιοχών: η Ωκεανία, η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική βρίσκονται πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο, ενώ η Κεντρική και Νότια Ασία καταγράφουν τα χαμηλότερα επίπεδα.

Η υδάτινη πίεση (Water stress) - ένα μέτρο της ποσότητας φρέσκου νερού - που αντλείται σε σχέση με την διαθέσιμη τροφοδοσία - παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητη, με τον παγκόσμιο μέσο όρο να παραμένει στο 18% το 2023, σχεδόν ίσο με τα επίπεδα του 2015.

Αυτός ο μέσος όρος, ωστόσο, καλύπτει έντονες ανισότητες: στη Βόρεια Αφρική και τη Δυτική Ασία και στη Νότια και Κεντρική Ασία, η υδάτινη ένταση (water stress)¹⁷ υπερβαίνει το 75% και περίπου το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού ζει σε χώρες με υψηλά ή κρίσιμα επίπεδα πίεσης.

Οι εθνικοί μέσοι όροι κρύβουν επίσης σημαντικές τοπικές ανισότητες, πράγμα που σημαίνει ότι τα δεδομένα σε τοπικό επίπεδο είναι απαραίτητα για τον εντοπισμό κρυφών τρωτών σημείων και για τη διασφάλιση ότι οι παρεμβάσεις φτάνουν στα μέρη που τις χρειάζονται περισσότερο.

Η γεωργία είναι ο μεγαλύτερος χρήστης γλυκού νερού – αντιπροσωπεύοντας το 72% των αντλήσεων γλυκού νερού – και ο λιγότερο αποδοτικός τομέας (efficiency) με \$ 0,7 ανά κυβικό μέτρο – πολύ χαμηλότερα από τον τομέα των υπηρεσιών (\$ 115,5 ανά κυβικό μέτρο) και τη βιομηχανία (\$ 38 ανά κυβικό μέτρο)¹⁸.

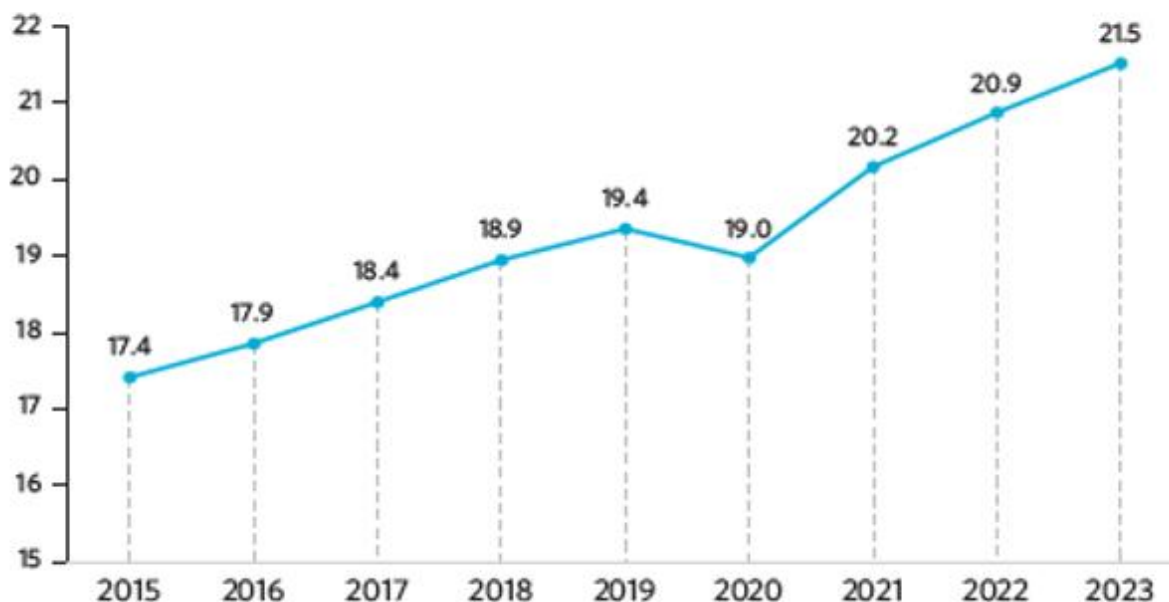
Ωστόσο, η γεωργία κατέγραψε επίσης τη μεγαλύτερη βελτίωση της σχετικής αποδοτικότητας, με 39% από το 2015, σε σύγκριση με 33% στη βιομηχανία και 10% στις υπηρεσίες.

Αυτό το καθιστά τον μεγαλύτερο μοχλό για τη βελτίωση της συνολικής αποδοτικότητας της χρήσης νερού, μέσω εκσυγχρονισμένης άρδευσης, πρακτικών έξυπνων για το κλίμα, ισχυρότερης διακυβέρνησης και ψηφιακών εργαλείων διαχείρισης νερού. Η μείωση της πίεσης στο νερό σε ευρύτερο επίπεδο θα απαιτήσει επίσης ισχυρότερους θεσμούς, βελτιωμένα συστήματα δεδομένων και συνεχείς επενδύσεις στη διακυβέρνηση (governance), ιδίως σε άνδρες και ημιάνδρες περιοχές.

¹⁷ Ο όρος **water stress** μεταφράζεται στα ελληνικά ως **καταπόνηση των υδάτων** ή **υδατική καταπόνηση**, ενώ συχνά αποδίδεται και περιγραφικά ως **έλλειψη νερού** ή **ανεπάρκεια υδάτινων πόρων**. Αναφέρεται στην κατάσταση κατά την οποία η ζήτηση για νερό υπερβαίνει τη διαθέσιμη ποσότητα ή όταν η κακή ποιότητα περιορίζει τη χρήση του.

¹⁸ Η λέξη efficiency αυτή αναφέρεται στην **οικονομική αποδοτικότητα χρήσης του νερού** (Water Use Efficiency - WUE) που σημαίνει ότι για κάθε κυβικό μέτρο νερού που καταναλώνεται, παράγεται οικονομική αξία ύψους \$ 0,7

Τάσεις στη παγκόσμια αποδοτικότητα χρήσης νερού (efficiency), 2015-2023 (\$/m³)

Περισσότερες χώρες μετρούν την ποιότητα του νερού, αλλά τα κενά δεδομένων εξακολουθούν να υπάρχουν στις φτωχότερες περιοχές

Για να βελτιωθεί η ποιότητα του νερού, είναι απαραίτητο να μετράται. Η μακροπρόθεσμη παρακολούθηση έχει βελτιωθεί, με 124 χώρες να αναφέρουν την ποιότητα του νερού το 2023, από 72 το 2017. Περίπου τα μισά από τα παρακολουθούμενα υδάτινα σώματα - συμπεριλαμβανομένων των λιμνών, των ποταμών και των υπόγειων υδάτων - έδειξαν καλή ποιότητα περιβάλλοντος, με τα μακροπρόθεσμα δεδομένα να υποδεικνύουν ελάχιστη αλλαγή ή σταδιακή επιδείνωση, κυρίως λόγω των γεωργικών απορροών και των μη επεξεργασμένων λυμάτων.

Η εικόνα ποικίλλει σημαντικά ανά περιοχή: η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική έχουν ισχυρά δίκτυα, ενώ η Ασία και η Λατινική Αμερική παρουσιάζουν μικτή

πρόοδο με επίμονα κενά δεδομένων. Η Αφρική έχει επεκτείνει την υποδομή παρακολούθησης, αν και η κάλυψη παραμένει περιορισμένη και οι μακροπρόθεσμες τάσεις εξακολουθούν να είναι δύσκολο να αξιολογηθούν.

Χωρίς καλύτερη παρακολούθηση, η ρύπανση είναι πιο δύσκολο να εντοπιστεί νωρίς και πιο δύσκολο να αντιμετωπιστεί πριν η ποιότητα του νερού επιδεινωθεί περαιτέρω, ένα κενό που βαρύνει περισσότερο τις χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Η ενίσχυση των εθνικών δικτύων παρακολούθησης και η υιοθέτηση καινοτομιών όπως η παρατήρηση της Γης, η επιστήμη των πολιτών και οι αισθητήρες χαμηλού κόστους είναι απαραίτητες για τον έλεγχο της ρύπανσης, την ενημέρωση της πολιτικής και την προστασία των υδάτινων πόρων μακροπρόθεσμα.

Ενώ απαιτούνται περισσότερες επιχειρησιακές ρυθμίσεις, η συνεργασία σε κοινές λεκάνες δείχνει πολλά υποσχόμενη.

Το μεγαλύτερο μέρος του γλυκού νερού στον κόσμο διασχίζει τα σύνορα, με διασυνοριακούς ποταμούς, λίμνες και υδροφορείς να μοιράζονται 153 κράτη μέλη των Ηνωμένων Εθνών. Αυτά τα κοινά ύδατα καθιστούν τη συνεργασία απαραίτητη για τη διατήρηση της ειρήνης, τη βελτίωση της ανθεκτικότητας στο κλίμα, την προστασία των οικοσυστημάτων και τη διαχείριση της επισιτιστικής και ενεργειακής ασφάλειας. Το 2023, μόνο 43 χώρες είχαν επιχειρησιακές ρυθμίσεις που κάλυπταν το 90% ή περισσότερο της διασυνοριακής περιοχής λεκάνης απορροής στην επικράτειά τους, και τουλάχιστον 20 χώρες δεν είχαν καθόλου ρυθμίσεις.

Ενώ απαιτούνται περισσότερες επιχειρησιακές ρυθμίσεις, υπήρξε αξιοσημείωτη βελτίωση στην παρακολούθηση της διασυνοριακής συνεργασίας για τα ύδατα. Το

2023, 129 χώρες συμμετείχαν στην τελευταία παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG) για τη διασυνοριακή συνεργασία για τα ύδατα, από 107 το 2017.

Πάνω από το 90% των χωρών που μοιράζονται διασυνοριακά ύδατα έχουν πλέον αναφέρει δεδομένα. Αυτή η άνευ προηγουμένου δέσμευση μεταφράζεται ήδη σε δράση επί τόπου – συμπεριλαμβανομένης μιας νέας συμφωνίας μεταξύ της Αρμενίας και της Γεωργίας για την διασυνοριακή παρακολούθηση των υδάτων στη λεκάνη Khrami-Debed(a) και την επίτευξη ενός νομικού και θεσμικού πλαισίου για τη λεκάνη υδροφορέα Σενεγαλο-Μαυριτανίας που μοιράζονται η Γκάμπια, η Γουινέα-Μπισάου, η Μαυριτανία και η Σενεγάλη.

Σχεδόν οι μισές χώρες είδαν τη ροή των ποταμών να μειώνεται και το χάσμα μεταξύ των περιφερειών αυξάνεται

Τα παγκόσμια στοιχεία για τις ροές των ποταμών καλύπτουν σημαντικές περιφερειακές διακυμάνσεις. Ενώ οι ελάχιστες ροές των ποταμών παγκοσμίως μεταξύ 2019-2023 παρέμειναν κοντά στο βασικό επίπεδο της περιόδου 2000-2019, το ποσοστό των χωρών με μειούμενες ροές έχει αυξηθεί. Περίπου το 46% των χωρών έχουν δει τις ελάχιστες ροές να συρρικνώνονται, με πάνω από το ένα πέμπτο να αναφέρει μειώσεις που υπερβαίνουν το 10%.

Η εικόνα ποικίλλει έντονα ανά περιοχή. Η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική και τμήματα της υποσαχάριας Αφρικής καταγράφουν μικρές βελτιώσεις - αν και με υψηλή εσωτερική μεταβλητότητα - ενώ η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική και τμήματα της Κεντρικής και Νότιας Ασίας παρουσιάζουν τις πιο εκτεταμένες μειώσεις.

Αυτές οι αποκλίνουσες τάσεις αντανακλούν τις αυξανόμενες θερμοκρασίες και τα μεταβαλλόμενα πρότυπα βροχοπτώσεων, τα οποία μεταβάλλουν τα καθεστώτα απορροής σε όλο τον κόσμο. Η αυξανόμενη διακύμανση μεταξύ των περιοχών καθιστά την τοπική παρακολούθηση κρίσιμη για τον εντοπισμό των αναδυόμενων υδατικών πιέσεων και την ενημέρωση των στρατηγικών διαχείρισης.

Οι εθνικές απογραφές υδροτόπων αποτελούν βασικό εργαλείο για τον εντοπισμό των σημείων όπου η πίεση είναι μεγαλύτερη και την ιεράρχηση των δράσεων για την προστασία, την αποκατάσταση και τη βιώσιμη χρήση των υδάτινων πόρων.

Οι περισσότερες χώρες έχουν πολιτικές για τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων, αλλά πολλές δεν διαθέτουν τα κεφάλαια για να τις εφαρμόσουν.

Όλο και περισσότερες χώρες ενισχύουν τις πολιτικές και τα νομικά πλαίσια για τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και τη συμμετοχή της κοινότητας, αλλά η εφαρμογή τους εξακολουθεί να υστερεί λόγω σημαντικών κενών στη χρηματοδότηση και την ικανότητα. Το 2023, η μέση παγκόσμια βαθμολογία για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων αυξήθηκε σε 57 στα 100, από 49 το 2017, ενώ πάνω από το 90% των χωρών είχαν καθορίσει διαδικασίες για τη συμμετοχή της κοινότητας στον αγροτικό σχεδιασμό πόσιμου νερού και υδάτινων πόρων.

Ωστόσο, η πρόοδος στα χαρτιά δεν έχει μεταφραστεί σε πράξεις. Από τις 183 χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα, οι 73 παραμένουν σημαντικά πίσω στην εφαρμογή πλαισίων διαχείρισης των υδάτων, γεγονός που τις καθιστά πιο ευάλωτες σε πλημμύρες, ξηρασίες και διαφορές σχετικά με τα ύδατα.

Επίσης, χαμηλή στην πράξη, παραμένει η συμμετοχή της κοινότητας, με μόνο το 20 έως 30% των χωρών να αναφέρουν υψηλά επίπεδα συμμετοχής.

Η ανεπαρκής χρηματοδότηση αποτελεί το κρίσιμο σημείο συμφόρησης: το 85% των χωρών αναφέρουν ανεπαρκή έσοδα για την εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης των υδάτων τους και περίπου το 70% δεν διαθέτει επαρκή χρηματοδότηση σε τοπικό επίπεδο και σε επίπεδο λεκάνης απορροής όπου στην πραγματικότητα γίνεται η διαχείριση του νερού. Σε επίπεδο κοινότητας, μόνο το 9 έως 11% των χωρών αναφέρουν επαρκείς οικονομικούς πόρους για την υποστήριξη της συμμετοχής της κοινότητας.

Επίσης εύθραυστος παραμένει ο συντονισμός μεταξύ των κυβερνητικών τομέων, καθώς μόνο οι μισές χώρες διαθέτουν επίσημους μηχανισμούς για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων από κοινού. Καθώς οι συμβάσεις χρηματοδότησης ανάπτυξης και οι κλιματικές πιέσεις εντείνονται, η επιτάχυνση της προόδου απαιτεί ισχυρούς θεσμούς, συμπεριληπτική διακυβέρνηση και προβλέψιμη χρηματοδότηση για τους φορείς διαχείρισης υδάτων. Κρίσιμο είναι ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενσωματώσουν διαρθρωτικά τη διαχείριση των υδάτινων πόρων απευθείας στον εθνικό σχεδιασμό προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, ώστε να οικοδομήσουν μακροπρόθεσμη περιβαλλοντική και μακροοικονομική ανθεκτικότητα.

Στόχος 7: Οικονομικά προσιτή και Καθαρή Ενέργεια

- **Περισσότεροι άνθρωποι από ποτέ έχουν πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια και καθαρό μαγείρεμα, ακόμα και όταν η υποσαχάρια Αφρική μένει πίσω.** Από το 2015 έως το 2024, η παγκόσμια πρόσβαση στην ηλεκτρική ενέργεια αυξήθηκε από 87 σε 92% και η πρόσβαση σε καθαρά καύσιμα και τεχνολογίες μαγειρικής αυξήθηκε κατά 11 ποσοστιαίες μονάδες στο 75%, αντανακλώντας την ισχυρή ορμή προς τη σύγχρονη, καθαρή ενέργεια. Η επιτάχυνση της πρόσβασης στην υποσαχάρια Αφρική είναι το κλειδί για περαιτέρω πρόοδο.
- Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας επεκτείνεται, με τη θέρμανση και τις μεταφορές να αποτελούν το επόμενο σύνορο. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έφτασαν το 18% της παγκόσμιας χρήσης ενέργειας το 2023, με την ηλεκτρική ενέργεια να προηγείται με πάνω από 30%. Ωστόσο, η

πρόοδος στη θέρμανση και τις μεταφορές παραμένει αδύναμη, απαιτώντας ταχύτερη δράση.

- Οι αναπτυσσόμενες χώρες ξεπερνούν τα πλουσιότερα έθνη στην αύξηση της δυναμικότητας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Κατά τα τελευταία πέντε χρόνια, οι αναπτυσσόμενες χώρες είχαν μέσο ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 13% στη δυναμικότητα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, σε σύγκριση με 8% στις ανεπτυγμένες, αντιστακώνοντας την αυξανόμενη πολιτική υποστήριξη και την τεχνολογική καινοτομία στις αναδυόμενες οικονομίες.
- Οι στοχευμένες επενδύσεις και η πολιτική δράση μπορούν να καλύψουν τα εναπομείναντα ενεργειακά κενά έως το 2030. Οι επενδύσεις σε κατανεμημένες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για ηλεκτρική ενέργεια και καθαρό μαγείρεμα, βελτιώσεις στη βιομηχανική απόδοση και εκτεταμένη θέρμανση και μεταφορές από ανανεώσιμες πηγές – υποστηριζόμενες από ισχυρά πλαίσια πολιτικής – μπορούν να προσφέρουν σύγχρονη πρόσβαση στην ενέργεια για όλους.

Η πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα φτάνει το 92% του παγκόσμιου πληθυσμού, αλλά 655 εκατ. εξακολουθούν να μένουν πίσω

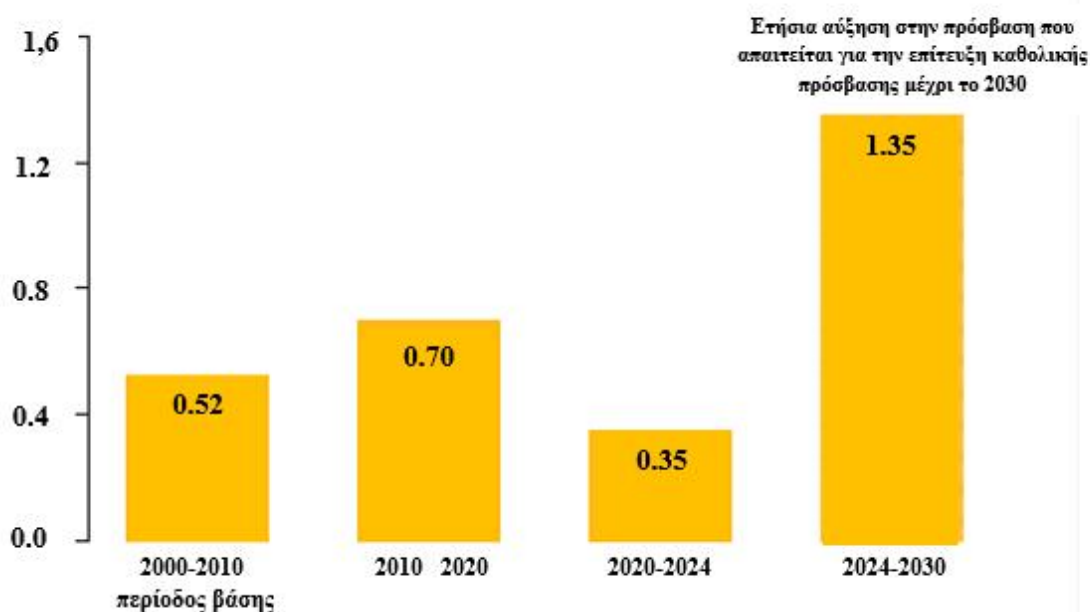
Το 2024, το παγκόσμιο ποσοστό πρόσβασης παρέμεινε στο 92%, αφήνοντας **655 εκατ. ανθρώπους** χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα, μόνο 11,5 εκατομμύρια λιγότερους από ό,τι το 2023. Από το 2020, τα μέσα ετήσια κέρδη έχουν μειωθεί σε περίπου 0,35 ποσοστιαίες μονάδες, το μισό του ρυθμού που επιτεύχθηκε μεταξύ 2010 και 2020. Η πρόσβαση προβλέπεται να αυξηθεί μόνο οριακά έως το 2030, στο 92,5%. Οι περιφερειακές ανισότητες εξακολουθούν να υπάρχουν: ενώ η Κεντρική και Νότια Ασία έχει σχεδόν κλείσει το χάσμα πρόσβασης, το χάσμα στην υποσαχάρια

Αφρική παραμένει σημαντικό και αντιπροσωπεύει το 86% των ανθρώπων χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα παγκοσμίως. Τα άτομα που ζουν χωρίς ηλεκτρικό ρεύμα είναι όλο και πιο πιθανό να έχουν χαμηλό εισόδημα ή να ζουν σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές ή σε εύθραυστες και πληγείσες από συγκρούσεις περιοχές.

Η κάλυψη του χάσματος πρόσβασης σε αυτές τις απαιτητικές γεωγραφικές περιοχές απαιτεί την ταχεία υιοθέτηση κατανεμημένων τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (distributed renewable energy technologies), όπως οι λύσεις ηλιακής ενέργειας εκτός δικτύου και τα μίνι δίκτυα, οι οποίες είναι ιδιαίτερα κατάλληλες για περιοχές χαμηλού εισοδήματος και απομακρυσμένες περιοχές. Αυτό με τη σειρά του απαιτεί αυξημένες επενδύσεις, αξιοποίηση κεφαλαίων όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά και εφαρμογή πολιτικών που διασφαλίζουν οικονομικά προσιτή πρόσβαση.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η μέση ετήσια αύξηση της πρόσβασης σε ηλεκτρική ενέργεια, κατά τη χρονική περίοδο 2000–2024 (%).

Μέση ετήσια αύξηση στην πρόσβαση σε ηλεκτρική ενέργεια, 2000–2024 (%)

Η πρόσβαση σε καθαρά καύσιμα και τεχνολογίες μαγειρέματος συνεχίζει να αυξάνεται, αλλά η περιφερειακή πρόοδος είναι άνιση

Από το 2015, αυξάνεται σταθερά η πρόσβαση σε καθαρά καύσιμα και τεχνολογίες μαγειρέματος, φτάνοντας το 75% παγκοσμίως το 2024, σημειώνοντας αύξηση 11 ποσοστιαίων μονάδων. Ένα σημαντικό ορόσημο σηματοδοτεί αυτή την πρόοδο: 1 δισ. λιγότεροι άνθρωποι ζούσαν σε νοικοκυριά που βασίζονταν κυρίως σε ρυπογόνα καύσιμα και τεχνολογίες για το μαγείρεμα το 2024 σε σχέση με το 2010. Ωστόσο, ορισμένες περιοχές προχωρούν ταχύτερα από άλλες, διακινδυνεύοντας μια άνιση παγκόσμια μετάβαση. Το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης του παγκόσμιου ελλείμματος πρόσβασης έχει σημειωθεί στην Κεντρική και Νότια Ασία και στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία.

Σε άλλες, όμως περιοχές αυτό το έλλειμμα έχει αυξηθεί, με την υποσαχάρια Αφρική να αντιμετωπίζει την πιο πιεστική πρόκληση: μόνο το 22% των ανθρώπων είχαν πρόσβαση σε καθαρά καύσιμα και τεχνολογίες μαγειρέματος το 2024¹⁹.

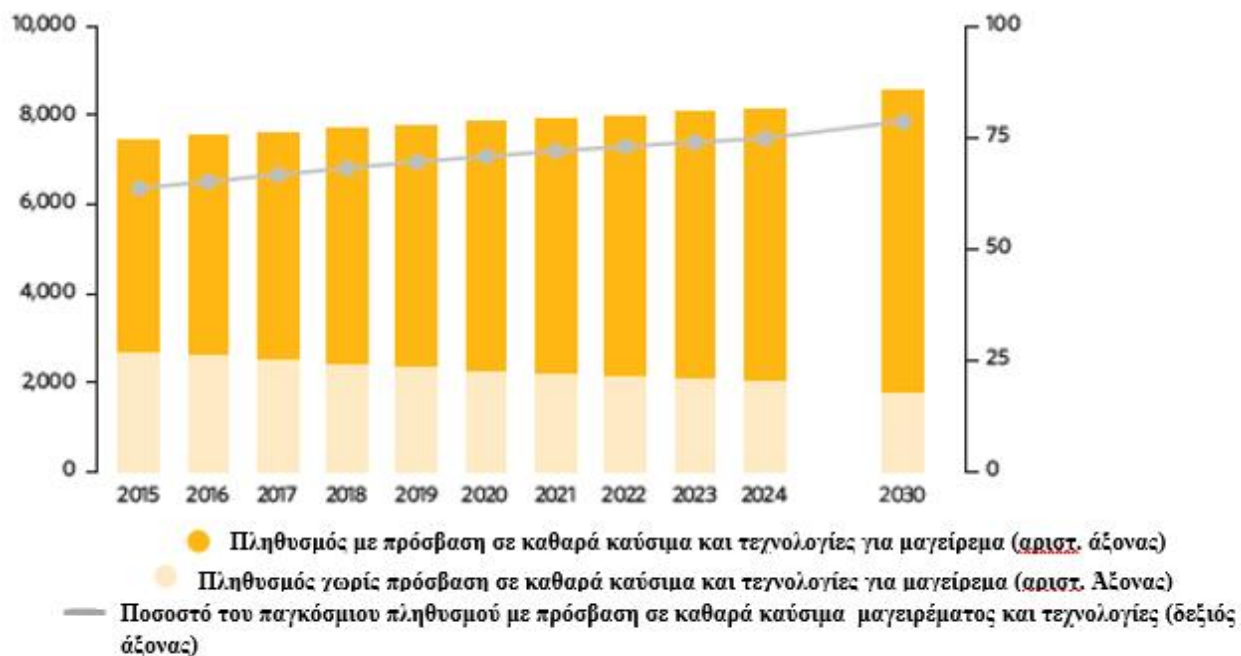
Οι προβλέψεις δείχνουν ότι μόνο το 79% του παγκόσμιου πληθυσμού θα έχει πρόσβαση σε καθαρό μαγείρεμα έως το 2030, αφήνοντας περίπου 1,8 δισ. ανθρώπους να εξακολουθούν να εξαρτώνται από ρυπογόνα καύσιμα και τεχνολογίες. Η επίτευξη της καθολικής πρόσβασης απαιτεί:

- ✓ ενισχυμένη πολιτική ζήτηση και δέσμευση,
- ✓ βελτιωμένη τεχνική ικανότητα και
- ✓ διασφάλιση ότι καμία περιοχή δεν θα μείνει πίσω

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται ο αριθμός των ανθρώπων (σε εκατ.) και το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού με πρόσβαση σε καθαρό μαγείρεμα, 2015–2030.

¹⁹ Σήμερα 2,2 δισ. άνθρωποι (κυρίως στην υποσαχάρια Αφρική στερούνται πρόσβασης σε καθαρό μαγείρεμα

**Αριθμός ανθρώπων (εκατ.) και το ποσοστό πληθυσμού (%) με πρόσβαση
σε καθαρό μαγείρεμα, 2015-2030**

Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας επεκτείνονται σε όλους τους τομείς, με την ανανεώσιμη ηλεκτρική ενέργεια να οδηγεί την ανάπτυξη

Το ποσοστό των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην παγκόσμια τελική κατανάλωση ενέργειας αυξήθηκε από 15,6% το 2015 σε 18,0% το 2023, με τις σύγχρονες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να αυξάνονται από 10,2% σε 13,4%.

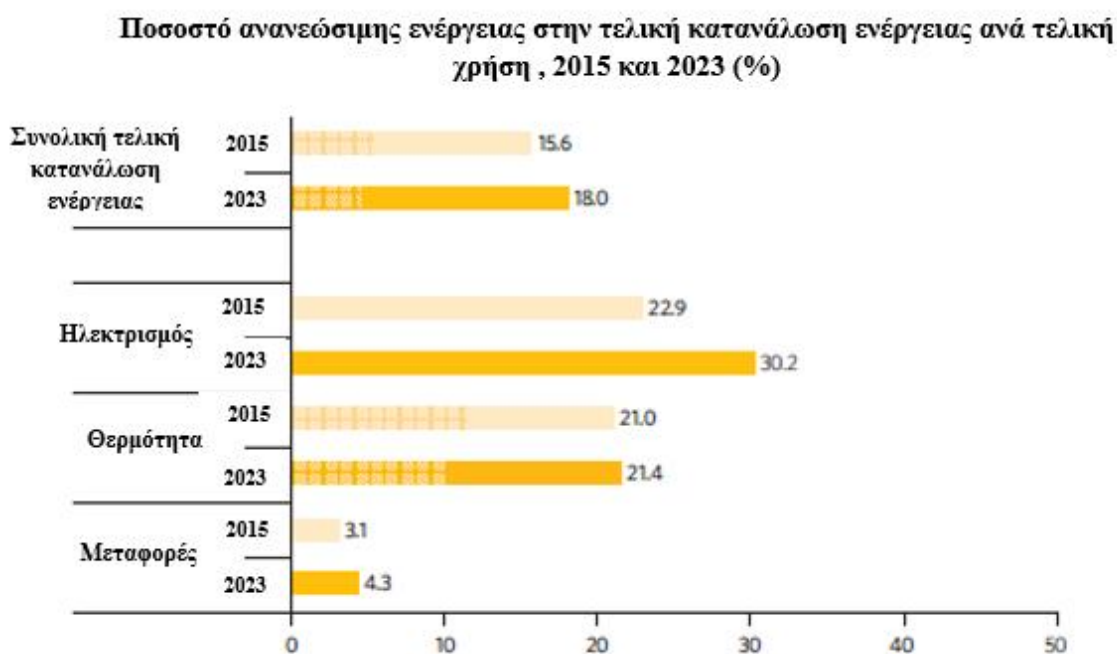
Η χρήση ανανεώσιμης ενέργειας επεκτάθηκε σε όλους τους τομείς τελικής χρήσης, με ιδιαίτερα αξιοσημείωτη πρόοδο που παρατηρήθηκε στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας προμήθευσαν πάνω από το 30% της παγκόσμιας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας το 2023, από 23% το 2015.

Αυτές οι αυξήσεις οφείλονταν σε μεγάλο βαθμό στην προσθήκη φωτοβολταϊκής και αιολικής δυναμικότητας, αν και η υδροηλεκτρική ενέργεια παραμένει η

μεγαλύτερη πηγή ανανεώσιμης ηλεκτρικής ενέργειας, με σχεδόν 15% της παγκόσμιας κατανάλωσης.

Η θέρμανση από ανανεώσιμη ενέργεια έφτασε το 21,4%, ενώ οι μεταφορές υστερούσαν στο 4,3%, αν και η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις μεταφορές κατέγραψε την ταχύτερη ανάπτυξη μεταξύ 2022 και 2023, αυξανόμενη κατά σχεδόν 12%.

Η χρήση ανανεώσιμης ενέργειας συνεχίζει να αυξάνεται, αλλά όχι στην κλίμακα που απαιτείται για την επίτευξη των διεθνών στόχων για την ενέργεια, το κλίμα και την ανάπτυξη. Η ταχεία δράση σε όλους τους τομείς, ιδίως στη θέρμανση και τις μεταφορές, με την υποστήριξη ισχυρών πολιτικών και επενδύσεων, είναι ζωτικής σημασίας για τη γεφύρωση του χάσματος και την παροχή οικονομικά προσιτής και βιώσιμης ενέργειας για όλους. Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό ανανεώσιμης ενέργειας στην τελική κατανάλωση και τελική χρήση το 2015 και το 2023 (%).

Οι αναπτυσσόμενες χώρες προωθούν σήμερα την αύξηση της δυναμικότητας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ωστόσο οι ανισότητες επιμένουν και διευρύνονται

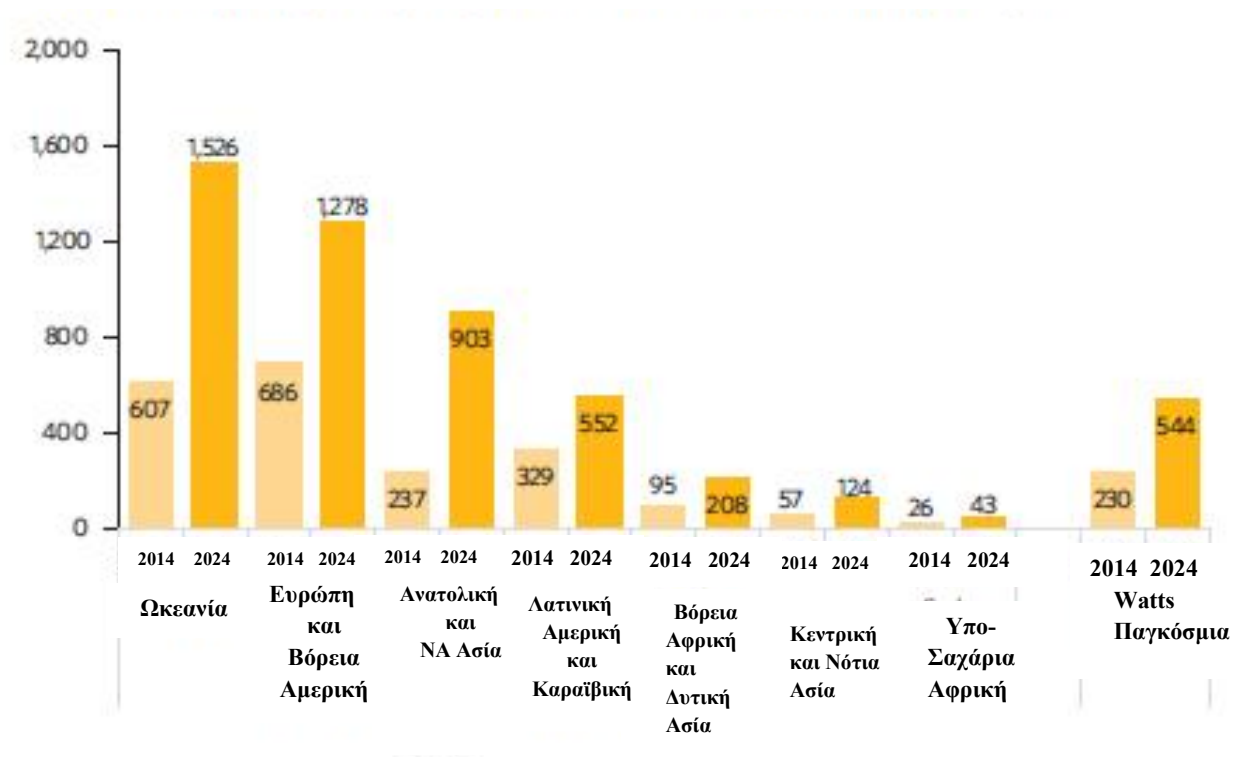
Η εγκατεστημένη δυναμικότητα ισχύς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έφτασε σε ιστορικό υψηλό παγκοσμίως το 2024, με τη μεγαλύτερη ετήσια αύξηση μέχρι σήμερα, φτάνοντας τα 544 watts ανά άτομο. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες κατέγραψαν σύνθετο μέσο ρυθμό ανάπτυξης 13% τα τελευταία πέντε χρόνια, σε σύγκριση με 8% στις ανεπτυγμένες χώρες. Το ποσοστό της εγκατεστημένης δυναμικότητας ανανεώσιμης ενέργειας στις αναπτυσσόμενες χώρες ανήλθε στο 47% το 2024, σε σύγκριση με 45% στις ανεπτυγμένες χώρες.

Παρά την πρόοδο αυτή, οι ανισότητες παραμένουν έντονες. Το 2024, οι χώρες υψηλού και ανώτερου-μεσαίου εισοδήματος έφτασαν τα 1.224 και 808 watts ανά άτομο αντίστοιχα, σε σύγκριση με μόλις 117 watts ανά άτομο για τις χώρες χαμηλότερου-μεσαίου εισοδήματος και 34 watts ανά άτομο για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος.

Η Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία ηγήθηκαν της περιφερειακής ανάπτυξης την τελευταία δεκαετία με σχεδόν τετραπλάσια αύξηση. Η Ωκεανία, η υποσαχάρια Αφρική, τα Μικρά Νησιωτικά Αναπτυσσόμενα Κράτη (*Small Island Developing States, SIDS*), οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (*Least Developed Countries, LDC*) και οι χώρες χωρίς πρόσβαση στη θάλασσα (*Landlocked Developing Countries, LLDC*) κατέγραψαν ρυθμούς ανάπτυξης κάτω του μέσου όρου και κινδυνεύουν να μείνουν πίσω. Χωρίς την επιταχυνόμενη ανάπτυξη οικονομικά αποδοτικών λύσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σε όλες τις χώρες, αυτές οι ανισότητες θα διευρυνθούν και θα υπονομεύσουν μια παγκόσμια δίκαιη ενεργειακή μετάβαση.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η ανά κεφαλή ανάπτυξη ανανεώσιμης δυναμικότητας 2014 and 2024 (watts ανά κεφαλή).

Ανά κεφαλή ανάπτυξη Ανανεώσιμης δυναμικότητας, 2014 και 2024 (watts ανά κεφαλή)

Η πρόοδος στην ενεργειακή ένταση μετριάζεται, με αποτέλεσμα να απαιτείται επιταχυνόμενη δράση

Η ένταση πρωτογενούς ενέργειας (Primary energy intensity) – ο λόγος της συνολικής ενεργειακής τροφοδοσίας προς το ΑΕΠ – βελτιώθηκε κατά 1,5% το 2023, ανεβάζοντας την παγκόσμια ένταση ενέργειας στα 3,76 megajoules ανά δολάριο, μετρούμενη σε Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης (**Purchasing Power Parity PPP**) του 2021.

Ο ρυθμός αυτός ήταν βραδύτερος από τη μείωση του 2,4% που καταγράφηκε το 2022, αλλά ελαφρώς υψηλότερος από τη μέση μείωση του 1,4% της περιόδου 2015-2023. Ορισμένες χώρες και περιοχές – ιδίως η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Δημοκρατία της Κορέας, η Τουρκία και το Ηνωμένο Βασίλειο – πέτυχαν απότομες βελτιώσεις πολύ πάνω από τον παγκόσμιο μέσο όρο,

χάρης στην ισχυρή πολιτική δράση, την αύξηση των επενδύσεων και τις αλλαγές στη συμπεριφορά των καταναλωτών.

Παρά την κάποια πρόοδο, καμία περιοχή δεν πέτυχε τον ρυθμό βελτίωσης του 2,6% που ορίστηκε από τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης (SDG) για την ενεργειακή απόδοση μεταξύ 2010 και 2023, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για επιταχυνόμενη δράση παγκοσμίως. Ωστόσο, 6 από τις 20 χώρες που καταναλώνουν μεγαλύτερη ενέργεια πέτυχαν τον στόχο. Η επιτάχυνση της προόδου στον βιομηχανικό τομέα - η οποία επιβραδύνθηκε το 2023 - και η επέκταση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο μείγμα ηλεκτρικής ενέργειας είναι κρίσιμες για τη γεφύρωση του χάσματος.

Η χρηματοδότηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παραμένει ανεπαρκής, καθώς μειώνεται η υποστήριξη προς τις ευάλωτες χώρες.

Το 2024, οι διεθνείς χρηματοροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες, για την υποστήριξη της καθαρής και ανανεώσιμης ενέργειας, έφτασαν τα \$ 24,6 δισ. το 2024, σημειώνοντας οριακή αύξηση από τα \$ 24,4 δισ. το 2023. Μεταξύ των τεχνολογιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, οι επενδύσεις που επικεντρώνονται αποκλειστικά στην ηλιακή ενέργεια συνέχισαν να προσελκύουν το μεγαλύτερο μερίδιο, αποτελώντας το 30% των χρηματοοικονομικών ροών, ακολουθούμενες από την υδροηλεκτρική ενέργεια (17%) και την αιολική ενέργεια (5%).

Η βιοενέργεια, η γεωθερμική και η θαλάσσια ενέργεια αντιπροσώπευαν το 3%, με τις μικτές και άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας να αντιπροσωπεύουν το 45% των συνολικών ροών.

Παρά τη συνολική ανάπτυξη, οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDC) και τα Μικρά Νησιωτικά Αναπτυσσόμενα Κράτη (*Small Island*

Developing States, SIDS) – οι χώρες που είναι πιο ευάλωτες στην ενεργειακή φτώχεια και τα κλιματικά σοκ – είδαν τις χρηματοοικονομικές ροές να μειώνονται κατά 11% και 5% αντίστοιχα το 2024. Καθώς η αναπτυξιακή βοήθεια αναμένεται να περιοριστεί, η δίκαιη κατανομή της χρηματοδότησης σε όσους έχουν μείνει πιο πίσω θα καθίσταται ολοένα και πιο κρίσιμη.

Στόχος 8: Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη

- Οι γεωπολιτικές εντάσεις επιδεινώνουν την ήδη υποτονική παγκόσμια οικονομία. Η οικονομική ανάπτυξη παραμένει κάτω από τα επίπεδα προ της πανδημίας, με τις διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού, την αστάθεια των τιμών ενέργειας και τις μειωμένες εμπορικές ροές να επηρεάζουν σήμερα τις προοπτικές. Τα κέρδη στην παραγωγικότητα της εργασίας παραμένουν ανεπαρκή για να αυξήσουν τους πραγματικούς μισθούς ή να μειώσουν τη φτώχεια.
- Η ανεργία είναι ιστορικά χαμηλή, αλλά η ασφαλής εργασία παραμένει απρόσιτη για πολλούς. Το παγκόσμιο ποσοστό ανεργίας παρέμεινε στο 4,9% το 2025. Ωστόσο, η άτυπη απασχόληση παραμένει ευρέως διαδεδομένη και σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητη από το 2015. Εν τω μεταξύ, ένας στους πέντε νέους παγκοσμίως δεν εργάζεται, δεν εκπαιδεύεται ή δεν καταρτίζεται (NEET).

- Παρά τις μειώσεις στην παιδική εργασία, οι εργαζόμενοι συνεχίζουν να βιώνουν μια επιδείνωση στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους. Από το 2020, η παιδική εργασία παγκοσμίως μειώθηκε πάνω από 20 εκατ., ωστόσο 138 εκατ. παιδιά εξακολουθούν να επηρεάζονται. Ταυτόχρονα, η εθνική συμμόρφωση με την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και τα δικαιώματα συλλογικής διαπραγμάτευσης έχει επιδεινωθεί στις περισσότερες περιοχές από το 2015, αποδυναμώνοντας την προστασία των εργαζομένων παγκοσμίως.
- Η δημιουργία ευκαιριών για δίκαιη και ασφαλή απασχόληση – ιδιαίτερα για τις γυναίκες, τους νέους και τις ευάλωτες οικονομίες – θα εξαρτηθεί από το κλείσιμο των ψηφιακών και χρηματοοικονομικών κενών ένταξης²⁰, τις διαρκείς επενδύσεις στην παραγωγικότητα (sustained investment in productivity)²¹ και την τεχνολογία, την μεγαλύτερη τυποποίηση της απασχόλησης, την ισχυρότερη κοινωνική προστασία και την αυστηρότερη εφαρμογή των εργασιακών δικαιωμάτων.

Η παγκόσμια ανάπτυξη είναι υποτονική, με τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες να μην επιτυγχάνουν τους στόχους του 2030

Η παγκόσμια οικονομική ανάπτυξη παρέμεινε υποτονική από το 2015. Μετά από συρρίκνωση κατά 3,9% το 2020, το παγκόσμιο νπραγματικό ΑΕΠ κατά κεφαλήν ανέκαμψε κατά 5,5% το 2021, αλλά επιβραδύνθηκε σε 2,0% το 2023 και 1,9% το 2024 και προβλέπεται να σταθεροποιηθεί σε περίπου 1,9% έως το 2027.

²⁰ “Financial Inclusion gaps” (κενά χρηματοοικονομικής συμπερίληψης): Ο όρος αυτός αναφέρεται στις ανισότητες και τις ελλείψεις σχετικά με την πρόσβαση και τη χρήση βασικών οικονομικών και τραπεζικών υπηρεσιών (π.χ. τραπεζικοί λογαριασμοί, δάνεια, ασφάλειες) από συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες ή περιοχές

²¹ Sustained investment (συνεχής επένδυση ή διαρκής επένδυση). Ο όρος αναφέρεται σε χρηματοδότηση ή κεφάλαια που διατίθενται σταθερά για μεγάλο χρονικό διάστημα, σε αντίθεση με μια εφάπαξ ή περιστασιακή επένδυση

Κατά την περίοδο 2015-2024, η ετήσια ανάπτυξη ήταν κατά μέσο όρο 1,7%, από 2,0% το 2010-2014. Η ανάκαμψη ήταν επίσης άνιση, με τις φτωχότερες χώρες να αποδεικνύονται λιγότερο ανθεκτικές, αφήνοντάς τες πιο μακριά από την ανάπτυξη που απαιτείται για την προώθηση του στόχου.

Οι τρέχουσες γεωπολιτικές εντάσεις, ιδίως στη Μέση Ανατολή, συνεχίζουν να ασκούν πίεση στην παγκόσμια οικονομία μέσω διαταραχών στην αλυσίδα εφοδιασμού, αστάθειας στις τιμές ενέργειας και μειωμένων εμπορικών ροών, θολώνοντας τις προοπτικές.

Επίσης, η ανάκαμψη ήταν ανησυχητική στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LCD). Η ετήσια αύξηση του ΑΕΠ στις χώρες αυτές από 7,1% την περίοδο 2005–2009 σε 4,7% την περίοδο 2015–2024. Αν και οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες είδαν μια μερική ανάκαμψη μετά την πανδημία COVID-19 σε 5,2% το 2022, η ανάπτυξη επιβραδύνθηκε ξανά στο 3,9% το 2023–2024. Αν και οι προβλέψεις δείχνουν ότι η ανάπτυξη θα φτάσει το 4,4% έως το 2027 – εν τούτοις εξακολουθεί να είναι πολύ χαμηλότερη από τον στόχο του 7% που έχει τεθεί στην Ατζέντα του 2030.

Η ψηφιακή μετάβαση διευρύνει την πρόσβαση στις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, αλλά τα κενά στην ένταξη παραμένουν

Η πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες έχει επεκταθεί σημαντικά από το 2015, αλλά τα κανάλια πρόσβασης αποκλίνουν μεταξύ των περιοχών. Μεταξύ 2015 και 2024, τα μηχανήματα ΑΤΜ και τα υποκαταστήματα εμπορικών τραπεζών μειώθηκαν παγκοσμίως, καθώς οι προηγμένες οικονομίες στράφηκαν προς τις ψηφιακές υπηρεσίες, ενώ οι αναπτυσσόμενες περιοχές επέκτειναν τόσο τα φυσικά όσο και τα ψηφιακά δίκτυα. Η διαθεσιμότητα των ΑΤΜ σχεδόν διπλασιάστηκε στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC) και στις Χώρες χωρίς

πρόσβαση στη θάλασσα (Landlocked Developing Countries, LLDCs) και τα δίκτυα υποκαταστημάτων αυξήθηκαν πάνω από 50% στις χώρες LLDC.

Επίσης, έχει αυξηθεί η ιδιοκτησία λογαριασμού: το 79% των ενηλίκων παγκοσμίως κατείχε ένα λογαριασμό σε τράπεζα, πάροχο κινητής τηλεφωνίας ή άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα το 2025, από 74% το 2021, κυρίως λόγω ψηφιακά ενεργών λογαριασμών προσβάσιμων μέσω κάρτας ή κινητού τηλεφώνου, καθιστώντας τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες πιο προσβάσιμες σε εκατομμύρια ανθρώπους.

Ακόμη περισσότερο έχουν αυξηθεί οι επίσημες αποταμιεύσεις, από 24% των ενηλίκων το 2021 σε 40% το 2024. Η διατήρηση της προόδου θα απαιτήσει μεγαλύτερη πρόσβαση σε κινητά τηλέφωνα, σύνδεση στο Διαδίκτυο και ψηφιακή υποδομή.

Η παγκόσμια αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας σταθεροποιείται, αλλά παραμένει κάτω από τις τάσεις πριν από την πανδημία

Ενώ η παγκόσμια παραγωγικότητα της εργασίας έχει σταθεροποιηθεί μετά τα σοκ της πανδημίας COVID-19, παραμένει κάτω από τα προ-πανδημίας επίπεδα - ιδιαίτερα στις φτωχότερες χώρες του κόσμου. Η παγκόσμια παραγωγή ανά εργαζόμενο αυξήθηκε από 0,7% το 2023 σε 1,7% το 2025, με παρόμοια ποσοστά να προβλέπονται έως το 2027. Αν και αυτοί οι αριθμοί σηματοδοτούν ανθεκτικότητα στην παγκόσμια οικονομία, η αύξηση της παραγωγικότητας παραμένει κάτω από τα προ-πανδημίας επίπεδα του 1,8% από το 2015 έως το 2019.

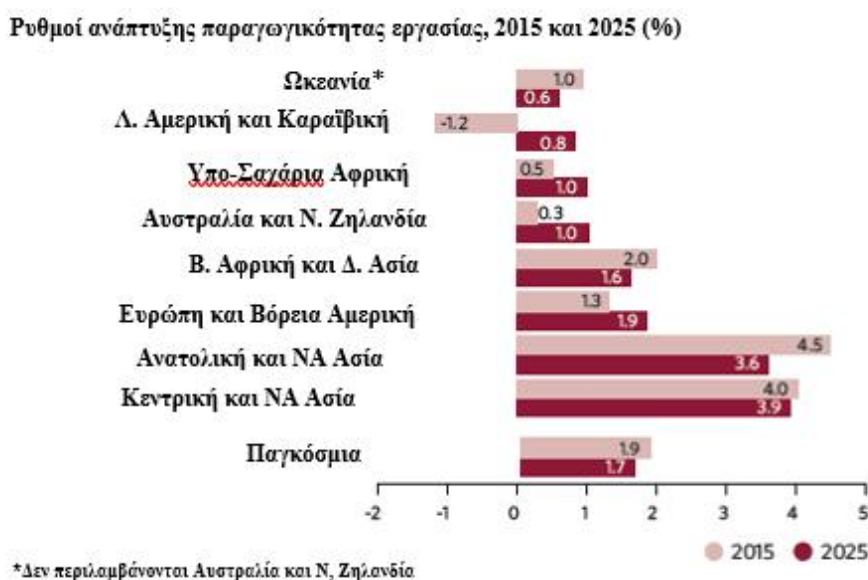
Αυτός ο σταθερός αλλά υποτονικός ρυθμός προόδου της παραγωγικότητας της εργασίας **υποδηλώνει αδύναμες επενδύσεις και άνιση υιοθέτηση τεχνολογίας** - παράγοντες που έχουν συμβάλει στην βαθιά άνιση πρόοδο που παρατηρείται σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η ανάπτυξη ήταν ισχυρότερη στην Κεντρική και Νότια Ασία και στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία, όπου ξεπέρασε το 3,5% το 2025. Στην υποσαχάρια Αφρική και τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, η ανάπτυξη παραμένει κάτω από το 1%.

Η διασφάλιση ότι η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας είναι πιο ομοιόμορφα κατανεμημένη θα απαιτήσει:

- ✓ επιταχυνόμενες επενδύσεις,
- ✓ ευρύτερη τεχνολογική διάχυση και
- ✓ ισχυρότερη ανάπτυξη δεξιοτήτων, ιδίως στις περιοχές που υστερούν περισσότερο.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας, 2015 και 2025 (%)

Τα ιστορικά χαμηλά ποσοστά ανεργίας συγκαλύπτουν ένα βαθύτερο έλλειμμα

Η παγκόσμια ανεργία διαμορφώθηκε στο 4,9% το 2025, αμετάβλητη από το 2024, αλλά ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 1,3 εκατ.. Ωστόσο, το κύριο ποσοστό καλύπτει μια πιο άνιση εικόνα. Στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC), τις χωρίς πρόσβαση στη θάλασσα χώρες (Landlocked Developing Countries, LLDC) και την υποσαχάρια Αφρική, τα ποσοστά ανεργίας ήταν υψηλότερα το 2025 από ό,τι το 2015, μια υπενθύμιση ότι οι παγκόσμιοι μέσοι όροι μπορούν να συγκαλύψουν το πόσο άνισα κατανέμεται η πρόοδος.

Η αγορά εργασίας εξακολουθεί να θέτει σε μειονεκτική θέση τις γυναίκες και τους νέους. Παρόλο που η γυναικεία ανεργία έχει μειωθεί ελαφρώς από το 2015, το χάσμα μεταξύ των φύλων έχει διευρυνθεί κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες, και στη Βόρεια Αφρική και τη Δυτική Ασία, οι γυναίκες έχουν διπλάσιες πιθανότητες να είναι άνεργες από τους άνδρες.

Επίσης, σταθερά υψηλή παραμένει η ανεργία των νέων, φθάνοντας το 12,4% το 2025, σχεδόν τέσσερις φορές το ποσοστό των ενηλίκων. Η γεωπολιτική αβεβαιότητα και η ασθενέστερη ζήτηση θα μπορούσαν να θέσουν σε κίνδυνο ακόμη και αυτά τα μέτρια κέρδη.

Τα στοιχεία για την απασχόληση συγκαλύπτουν επίσης περιπτώσεις κατώτερων συνθηκών εργασίας. Το 2025, η άτυπη απασχόληση – η εργασία χωρίς συμβάσεις, προστασία ή αξιόπιστο εισόδημα – αντιπροσώπευε το 57,9% της απασχόλησης παγκοσμίως και έχει αλλάξει ελάχιστα από το 2015.

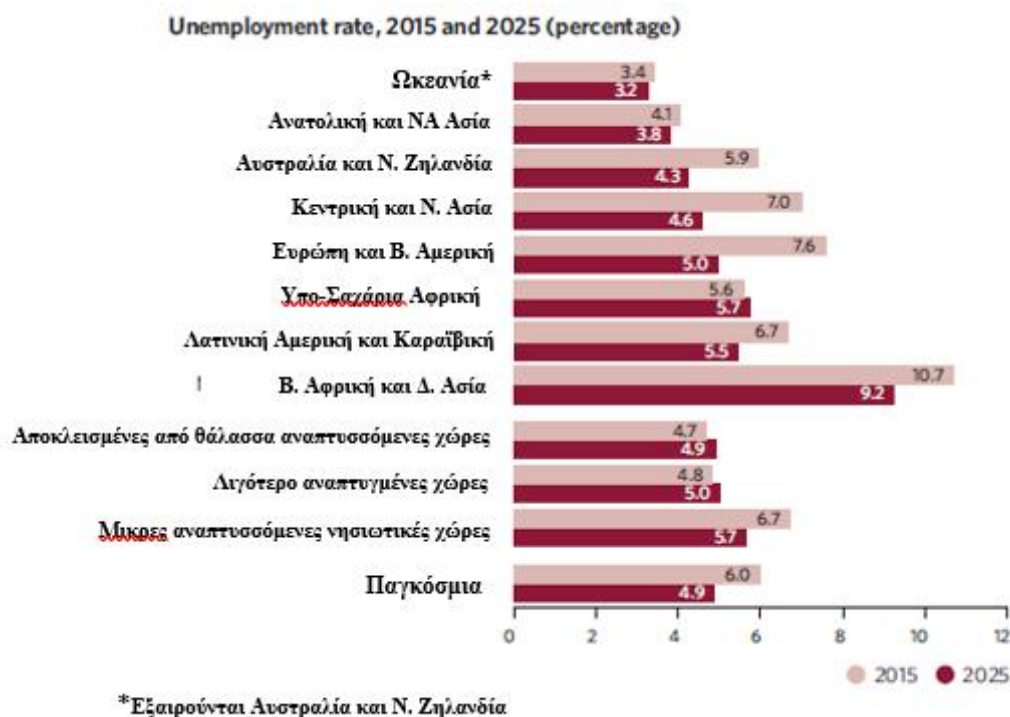
Στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και την υποσαχάρια Αφρική, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε σε σχεδόν 9 στους 10 εργαζόμενους, υπογραμμίζοντας πόσο μακριά βρίσκεται το μεγαλύτερο μέρος του κόσμου από το είδος της επίσημης, ασφαλούς απασχόλησης που οραματίζεται η Ατζέντα του 2030.

Επιπλέον, το ποσοστό των νέων που δεν εργάζονται, δεν σπουδάζουν και δεν συμμετέχουν σε κάποια κατάρτιση (NEET: Not in Education, Employment, ή Training) αυξήθηκε ελαφρώς από 19,9% το 2024 σε 20,0% το 2025 και προβλέπεται να φτάσει το 20,2% έως το 2027.

Αυτή η μετατόπιση αποτελεί αντιστροφή της προηγούμενης προόδου και μεταφράζεται σε 4 επιπλέον εκατ. νέους που δεν έχουν τις ευκαιρίες να αναπτύξουν δεξιότητες και να βελτιώσουν τις επαγγελματικές τους προοπτικές.

Οι νέες γυναίκες φέρουν δυσανάλογο μερίδιο αυτού του βάρους και, σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν διπλάσιες πιθανότητες από τους νέους άνδρες να είναι NEET, ενώ στην Κεντρική και Νότια Ασία οι πιθανότητες αυξάνονται σε τέσσερις φορές μεγαλύτερες. Η αντιστροφή αυτών των τάσεων θα απαιτήσει διευρυμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την αξιοπρεπή εργασία, ιδίως για τις νέες γυναίκες.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται τα ποσοστά ανεργίας, 2015 και 2025 (%)

Η διάβρωση των εργασιακών δικαιωμάτων και η παιδική εργασία παραμένουν σημαντικές παγκόσμιες προκλήσεις

Η προστασία των εργασιακών δικαιωμάτων έχει αποδυναμωθεί παγκοσμίως, αφήνοντας πολλούς ολοένα και πιο περιορισμένους ή ανίκανους να οργανωθούν ή να διαπραγματευτούν συλλογικά, υπονομεύοντας έτσι τους δημοκρατικούς θεσμούς και τον κοινωνικό διάλογο, οδηγώντας επίσης σε επιδείνωση της οικονομικής ανισότητας.

Η παγκόσμια βαθμολογία για την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και τα δικαιώματα συλλογικής διαπραγμάτευσης, μετρούμενη σε κλίμακα από 0 (υψηλότερη συμμόρφωση) έως 10 (χαμηλότερη συμμόρφωση), ανήλθε σε 4,83 παγκοσμίως το 2024, σημειώνοντας μείωση 6,4% από το 2015.

Όταν σε κάθε χώρα δίνεται ίση βαρύτητα - αντί να προσαρμόζεται για το μέγεθος του εργατικού δυναμικού - η επιδείνωση είναι ακόμη πιο απότομη, στο 12,9%, γεγονός που υποδηλώνει ότι το πρόβλημα είναι πιο διαδεδομένο σε όλες τις χώρες. Η Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία συνέχισε να καταγράφει τις χειρότερες βαθμολογίες. Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική παρουσίασαν τη μεγαλύτερη διάβρωση των δικαιωμάτων την τελευταία δεκαετία. Και οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες είδαν τη σημαντικότερη μακροπρόθεσμη μείωση.

Ωστόσο, η πρόοδος στη μείωση της παιδικής εργασίας προσφέρει μια πιο ελπιδοφόρα εικόνα. Από το 2020, περισσότερα από 20 εκατ. λιγότερα παιδιά ασχολούνται με την παιδική εργασία, αντιστρέφοντας μια ανησυχητική αύξηση μεταξύ 2016 και 2020. Εν τούτοις, σχεδόν 138 εκατ. παιδιά εξακολουθούν να επηρεάζονται παγκοσμίως - σχεδόν το 8% όλων των παιδιών παγκοσμίως - συμπεριλαμβανομένων 54 εκατ. σε επικίνδυνες εργασίες.

Τη μεγαλύτερη μείωση σημείωσαν η Ασία και ο Ειρηνικός, με την παιδική εργασία να μειώνεται από 49 εκατ. σε 28 εκατ. παιδιά από το 2020. Το βαρύτερο βάρος, εξακολουθεί να φέρει, η Υποσαχάρια Αφρική, αντιπροσωπεύοντας σχεδόν τα δύο τρίτα όλων των παιδιών που εργάζονται. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η γεωργία παραμένει ο κυρίαρχος τομέας για την παιδική εργασία, υπογραμμίζοντας την επείγουσα ανάγκη για ισχυρότερη κοινωνική προστασία, ευκαιρίες αξιοπρεπούς εργασίας και ταχεία δράση για την επίτευξη του στόχου εξάλειψης της παιδικής εργασίας έως το 2030.

Ο τουρισμός συνεχίζει να οδηγεί την ανάπτυξη και την απασχόληση, αλλά τα επίπεδα πριν από την πανδημία δεν έχουν ακόμη αποκατασταθεί.

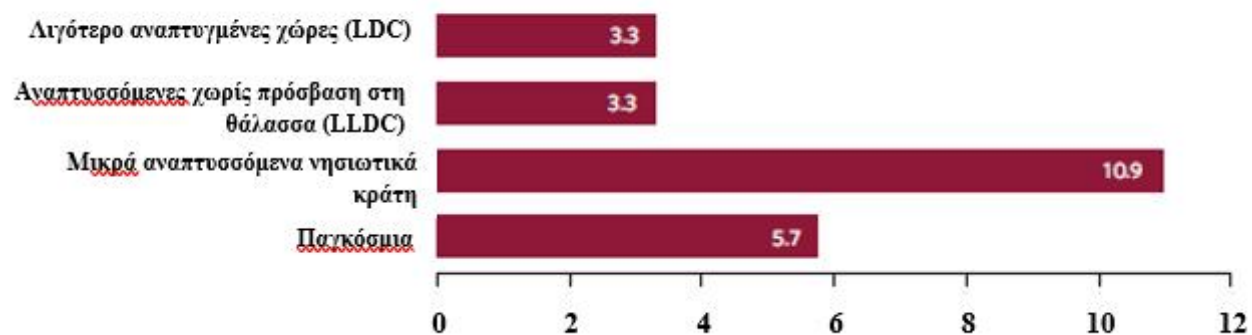
Η απασχόληση στον τουρισμό αυξάνεται, δημιουργώντας νέες οικονομικές ευκαιρίες σε απομακρυσμένες και αγροτικές κοινότητες. Το 2024, ο τομέας αντιπροσώπευε περίπου 1 στους 20 απασχολούμενους παγκοσμίως, απασχολώντας 173 εκατ. ανθρώπους σε 134 χώρες - αύξηση 14,3% από το 2015.

Ο τουρισμός είναι ιδιαίτερα κρίσιμος για τα Μικρά Νησιωτικά Αναπτυσσόμενα Κράτη (Small Island Developing States, SIDS), ο οποίος αντιπροσωπεύει περίπου το 11% της απασχόλησης και ήταν ιδιαίτερα ισχυρός στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (Least Developed Countries, LDC) και στις Χώρες Χωρίς Έξοδο στη Θάλασσα (Landlocked Developing Countries, LLDC), οι οποίες είδαν την απασχόληση που σχετίζεται με τον τουρισμό να αυξάνεται κατά 42,4% και 27,8% αντίστοιχα, μετά το 2015.

Ενώ τα στοιχεία για την απασχόληση είναι ενθαρρυντικά, η άμεση συμβολή του τουρισμού στο παγκόσμιο ΑΕΠ παραμένει κάτω από τα προ της πανδημίας επίπεδα— 3,5% το 2024 σε σύγκριση με 3,7% το 2015 και κορύφωση 3,8% το 2019. Το έλλειμμα έχει μεγαλύτερο βάρος σε περιοχές που εξαρτώνται περισσότερο από τον τουρισμό, ιδίως στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, όπου ο τουρισμός αντιπροσώπευε το 5,6% του ΑΕΠ το 2024, στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία (4,0%) και στην υποσαχάρια Αφρική (3,9%).

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό απασχολούμενων στις τουριστικές βιομηχανίες επί του συνόλου των απασχολούμενων, μέσος όρος 2015–2024 (%)

Ποσοστό απασχολούμενων στις τουριστικές βιομηχανίες επί του συνόλου των απασχολούμενων, μέσος όρος 2015–2024 (%)

Στόχος 9: Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομή

- Σε παγκόσμιο επίπεδο, η μεταποίηση (manufacturing) και το εμπόριο παραμένουν ανθεκτικά, αλλά οι παγκόσμιες διαταραχές δημιουργούν νέους κινδύνους. Η παγκόσμια μεταποίηση αυξήθηκε κατά 2,7% το 2025 και το θαλάσσιο εμπόριο - το οποίο διαχειρίζεται πάνω από το 80% του παγκόσμιου εμπορίου εμπορευμάτων - έφτασε στο ρεκόρ των 24,1 δις. μετρικών τόνων το 2024. Ωστόσο, οι αυξανόμενες εμπορικές εντάσεις, οι δασμοί και η γεωπολιτική αστάθεια διαταράσσουν τις αλυσίδες εφοδιασμού και αυξάνουν το κόστος.
- Η παγκόσμια κοινότητα επενδύει περισσότερο στην καινοτομία, αλλά όχι στις φτωχότερες χώρες του κόσμου. Μεταξύ 2015 και 2023, οι παγκόσμιες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη (E&A) αυξήθηκαν από 1,71% σε 1,92% του ΑΕΠ, με ένα σταθερά αυξανόμενο ερευνητικό εργατικό δυναμικό. Ωστόσο, πολλές αναπτυσσόμενες περιοχές εξακολουθούν να επενδύουν

λιγότερο από 1% του ΑΕΠ σε Ε&Α και υστερούν πολύ στην ερευνητική δυναμικότητα.

- Η ψηφιακή συνδεσιμότητα (Digital connectivity) επεκτείνεται ραγδαία, αλλά το ψηφιακό χάσμα παραμένει μεγάλο. Μέχρι το 2025, τα δίκτυα 5G²² κάλυπταν το 55% του παγκόσμιου πληθυσμού και το κινητό ευρυζωνικό δίκτυο έφτασε το 96%. Ωστόσο, μόνο το 4% των ανθρώπων σε χώρες χαμηλού εισοδήματος έχουν πρόσβαση στο 5G.
- Για την προώθηση μιας βιώσιμης βιομηχανικής ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς είναι απαραίτητη η κλιμάκωση των επενδύσεων σε ανθεκτικές υποδομές, βιώσιμη εκβιομηχάνιση και καινοτομία – παράλληλα με την ισχυρότερη διεθνή υποστήριξη για την Έρευνα και Ανάπτυξη, τη χρηματοδότηση και την τεχνολογία στις αναπτυσσόμενες χώρες –.

Παρά τις πιέσεις στο παγκόσμιο εμπόριο, οι θαλάσσιες εμπορευματικές μεταφορές συνεχίζουν να κινούνται

Η παγκόσμια οικονομία διασχίζει τους ωκεανούς, γεγονός που την καθιστά ευάλωτη σε θαλάσσιες διαταραχές. Το 2024, το παγκόσμιο θαλάσσιο εμπόριο πλησίασε σε ιστορικό υψηλό, φτάνοντας περίπου 24,1 δισ. μετρικούς τόνους - 16% υψηλότερο από ό,τι το 2015. Ωστόσο, το θαλάσσιο εμπόριο λειτουργεί σε ένα ολοένα και πιο ασταθές περιβάλλον.

²² **Δίκτυα 5G** (ασύρματα δίκτυα 5ης γενιάς): Είναι η πέμπτη γενιά τεχνολογίας κινητής τηλεφωνίας, που σχεδιάστηκε για να προσφέρει πολύ μεγαλύτερες ταχύτητες μετάδοσης δεδομένων, εξαιρετικά χαμηλή καθυστέρηση (latency) και τη δυνατότητα ταυτόχρονης σύνδεσης για χιλιάδες συσκευές, όπως έξυπνες πόλεις και το Διαδίκτυο των Πραγμάτων (Internet of Things, IoT). Το **Internet of Things** είναι το δίκτυο φυσικών αντικειμένων και συσκευών που ενσωματώνουν αισθητήρες, λογισμικό και τεχνολογίες σύνδεσης, όπως έξυπνες οικιακές συσκευές, φορητά αξεσουάρ υγείας και βιομηχανικοί αισθητήρες, επιτρέποντάς τους να συλλέγουν, να ανταλλάσσουν δεδομένα και να επικοινωνούν αυτόματα σε πραγματικό χρόνο χωρίς την ανάγκη ανθρώπινης παρέμβασης.

Με πάνω από το 80% του παγκόσμιου εμπορίου εμπορευμάτων να μεταφέρεται δια θαλάσσης, οι μεταβαλλόμενες εμπορικές πολιτικές, οι αυξανόμενοι δασμοί, οι γεωπολιτικές εντάσεις και οι διαταραχές σε βασικούς ναυτιλιακούς διαδρόμους - συμπεριλαμβανομένης της Ερυθράς Θάλασσας, της Διώρυγας του Παναμά και του Στενού του Ορμούζ - έχουν αναδιαμορφώσει τα δίκτυα εφοδιαστικής αλυσίδας, έχουν αυξήσει το κόστος αποστολής και έχουν προσθέσει πληθωριστικές πιέσεις σε ολόκληρη την παγκόσμια οικονομία.

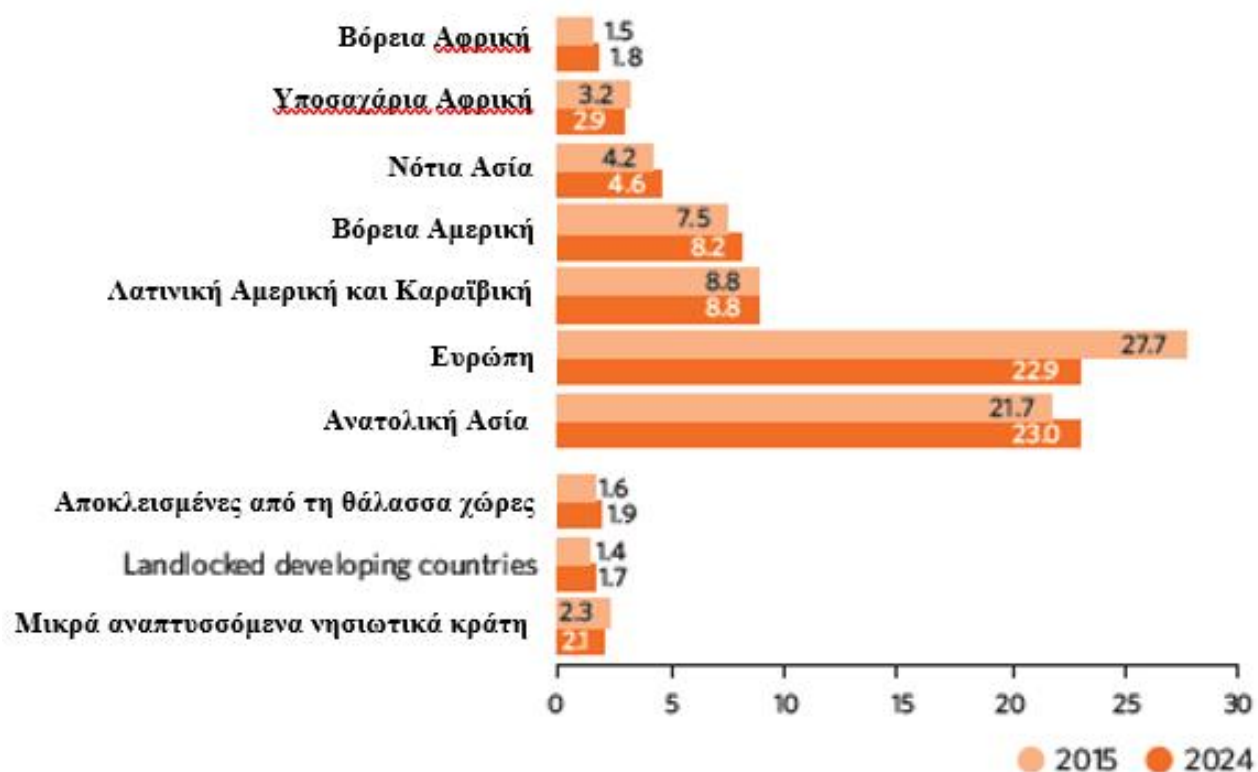
Η γεωγραφία του θαλάσσιου εμπορίου είναι ασύμμετρη. Η Ανατολική Ασία και η Ευρώπη αντιπροσωπεύουν περίπου το 23% του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου η καθεμία, αν και το μερίδιο της Ευρώπης έχει μειωθεί κατά 4,7 ποσοστιαίες μονάδες από το 2015.

Η Βόρεια Αμερική και η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική έχουν δείξει σταθερή ανάπτυξη, ενώ η Αφρική, οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC), οι αποκλεισμένες από τη θάλασσα αναπτυσσόμενες χώρες (LLDC) και οι μικρές αναπτυσσόμενες νησιωτικές χώρες (Small Island Developing States, SIDS) αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μικρό μερίδιο του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου.

Ωστόσο, παρά το μικρότερο μερίδιο του συνόλου, το θαλάσσιο εμπόριο μπορεί να αποτελέσει ζωτική σανίδα σωτηρίας για πολλές χώρες, όπως οι μικρές αναπτυσσόμενες νησιωτικές χώρες (SIDS), αφήνοντάς τις ιδιαίτερα ευάλωτες σε αυξήσεις του κόστους μεταφοράς και διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό του θαλάσσιου εμπορίου σε επιλεγμένες περιοχές το 2015 και το 2024 (%).

Ποσοστό του παγκόσμιου θαλάσσιου εμπορίου ανά περιοχή, 2015 και 2024 (%)

Η παγκόσμια μεταποίηση (Global manufacturing) βρίσκεται σε σταθερή ανάκαμψη

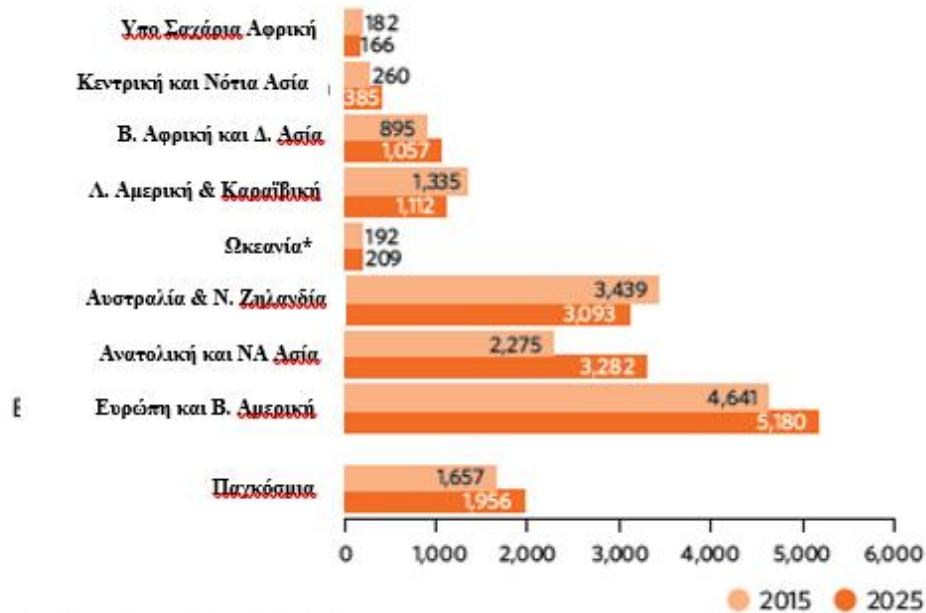
Η παγκόσμια μεταποίηση έχει αποδειχθεί αξιοσημείωτα ανθεκτική. Ανέκαμψε κατά 8,9% το 2021 μετά το σοκ της πανδημίας COVID-19, ενισχύθηκε στο 3,0% το 2024 μετά από ένα έτος γεωπολιτικών εντάσεων και αυξανόμενου κόστους παραγωγής και αυξήθηκε περαιτέρω κατά 2,7% το 2025 παρά τις αυξανόμενες εμπορικές εντάσεις. Μεταξύ 2015 και 2025, η κατά κεφαλήν προστιθέμενη αξία της μεταποίησης αυξήθηκε κατά 18,1%, από \$1.657 το 2015 σε \$1.956 το 2025 (σε σταθερές τιμές του 2020).

Ωστόσο, αυτά τα κέρδη καλύπτουν περιφερειακές ανισότητες. Ενώ η μεταποίηση στην Κεντρική και Νότια Ασία σημείωσε άνοδο, με την κατά κεφαλήν προστιθέμενη αξία να αυξάνεται κατά 47,9% από το 2015, μειώθηκε κατά 16,7% στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική. Εν τω μεταξύ, μεταξύ 2015 και 2025, το μερίδιο της προστιθέμενης αξίας της μεταποίησης στο ΑΕΠ παρέμεινε σε γενικές γραμμές στάσιμο στο 15,6%.

Πιο εντυπωσιακό είναι το σημείο όπου η ανάκαμψη έχει κλονιστεί: **οι θέσεις εργασίας**. Το ποσοστό της μεταποίησης στην παγκόσμια απασχόληση μειώθηκε από 14,3% το 2015 σε 13,7% το 2025. Καθώς η βιομηχανική επέκταση έχει γίνει ολοένα και πιο απαιτητική σε κεφάλαιο και τεχνολογία, και η απασχόληση έχει συνεχίσει μια μακροπρόθεσμη στροφή προς τις υπηρεσίες, το αποτέλεσμα είναι ένα μοτίβο που είναι ισχυρό στην παραγωγή και αδύναμο στην χωρίς αποκλεισμούς απασχόληση από την οποία εξαρτάται η ανάπτυξη.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η χρονική εξέλιξη 2015-2025 της ανά κεφαλή προστιθέμενη αξία μεταποίησης, 2015 και 2025 (σταθερά \$ 2020)

Ανά κεφαλή προστιθέμενη αξία μεταποίησης 2015 και 2025 -2025 (σταθερά \$ 2020)

* Δεν περιλαμβάνονται Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία

Οι παγκόσμιες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) από την ενέργεια συνεχίζουν να αυξάνονται, ακόμη και καθώς η καθαρή ενέργεια περιορίζει περαιτέρω την ανάπτυξη

Οι παγκόσμιες εκπομπές CO₂ από την καύση καυσίμων και τις βιομηχανικές διεργασίες έφτασαν το 2025 στο ιστορικό υψηλό των 38,1 γιγατόνων (Gt), με τις εκπομπές από την καύση καυσίμων να αυξάνονται κατά 0,5%, ενώ οι εκπομπές από τις βιομηχανικές διεργασίες μειώθηκαν περίπου 2%.

Για πρώτη φορά σε σχεδόν 30 χρόνια, οι προηγμένες οικονομίες κατέγραψαν υψηλότερη αύξηση εκπομπών από τις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες 0,5% έναντι 0,3%, αντίστοιχα. Οι εκπομπές της Κίνας μειώθηκαν κατά 0,5% λόγω της επέκτασης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ενώ ο υπόλοιπος αναπτυσσόμενος κόσμος αναπτύχθηκε κατά 1,1% - το ήμισυ του ετήσιου μέσου όρου του 2019-2024.

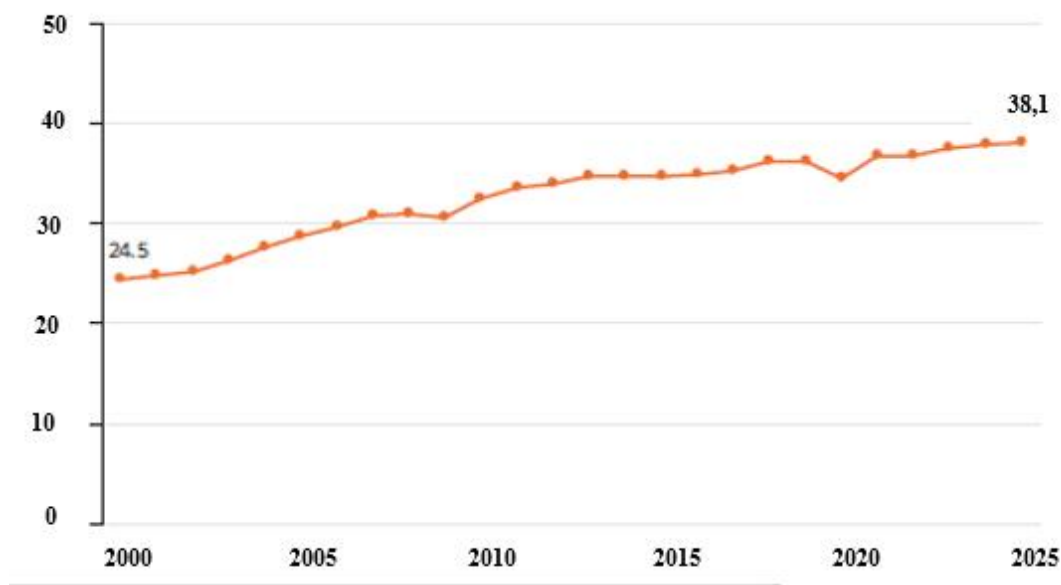
Αυτή η επιβράδυνση υποβοηθήθηκε από τους ισχυρούς μουσώνες και τον ηπιότερο καιρό που μείωσαν τις ανάγκες ψύξης σε όλη την Ινδία και τη Νοτιοανατολική Ασία. Αντίθετα, η ανάπτυξη στις προηγμένες οικονομίες οφείλεται σε ψυχρότερους χειμώνες που αύξησαν τη ζήτηση θέρμανσης.

Ακόμα και καθώς οι εκπομπές αυξάνονταν, η ανάπτυξη καθαρής ενέργειας βοήθησε στον περιορισμό της περαιτέρω ανάπτυξης. Από το 2019, η επέκταση των φωτοβολταϊκών, της αιολικής και της πυρηνικής ενέργειας· των ηλεκτρικών οχημάτων· και οι αντλίες θερμότητας απέτρεψαν συνολικά περίπου 3 Gt εκπομπών CO₂ το 2025, μέγεθος που αντιστοιχεί σε περίπου 8% των παγκόσμιων εκπομπών που σχετίζονται με την ενέργεια.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται η χρονική εξέλιξη των παγκόσμιων εκπομπών CO₂ από καύση ενέργειας και βιομηχανικές διεργασίες 2000-2025 (gigatonnes)²³.

²³ 1 giga = 10⁹ metric tones

Χρονική εξέλιξη των παγκόσμιων εκπομπών CO₂ από καύση ενέργειας και βιομηχανικές διεργασίες 2000-2025 (gigatonnes)

Η παγκόσμια καινοτομία προχωρά, αλλά τα κενά στην ερευνητική δυναμικότητα παραμένουν

Η καινοτομία προοδεύει παγκοσμίως, αν και τα κενά μεταξύ των περιφερειών διευρύνονται. Μεταξύ 2015 και 2023, οι παγκόσμιες επενδύσεις σε Έρευνα και Ανάπτυξη (R&D investment) αυξήθηκαν κατά μέσο όρο 4,9% ετησίως, αυξάνοντας το μερίδιό τους στο παγκόσμιο ΑΕΠ από 1,71% σε 1,92%. Επίσης, με παρόμοιο ρυθμό, αυξήθηκε το παγκόσμιο ερευνητικό εργατικό δυναμικό, με τον αριθμό των ερευνητών να αυξάνεται κατά 4,4% ετησίως και τους ερευνητές ανά εκατομμύριο κατοίκων να αυξάνονται από 1.141 σε 1.486.

Ωστόσο, αυτά τα κέρδη δεν κατανεμήθηκαν σε όλες τις περιοχές. Η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική ηγήθηκαν, επενδύοντας το 2,55% του ΑΕΠ σε Έρευνα και Ανάπτυξη, ενώ η Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία μείωσε σημαντικά το

χάσμα, με τις επενδύσεις να αυξάνονται από 2,02% σε 2,42% μεταξύ 2015 και 2023.

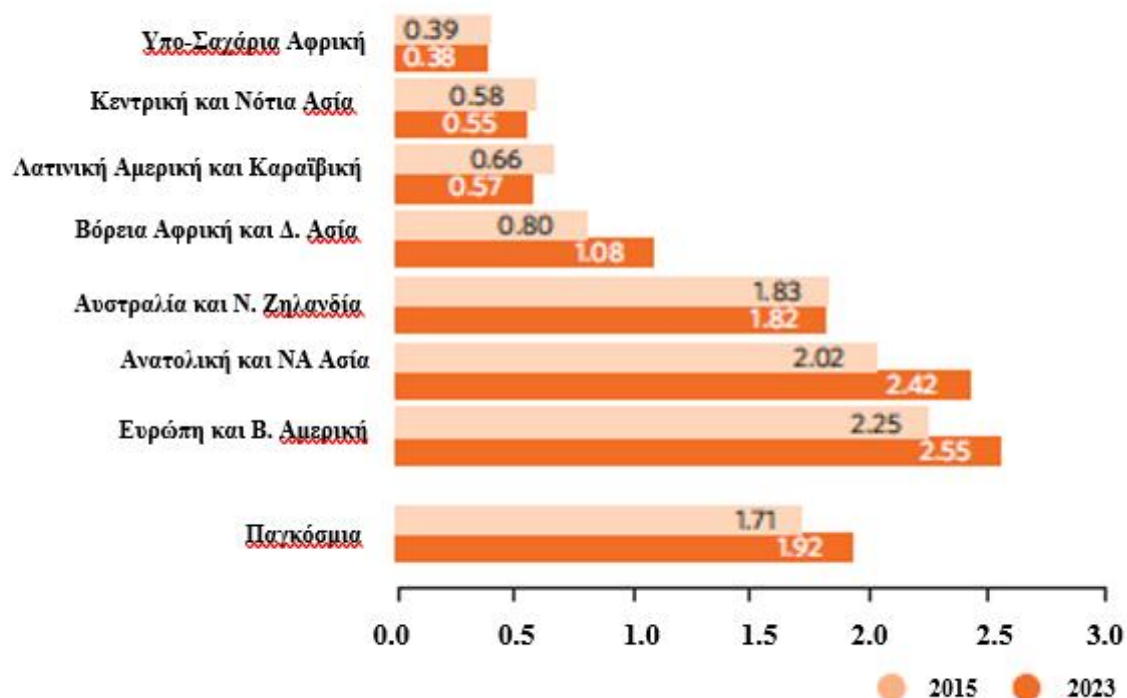
Εν τω μεταξύ, η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική, η Κεντρική και Νότια Ασία και η Υποσαχάρια Αφρική συνέχισαν να επενδύουν λιγότερο από 1% του ΑΕΠ σε Έρευνα και Ανάπτυξη.

Ένα παρόμοιο χάσμα παρουσιάζει η ερευνητική δυναμικότητα. **Το 2023, η Ευρώπη και η Βόρεια Αμερική είχαν 4.358 ερευνητές ανά εκατομμύριο κατοίκους, σε σύγκριση με μόλις 88 στην υποσαχάρια Αφρική. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται σε όλη την έκταση, αντιπροσωπεύοντας μόλις το 31,4% των ερευνητών παγκοσμίως.**

Η βιομηχανική αναβάθμιση συνόδευσε τα συνολικά κέρδη. Το ποσοστό της μεσαίας και υψηλής τεχνολογίας μεταποίησης στη συνολική προστιθέμενη αξία της μεταποίησης αυξήθηκε από 44,95% το 2015 σε ρεκόρ 47,29% το 2023, αντανakλώντας, μια σταδιακή στροφή προς την παραγωγή που βασίζεται περισσότερο στη γνώση, παρά τις διαταραχές που σχετίζονται με την πανδημία.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζονται οι δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη (Research and development expenditure) ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015 και 2023 (%)

Δαπάνες σε Έρευνα και Ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ, 2015 και 2023 (%)

Σημ. Δεν υπάρχουν επαρκή δεδομένα για την Ωκεανία (εκτός της Αυστραλίας και της Ν. Ζηλανδίας)

Πάνω από το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού καλύπτεται πλέον από τεχνολογία 5G²⁴, αλλά η κατανομή είναι άνιση

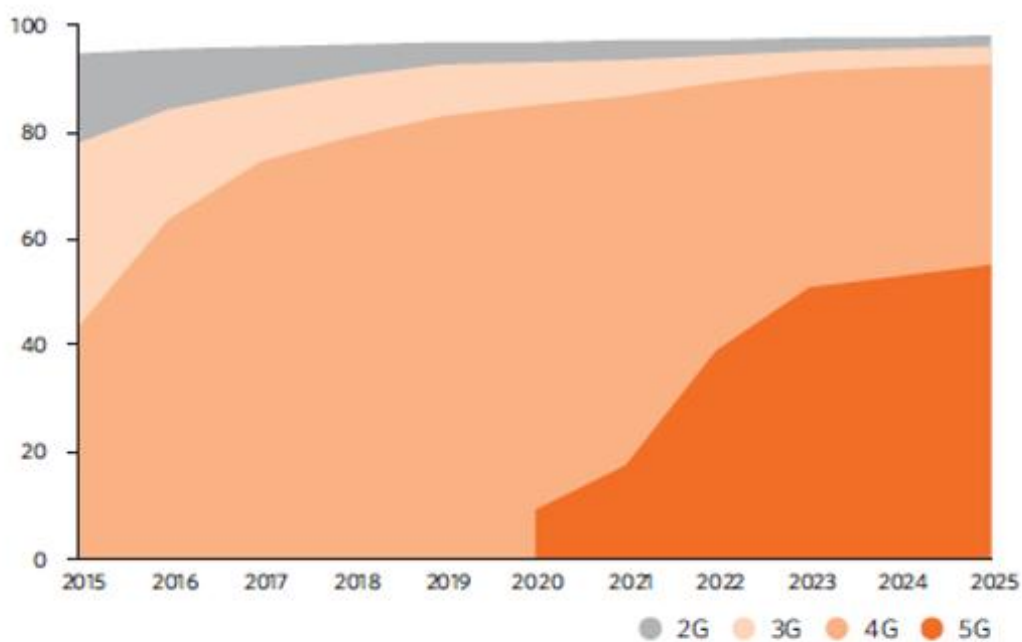
Η κάλυψη της κινητής ευρυζωνικής σύνδεσης συνεχίζει να επεκτείνεται παγκοσμίως. Μέχρι το 2025, τα δίκτυα 5G έφτασαν στο 55% του παγκόσμιου πληθυσμού, ενώ η κάλυψη της 4G επεκτάθηκε στο 93% και της 3G στο 96%, μειώνοντας το παγκόσμιο χάσμα στην κινητή ευρυζωνική σύνδεση σε μόλις 4%.

Αυτές οι εξελίξεις έχουν ενισχύσει τις ευκαιρίες για καινοτομία και πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες, αλλά τα κέρδη ήταν βαθιά άνισα. Ενώ το 84% των ανθρώπων σε χώρες υψηλού εισοδήματος καλύπτονται από το 5G, η κάλυψη φτάνει μόνο το 4% στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Επιπλέον, πολλές από τις πιο ευάλωτες οικονομίες κινδυνεύουν να αποκλειστούν από τα οφέλη του ψηφιακού μετασχηματισμού. Στις λιγότερο ανεπτυγμένες (LDC) και στις χώρες χωρίς πρόσβαση στη θάλασσα (Landlocked Developing Countries, LLDC), το 12% και το 11% των ανθρώπων, αντίστοιχα, εξακολουθούν να μην έχουν πρόσβαση σε κανένα σήμα κινητής ευρυζωνικής σύνδεσης.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό πληθυσμού που καλύπτεται από δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, ανά τεχνολογία, 2015–2025.

²⁴ **5G** είναι η πέμπτη γενιά τεχνολογίας κινητής τηλεφωνίας, η οποία προσφέρει πολύ υψηλές ταχύτητες, ελάχιστη καθυστέρηση και μεγαλύτερη χωρητικότητα σε σχέση με το 4G. Βασικά χαρακτηριστικά του είναι οι γρήγορες λήψεις δεδομένων, η ομαλή σύνδεση πολλών συσκευών ταυτόχρονα και η καλύτερη απόκριση στο διαδίκτυο

Ποσοστό πληθυσμού που καλύπτεται από δίκτυο κινητής τηλεφωνίας, ανά τεχνολογία, 2015-2025 (%)

N Σημ. Δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία για δεδομένα κάλυψης 5G πριν το 2020

Στόχος 10: Μείωση Ανισοτήτων

Παιδιά παίζουν σε ένα σχολείο στην Τζαμπάλια (Jabalia) της Γάζας, όπου τώρα στεγάζονται εκτοπισμένες οικογένειες - μια έντονη υπενθύμιση ότι οι συγκρούσεις και οι ανθρωπιστικές κρίσεις επιδεινώνουν την ανισότητα και ωθούν τους πιο ευάλωτους ακόμη πιο πίσω.

- Στις περισσότερες χώρες, τα εισοδήματα των φτωχότερων αυξήθηκαν ταχύτερα από τον «εθνικό μέσο όρο», αλλά η πρόοδος είναι άνιση. Από το 2015, 6 στις 10 χώρες μείωσαν το ποσοστό του πληθυσμού τους που ζει κάτω από το ήμισυ του μέσου εισοδήματος, αν και οι χώρες χαμηλού εισοδήματος ήταν λιγότερο πιθανό να δουν αυτή την «πρόοδο». Εν τω μεταξύ, το μερίδιο εργασίας στο ΑΕΠ²⁵ μειώθηκε μεταξύ 2015 και 2025, ενδεχομένως διευρύνοντας την ανισότητα εισοδήματος.

²⁵ Ο όρος **labour's share** (ή **labor's share** στις ΗΠΑ) είναι ένας βασικός δείκτης στα οικονομικά.

Μεταφράζεται συνήθως στα ελληνικά ως **μερίδιο της εργασίας** (στο ΑΕΠ ή στο εθνικό εισόδημα). Αναφέρεται στο ποσοστό του συνολικού εθνικού εισοδήματος ή της παραγωγής που κατευθύνεται στους εργαζόμενους (υπό μορφή μισθών και ασφαλιστικών εισφορών), σε αντίθεση με το μερίδιο που πηγαίνει στο κεφάλαιο (κέρδη)

- Οι διακρίσεις παραμένουν ευρέως διαδεδομένες και υπομετρημένες. Σχεδόν ένας στους πέντε ανθρώπους αναφέρει ότι έχει βιώσει διακρίσεις τους τελευταίους 12 μήνες, με τα ποσοστά να ποικίλλουν μεταξύ ομάδων και χωρών. Τα κρίσιμα κενά δεδομένων αποκρύπτουν την πραγματική κλίμακα, περιορίζοντας τις αποτελεσματικές πολιτικές απαντήσεις και εμποδίζοντας την πρόοδο.
- Ο αριθμός των προσφύγων έχει υπερδιπλασιαστεί από το 2015. Καθώς οι συγκρούσεις έχουν ενταθεί παγκοσμίως, το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει ως πρόσφυγες έχει φτάσει τους 444 ανά 100.000 ανθρώπους μέχρι τα μέσα του 2025 – πάνω από το διπλάσιο των επιπέδων του 2015.
- Η μείωση της ανισότητας απαιτεί:
 - το κλείσιμο των εισοδηματικών χασμάτων,
 - την προστασία της εργασίας και
 - την κλιμάκωση της χρηματοδότησης για την ανάπτυξη.

Η αντιμετώπιση αυτών των ανισοτήτων απαιτεί

- ✓ αναδιανεμητικές πολιτικές,
- ✓ τη βελτίωση του μεριδίου της εργασίας στην οικονομική ανάπτυξη,
- ✓ τη στόχευση της επίσημης αναπτυξιακής βοήθειας και των ξένων επενδύσεων στις χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη και
- ✓ την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών του αναγκαστικού εκτοπισμού.

Στις περισσότερες χώρες, το φτωχότερο 40% σημείωσε ταχύτερη αύξηση εισοδήματος από τον μέσο όρο, αλλά η πρόοδος ήταν πιο αδύναμη εκεί όπου η φτώχεια είναι βαθύτερη.

Από τις 112 χώρες με τουλάχιστον δύο συγκρίσιμες έρευνες από το 2015, σχεδόν το 60% κατέγραψε αύξηση εισοδήματος ή κατανάλωσης για το φτωχότερο 40%, η οποία ξεπέρασε τον εθνικό μέσο όρο, γεγονός που υποδηλώνει ότι η ανάπτυξη ήταν γενικά χωρίς αποκλεισμούς στις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, η πρόοδος δεν ήταν συνεπής σε όλες τις περιοχές.

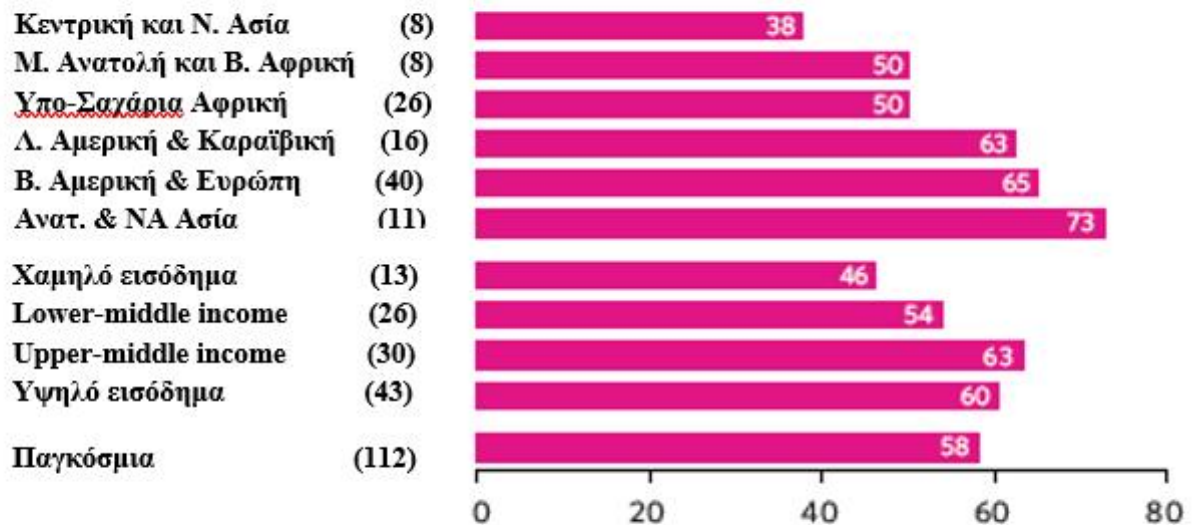
Τις μεγαλύτερες βελτιώσεις σημείωσε η Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία, με το 73% των χωρών να επιτυγχάνουν χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, ενώ η Κεντρική και Νότια Ασία ακολουθούσαν στο 38%. Επίσης, καλή απόδοση είχαν η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική, καθώς και η Βόρεια Αμερική και η Ευρώπη. Η Υποσαχάρια Αφρική και η Μέση Ανατολή και η Βόρεια Αφρική - οι περιοχές όπου η ακραία φτώχεια είναι περισσότερο εδραιωμένη - έχουν σχετικά χαμηλά μερίδια χωρών με ανάπτυξη υπέρ των φτωχών.

Αυτή η ανομοιογενής εικόνα αντανακλά ένα ευρύτερο χάσμα εισοδήματος. Στην πλειονότητα των χωρών με χαμηλό εισόδημα, η ανάπτυξη δεν έχει επιτύχει τον στόχο ένταξης (inclusion target)²⁶ των SDG.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό χωρών όπου η αύξηση του εισοδήματος και της κατανάλωσης του φτωχότερου 40% του πληθυσμού είναι υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο, μετά το 2015 (%)

²⁶ Ο όρος **inclusion target** συνήθως μεταφράζεται ως «στόχος ένταξης» ή «στόχος συμπερίληψης» και αφορά είτε τη συμμετοχή συγκεκριμένων ομάδων σε μια δράση, είτε την επίτευξη ποσοστώςσεων (π.χ. σε θέματα ισότητας), είτε γεωγραφικά κριτήρια κάλυψης σε τεχνικά/επιστημονικά πεδία

Ποσοστό χωρών όπου η αύξηση του εισοδήματος και της κατανάλωσης του φτωχότερου 40% του πληθυσμού είναι υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο, μετά το 2015 (%)

Σημείωση: Η περιφερειακή ομαδοποίηση ακολουθεί την ομαδοποίηση της Παγκόσμιας Τράπεζας. Τα στοιχεία σε παρένθεση αναφέρονται στον αριθμό των χωρών που περιλαμβάνονται.

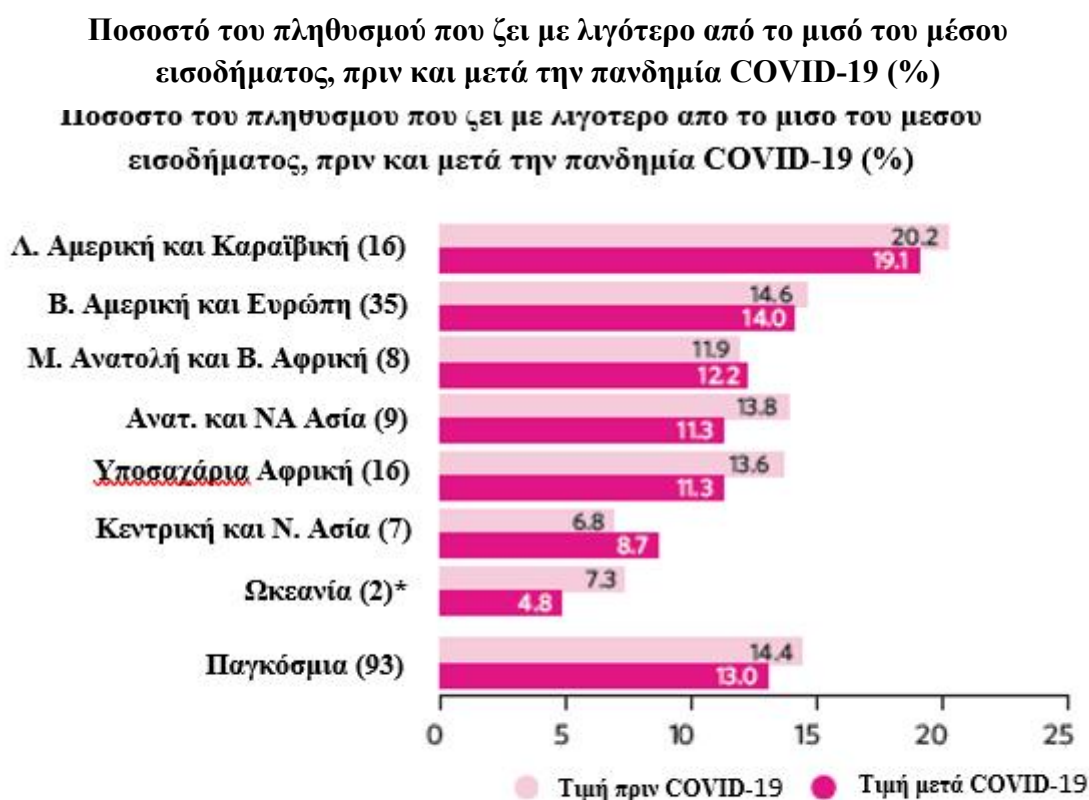
Έξι στις δέκα χώρες έχουν μειώσει τη σχετική φτώχεια, ωστόσο οι περιφερειακές ανισότητες παραμένουν

Έξι στις 10 χώρες έχουν μειώσει το ποσοστό των ανθρώπων που ζουν με λιγότερο από το μισό του μέσου εισοδήματος - ένα βασικό μέτρο της εισοδηματικής ανισότητας - από το 2015, με βάση ένα δείγμα 109 χωρών. Η περιφερειακή πρόοδος ποικίλλει σημαντικά: όλες οι χώρες στην Ωκεανία (εκτός της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας) έχουν δει βελτιώσεις, ενώ μόνο 4 στις 10 στην Κεντρική και Νότια Ασία έχουν σημειώσει πρόοδο. Περίπου το 60-70% των χωρών σε άλλες περιοχές έχουν σημειώσει κέρδη.

Πιο λεπτές τάσεις αποκαλύπτει ένα μερικό δείγμα (subsample) 93 χωρών με έρευνες πριν και μετά την πανδημία COVID-19. Συνολικά, το ποσοστό που ζούσε κάτω από το μισό του μέσου εισοδήματος μειώθηκε κατά 1,4 ποσοστιαίες μονάδες

στο 13%, με τις πιο απότομες μειώσεις - που υπερβαίνουν τις δύο ποσοστιαίες μονάδες - στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ασία, την Ωκεανία (εκτός της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας) και την υποσαχάρια Αφρική. Η τάση κινήθηκε προς την αντίθετη κατεύθυνση στην Κεντρική και Νότια Ασία (αύξηση κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες) και στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική (αύξηση κατά 0,3 ποσοστιαίες μονάδες). Η Λατινική Αμερική και η Καραϊβική κατέγραψαν το 19% του πληθυσμού τους σε σχετική φτώχεια μετά την πανδημία, γεγονός που αντανακλά την υψηλή ανισότητα στην περιοχή.

Στο επόμενο σχήμα παρουσιάζεται το ποσοστό του πληθυσμού που ζει με λιγότερο από το μισό του μέσου εισοδήματος, πριν και μετά την πανδημία COVID-19.

*Δεν περιλαμβάνονται Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία

Σημ: Η περιφερειακή ομαδοποίηση ακολουθεί την ομαδοποίηση της Παγκόσμιας Τράπεζας. Τα στοιχεία σε παρένθεση αναφέρονται στον αριθμό των χωρών που περιλαμβάνονται.

Το μερίδιο εργασίας (labor share)²⁷ στην οικονομική παραγωγή έχει μειωθεί, τροφοδοτώντας την ανισότητα

Το 2025, το 57,9% του παγκόσμιου πληθυσμού σε ηλικία εργασίας ήταν απασχολούμενο, πράγμα που σημαίνει ότι το εισόδημα από την εργασία στηρίζει άμεσα 3,6 δισ. εργαζόμενους και τις οικογένειές τους. Ωστόσο, το μερίδιο της εργασίας στο ΑΕΠ μειώθηκε από 53,0% το 2015 σε 52,6% το 2025 - που ισοδυναμεί με \$ 196 σε PPP (Purchasing Power Parity) ανά εργαζόμενο ετησίως. Όταν το μερίδιο της εργασίας μειώνεται, τα κέρδη παραγωγικότητας τείνουν να συσσωρεύονται δυσανάλογα στο κεφάλαιο, διευρύνοντας την ανισότητα, καθώς το εισόδημα από κεφάλαιο είναι πιο πιθανό να ρέει προς όσους είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση.

Η Κεντρική και Νότια Ασία κατέγραψε βελτιώσεις στο μερίδιο της εργασίας στο ΑΕΠ μεταξύ 2015 και 2025, και οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC) κατέγραψαν μέτρια κέρδη, ακόμη και όταν οι περισσότερες περιοχές μειώθηκαν.

Οι πιο απότομες μειώσεις σημειώθηκαν στα Μικρά Νησιωτικά Αναπτυσσόμενα Κράτη (Small Island Developing States, SIDS) 1,9 ποσοστιαίες μονάδες) και στις Χώρες (ή Κράτη) που δεν έχουν πρόσβαση στη θάλασσα, LLDC (Landlocked Developing Countries) 1,5 ποσοστιαίες μονάδες). Η πιο απότομη μείωση σημειώθηκε το 2023, στην κορύφωση του πληθωρισμού μετά την πανδημία, αν και πιο πρόσφατα δεδομένα υποδηλώνουν σταδιακή ανάκαμψη καθώς οι πραγματικοί μισθοί καλύπτουν τις προηγούμενες αυξήσεις τιμών, ιδίως στην Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική.

²⁷ Η οικονομική και εργασιακή έννοια "**labour's share**" (ή "labor's share") μεταφράζεται στα ελληνικά ως "**μερίδιο της εργασίας**" ή "**μερίδιο των μισθών**". Ο όρος αυτός χρησιμοποιείται στα μακροοικονομικά για να περιγράψει το ποσοστό του συνολικού εθνικού εισοδήματος ή του ΑΕΠ που κατανέμεται στους εργαζομένους (μέσω μισθών και παροχών) σε σχέση με το κεφάλαιο (κέρδη επιχειρήσεων)

Ένας στους πέντε ανθρώπους παγκοσμίως βιώνει διακρίσεις, ωστόσο τα κενά δεδομένων κρύβουν την πραγματική κλίμακα

Σχεδόν ένας στους πέντε ανθρώπους παγκοσμίως αναφέρει ότι έχει υποστεί διακρίσεις τους τελευταίους 12 μήνες, με τις πιο συνηθισμένες αιτίες να είναι η φυλή, το χρώμα, η εθνικότητα και η κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

Το μεγαλύτερο βάρος αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες, αναφέροντας ποσοστά έως και δύο έως τρεις φορές υψηλότερα από τον πληθυσμό στο σύνολό του. Οι γυναίκες, οι φτωχότεροι και λιγότερο μορφωμένοι πληθυσμοί αναφέρουν σταθερά υψηλότερα ποσοστά, όπως και οι ερωτηθέντες στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες (LDC).

Ωστόσο, τα κρίσιμα κενά δεδομένων αποκρύπτουν την πλήρη εικόνα. Λιγότερες από τις μισές χώρες παρέχουν δεδομένα ανά εισόδημα, εκπαίδευση ή μεταναστευτική κατάσταση. Λίγες χώρες διεξάγουν επαναλαμβανόμενες έρευνες, περιορίζοντας την ικανότητα παρακολούθησης των τάσεων με την πάροδο του χρόνου.

Για την κατανόηση της πραγματικής κλίμακας των διακρίσεων και για την προώθηση της δέσμευσης να μην μείνει κανείς πίσω, είναι απαραίτητη η κάλυψη αυτών των κενών.

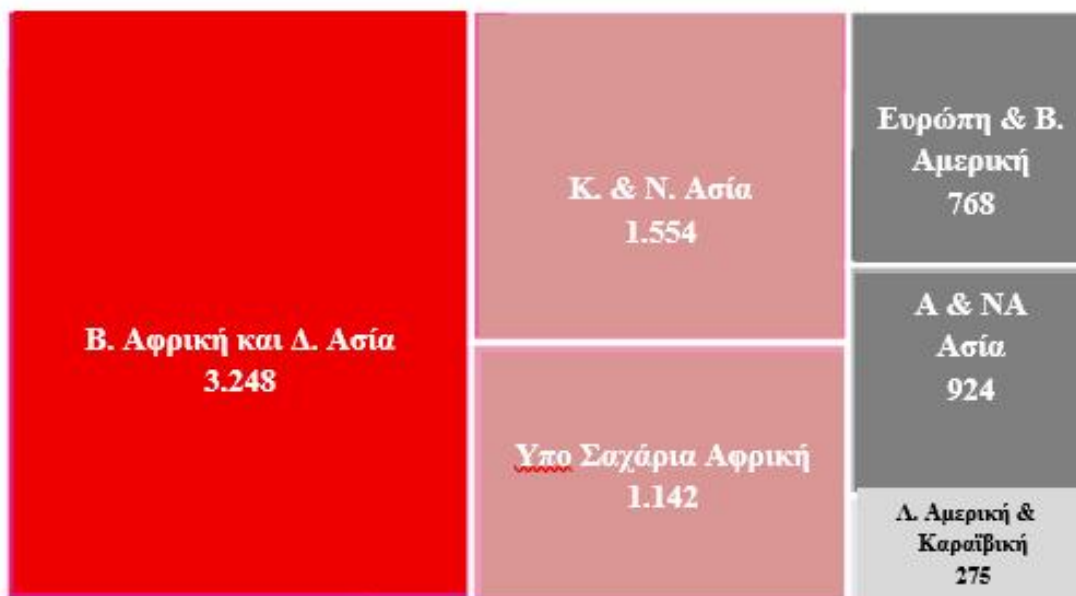
Ενώ οι καταγεγραμμένοι θάνατοι μεταναστών μειώθηκαν το 2025, πολλοί θάνατοι πιθανότατα δεν αναφέρθηκαν

Τουλάχιστον 7.900 άνθρωποι πέθαναν ή εξαφανίστηκαν ενώ μετανάστευαν το 2025, μια μείωση από το ρεκόρ των 9.197 του 2024. **Ωστόσο, αυτή η μείωση δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως απλή πρόοδος. Η περιορισμένη πρόσβαση και η μειωμένη χρηματοδότηση για τις ανθρωπιστικές ομάδες εμποδίζουν την**

τεκμηρίωση, πράγμα που σημαίνει ότι πολλοί θάνατοι πιθανότατα δεν καταμετρώνται.

Η Ασία ήταν η περιοχή με τη μεγαλύτερη θνησιμότητα, με περισσότερους από 3.300 καταγεγραμμένους θανάτους, σπάζοντας το ρεκόρ για τρίτη συνεχόμενη χρονιά. Στη μεσογειακή και ατλαντική διαδρομή προς τις Κανάριες Νήσους, 3.404 άνθρωποι επιβεβαιώθηκαν νεκροί ή αγνοούμενοι. Κατά μήκος της ανατολικής διαδρομής από το Κέρασ της Αφρικής (Horn of Africa) προς την Υεμένη και τις χώρες του Κόλπου, τουλάχιστον 922 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους. Στην Αμερική, η απότομη πτώση των μεταναστευτικών κινήσεων μέσω του Εθνικού Πάρκου Νταριέν (Darién National Park) και κατά μήκος των συνόρων Ηνωμένων Πολιτειών-Μεξικού οδήγησε σε μείωση των καταγεγραμμένων θανάτων σε 412, ένα ιστορικό χαμηλό.

Θάνατοι μεταναστών, 2025 (αριθμός θανάτων)

Σε μια δεκαετία αυξανόμενων συγκρούσεων, ο εκτοπισμός προσφύγων έχει διπλασιαστεί

Το ποσοστό του παγκόσμιου πληθυσμού που ζει ως πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων σε καταστάσεις που μοιάζουν με πρόσφυγες και άλλων ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας, έφτασε τα 444 ανά 100.000 άτομα μέχρι τα μέσα του 2025.

Το μέγεθος αυτό ήταν υπερδιπλάσιο από το ποσοστό του 2015, που ήταν 214 ανά 100.000. Μέχρι τα τέλη Ιουνίου 2025, 36,6 εκατ. άνθρωποι ήταν πρόσφυγες υπό την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR).

Άλλα 5,9 εκατ. πρόσφυγες από το Κράτος της Παλαιστίνης εμπίπτουν στην εντολή της Υπηρεσίας Αρωγής και Έργων των Ηνωμένων Εθνών για τους Παλαιστίνιους Πρόσφυγες στην Εγγύς Ανατολή και δεν περιλαμβάνονται σε αυτόν τον δείκτη. Η Μπολιβαριανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, η Συριακή Αραβική Δημοκρατία και το Νότιο Σουδάν έχουν τα υψηλότερα ποσοστά εθνικού πληθυσμού που έχει εκτοπιστεί πέρα από τα διεθνή σύνορα.

Παρόλο που ο συνολικός αριθμός προσφύγων υπό την εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες μειώθηκε ελαφρώς το 2025 λόγω των αυξημένων επιστροφών, πολλές από αυτές τις επιστροφές πραγματοποιήθηκαν υπό μη ασφαλείς και μη βιώσιμες συνθήκες.

Η ουσιαστική πρόοδος στη μείωση του παγκόσμιου εκτοπισμού θα απαιτήσει την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών των συγκρούσεων και τη διασφάλιση επαρκούς υποστήριξης για τους πρόσφυγες και τις χώρες υποδοχής.

Η διεθνής αναπτυξιακή χρηματοδότηση προς τις αναπτυσσόμενες χώρες έχει αυξηθεί, αλλά το ποσοστό της Επίσημης Αναπτυξιακής Βοήθειας (Official Development Assistant, ODA) συρρικνώνεται.

Το 2024, οι συνολικές ροές πόρων για την ανάπτυξη που έλαβαν οι αναπτυσσόμενες χώρες από δωρητές της Επιτροπής Αναπτυξιακής Βοήθειας, πολυμερείς οργανισμούς και άλλους παρόχους έφτασαν τα 508 δισεκατομμύρια δολάρια σε σταθερές τιμές - 61% υψηλότερα από ό,τι το 2015. Από το σύνολο, 256 δισεκατομμύρια δολάρια προήλθαν από την Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (ODA), ενώ το υπόλοιπο περιλαμβάνει άλλες επίσημες ροές (81 δισεκατομμύρια δολάρια), μέσα του ιδιωτικού τομέα (7 δισεκατομμύρια δολάρια) και ιδιωτικές επενδύσεις (165 δισεκατομμύρια δολάρια). Το μερίδιο της ODA στο σύνολο μειώθηκε από 54% το 2015 σε 50% το 2024, καθώς οι ιδιωτικές ροές - οι οποίες τείνουν να είναι πιο ασταθείς - αυξήθηκαν από 117 δισεκατομμύρια δολάρια το 2023 σε 165 δισεκατομμύρια δολάρια το 2024.

Η Ασία έλαβε το μεγαλύτερο μερίδιο στα 133 δισεκατομμύρια δολάρια, ακολουθούμενη από την Αφρική (78 δισεκατομμύρια δολάρια), τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (76,5 δισεκατομμύρια δολάρια), την Ευρώπη (70,5 δισεκατομμύρια δολάρια) και την Ωκεανία (4,1 δισεκατομμύρια δολάρια). Οι λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες έλαβαν 80 δισεκατομμύρια δολάρια. Σχεδόν το 29% των ροών δεν κατανεμήθηκε σε συγκεκριμένη χώρα. Οι μεγαλύτεροι πάροχοι χρηματοδότησης ήταν οι Ηνωμένες Πολιτείες (321,6 δισεκατομμύρια δολάρια), η Γερμανία (66,2 δισεκατομμύρια δολάρια) και η Ευρωπαϊκή Ένωση (36,1 δισεκατομμύρια δολάρια).